

ПОЛИТИКИНИ

10
динара

БРОЈ
1462

ЗАБАВНИК

4.1.1980. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLI

Випар

Веровати или не!

КРУНИСАЊЕ ЕНГЛЕСКОГ КРАЉА

ЕДВАРДА VII
(1901-1910),

ПРОСЛАВЉЕНО
ЈЕ ВЕЛИКОМ ВАТРОМ
У КОЈОЈ ЈЕ
ИЗГОРЕЛО 800
ТРУПАЦА
НАСЛАГАНИХ
ДОВИСИНЕ ОД
43,50 м.

ТАМЕРЛАН

ЧУВЕНИ МОНГОЛСКИ ОСВАЈАЧ,
НАРЕЂИВАО ЈЕ ДА СЕ ОДМАХ
ПОГУБИ СВАКО КО БИ СЕ
НЕЗВАН ПОЈАВИО ПРЕД
ЊИМ.

ПРЕ 900 ГОДИНА

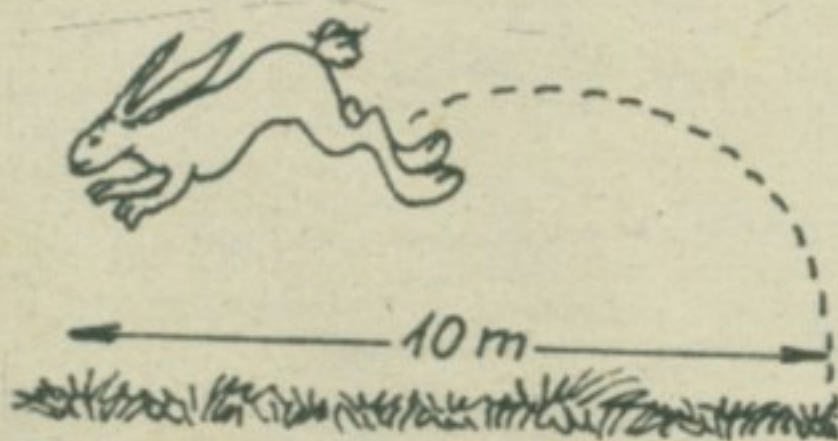
ЈЕДАН АСТРОЛОГ ПРОРЕКАО ЈЕ
КРАЉУ БЕЛАЛ СЕНУ (БЕНГАЛ-ИНДИЈА)
ДА ЋЕ СЕ УДАВИТИ РИБЉОМ КОСТИ.
ДА БИ СЕ КРАЉУ ЗА СЛЕДЕЋИ ОБРОК
ОБЕЗБЕДИЛА РИБА БЕЗ КОСТИ,
40.000 ЉУДИ ЈЕ, ЗА САМО ЈЕДНУ
НОБ, ИЗГРАДИЛО ПУТ КРОЗ ЋУНГЛУ
ДУГАЧАК 48 км ДО РЕКЕ ПАДМА.

АЛ МЕК ФЕДИН

ИЗ ВИКТОРИЈА КАУНТИЈА (ТЕКСАС)
ИМАО ЈЕ ЈУНЦА ЧИЈИ ЈЕ РАСПОН
РОГОВА ИЗНОСИО ДВА И ПО
МЕТРА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● неке врсте зечева могу да праве скокове од шест до десет метара и постигну брзину од седамдесет километара на час.

● Земља може да се оплови дуж шездесетог јужног полутара, а да се при том нигде не наиђе на копно.

● „Златни кавез“ назив је занимљивог такмичења недавно одржаног у Варшави на којем је учествовало више од 200 „уметника“ у кавезима. Канаринке из осам држава певале су пред жиријем, а најбоље су добиле кавезе.

● општинске власти у Стокхолму одлучиле су да до 1980. године оснују службу за прикупљање отпадака из дома-

ћинстава који ће се касније прерађивати у индустрији. Испитивања су показала да ће само двадесет посто тих отпадака бити неупотребљиви и спаљени.

● захваљујући снази својих мишића мрав може да подигне терет око педесет пута тежи од њега самог. То би било исто као када би човек од седамдесет килограма подигао терет од три и по тоне.

● у пољском Институту за хематологију добијен је мелем за обраду и лечење опекотина који се састоји из јода и полимеризованих винилних једињења. Пробе су показале да овај мелем брзо цели оштећене делове коже. Већ после недељу дана болесник може да се купа, а после две, мртво ткиво отпада.

● у Колораду су откривене кости највећег бића које је икада ходало Земљом. Ради се о диносаурусу биљоједу (Brachiosaurus) који је, према тврђењу стручњака, био висок преко осамнаест метара, а тежак осамдесет тона.

● Немац Ханс Штуке већ шеснаест година путује светом на бициклу. За то време превалио је 150 хиљада километара и прошао кроз 150 земаља. Штуке се на бициклу пробијао и кроз џунгле Амазоније, савладао је неке хималајске превоје и био на Аљасци. Његово путовање још траје.

НОЋ У КОЈОЈ САМ ОДРАСТАО

Април 1945. године. Непријатељ, свестан пораза, одступа али понегде, као у Бакову, пружа жесток отпор. Борбе, уз учешће авијације, артиљерије и тенкова, воде се без престанка.

У штабу XXI дивизије влада мобилно стање: сваког часа пристижу курири, рањеници, кола са храном и муницијом. Линија фронта удаљена је само неколико километара.

То мобилно стање осећа се и међу борцима Пратеће чете Штаба: многи од њих, не много већи од пушке коју су имали, хтели би — у борбу. Али, наређење је друкчије, Пратећа чета — чинили су је борци-пионири, одређена је за специјалне задатке.

— Подне тек што је прошло — испричао нам је један од „нестрпљивих“, архитекта Димитрије Стојшић — када су у собу у којој сам се налазио са неколицином другова, просто улетели наш командир Јанко Самац и политички комесар Живота Милијановић.

— Другови, један од наших авиона принудно се спустио из првих борбених линија. Треба по сваку цену да га сачувамо. За тај задатак одређују се Душко, Мига, Славко, Љуба и Штефан. У случају повлачења, авион мора да буде уништен да не би непријатељу пао у руке — пренето нам је наређење Штаба.

Кренули смо одмах.

ПОД ЕКСПЛОЗИЈАМА ГРАНАТА

Поред самог села пролазио је канал за наводњавање којим је требало доћи до авиона удаљеног око два километра. У ово доба године био је празан и блатњав. Заостали снег топио се на априлском сунцу и стварао локве и баре. Требало нам је више од пола часа гацања по пустом и лепљивом брату да стигнемо до авиона. Био је типа „штурмовик“ и, како нам се тада учинило, огроман. Радо бисмо му пришли и „истражили“ га, али нисмо смели. На голој равници одмах бисмо привукли пажњу непријатеља: зато смо остали у заклону који нам је пружао канал. Додуше, и сам авион, онако усамљен усред поља, није могао дуго да прође „незапажен“. Истог часа кад су сунчеви зраци, преламајући се на стаклима пилотске кабине, открили тачан положај на којем се налази, почела је урнебесна палба. Гранате, топовске и минобацачке, „штеповале“ су око оштећене летелице. То као да је повећало решеност непријатеља да авион уништи. Низала се експлозија за експлозијом. Блато је прштало на све стране а нас петорица готово да се више нисмо ни видели од густог дима.

Шћућурени на дну канала, покрили смо рукама главе и чекали да падне ноћ. Тада ће сигурно ова канонада престати. А до тада — издржаћемо већ некако. Уосталом, није нам било први пут да се нађемо тамо где се пуца. Чак се

Када су петнаестогодишњег Димитрија Стојшића одредили да заједно са још четворицом вршњака чува тешко оштећени авион, он је мислио да је то задатак као и сваки други. Међутим, преварио се...

нисмо ни плашили: у каналу смо се осећали прилично сигурни све до тренутка кад је једна од граната пала на само неколико метара од нас. Пре него што сам схватио шта се догађа, нека невидљива сила ме је зграбила, подигла у ваздух и онда треснула о тле. Осећао сам стражан притисак у ушима, неку тежину на раменима и никако нисам успевао да се покренем. Да ли сам рањен и шта је са осталима, питао сам се док сам лежао лицем загнурун у блато. Нисам имао снаге да подигнем главу и осврнем се около. Клоноу сам полуонесвешћен на хладну и влажну земљу.

ШТЕФАН ЈЕ РАЊЕН

Повратио сам се тек кад сам зачуо јауке десно од себе. Штефан! Мора да је рањен! Али, да му помогнем нисам могао. Скривала га је густа завеса дима. Тек кад се она подигла, угледао сам рањеног друга: лежао је ничице на земљи док му је из леђа вирило парче гранате. Срећом, остали су били неповређени. Зато смо после краћег већања и одлучили да Славко и Љуба однесу Штефана назад у село. На задатку смо сада само мој вршњак петнаесто-

годишњи Душко и ја. Сигурност коју смо осећали док смо били сви заједно зачас је нестала.

Почели смо гласно да се преслишавамо шта да учинимо ако се догоди ово или оно. Да прихватимо борбу, или да, пошто уништимо авион, покушамо да се повучемо? У том преслишавању време нам је споро одмицало. На сунце и леп дан више уопште нисмо обраћали пажњу. Ни на мокра одела, глад коју смо почели да осећамо, гранате које су и даље праштале око нас. Водили смо рачуна само о ономе што се догађало на 200—300 метара испред нас: тамо је била борбена линија и наше јединице.

У једном тренутку, већ је било касно по подне, учинило нам се да се догађа управо оно чега смо се највише плашили — да се наши повлаче. Наиме, једно одељење артиљерије напуштало је положај који је дотле држало. „Сад ми треба да дејствујемо“, помислио сам и машио се за бомбу.

ДА НИСАМ ПОГРЕШИО

Прстима укоченим од хладноће, повукао сам упаљач, али бомбу нисам одмах баacio. Стискајући тврди метал, пролазио сам кроз

најтеже искушење у животу. Питао сам се — да ли добро чиним? Нисам ли можда подлегао паници? Зар нисам добио задатак да авион сачувам и тек у крајњој нужди уништим? И док су се у мени врзмала ова и слична питања, бомба је почела да шишти. Замахнуо сам руком ка авиону. Истог тренутка, Душко је крикнуо:

— Не!

Ни сам не умем да објасним како, али моја рука је променила правац и бомба је пала на другу страну канала а не на ону на којој се налазио авион.

Збуњено сам гледао у Душка а он у мене: да можда нисам погРЕШИО? У тој недоумици и ноћ нас је затекла. Пажљиво смо ослушкивали: хоћемо ли чути какве кораке? Ако су се наши повукли... А можда и нису. Можда је оно што смо видели био само маневар.

Целе ноћи покушавали смо да разјаснимо шта је значао онај покрет артиљерије. На сан нисмо помишљали. Страх се све више увлачио. Мучила нас је неизвесност: шта се заправо догодило. У прилог да су се наши повукли говорила је и чињеница да нисмо добили смену.

Тек у зору, сада већ потпуно измученима, пало нам је нешто на памет: да је у питању било повлачење, положај не би напустило само једно одељење већ — све јединице! И још нешто. Једина одступница била им је управо дуж канала у којем смо се ми налазили!

Како се касније показало, био је то исправан закључак. Бацајући бомбу на авион, направио бих ужасну грешку. Данас ми је јасно: у тој ноћи — престао сам да будем дечак.

КОСМИЧНЕ
ЛЕТЕЛИЦЕ

2

Е ИПАК
БЕН

Совјета подстакао их је да и они „окушају срећу“ са људском посадом: лансирани су нови „Меркјури“ у којем се налазио Ален Шепард. Први Американцац у свемиру није, као његов совјетски колега, доспео до сателитске стазе: попео се на висину од 200 километара и — пао у Атлантски океан! На то су Совјети још једном показали своју тадашњу надмоћност. Четири месеца после Гагарина они су у Земљину орбиту послали још једног космонаута: овога пута то је био Герман Титов. Његов боравак у свемиру потрајао је скоро 29 часова и то је до почетка следеће године представљало апсолутни рекорд у дужини човековог боравака ван „граница“ Земље.

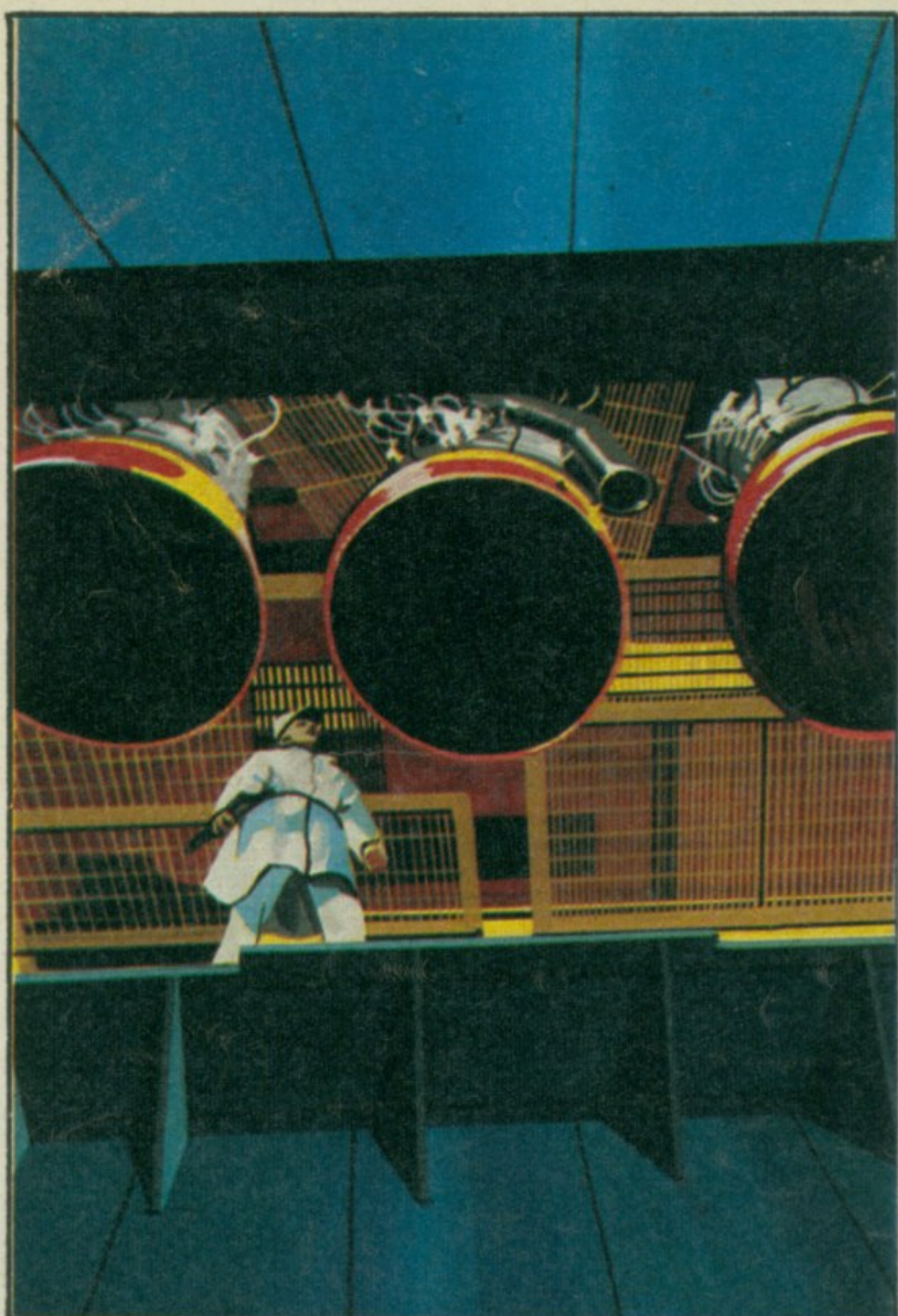
На то су Американци дали све од себе да не би много заостали у овом скупом такмичењу и 20. фебруара 1962. године лансирани још један Меркјури чији је капетан и једини члан посаде Џон Глен три пута облетео Земљу. Тиме су се две свемирске силе готово изједначиле, али су у тајности припремале једна другој ново изненађење које се звало — Месец. Јурити око Земље више није био толики проблем, исто тако ни погодити сондама првог планетарног суседа. И док су се утркивали ко ће што више и што дужи проборава у сателитској стази, и Совјети и Американци радили су на пројектима који би требало да одведу на Месец прве посетиоце са Земље. Посао није био лак али ни, како се показало, неизводљив.

О. В

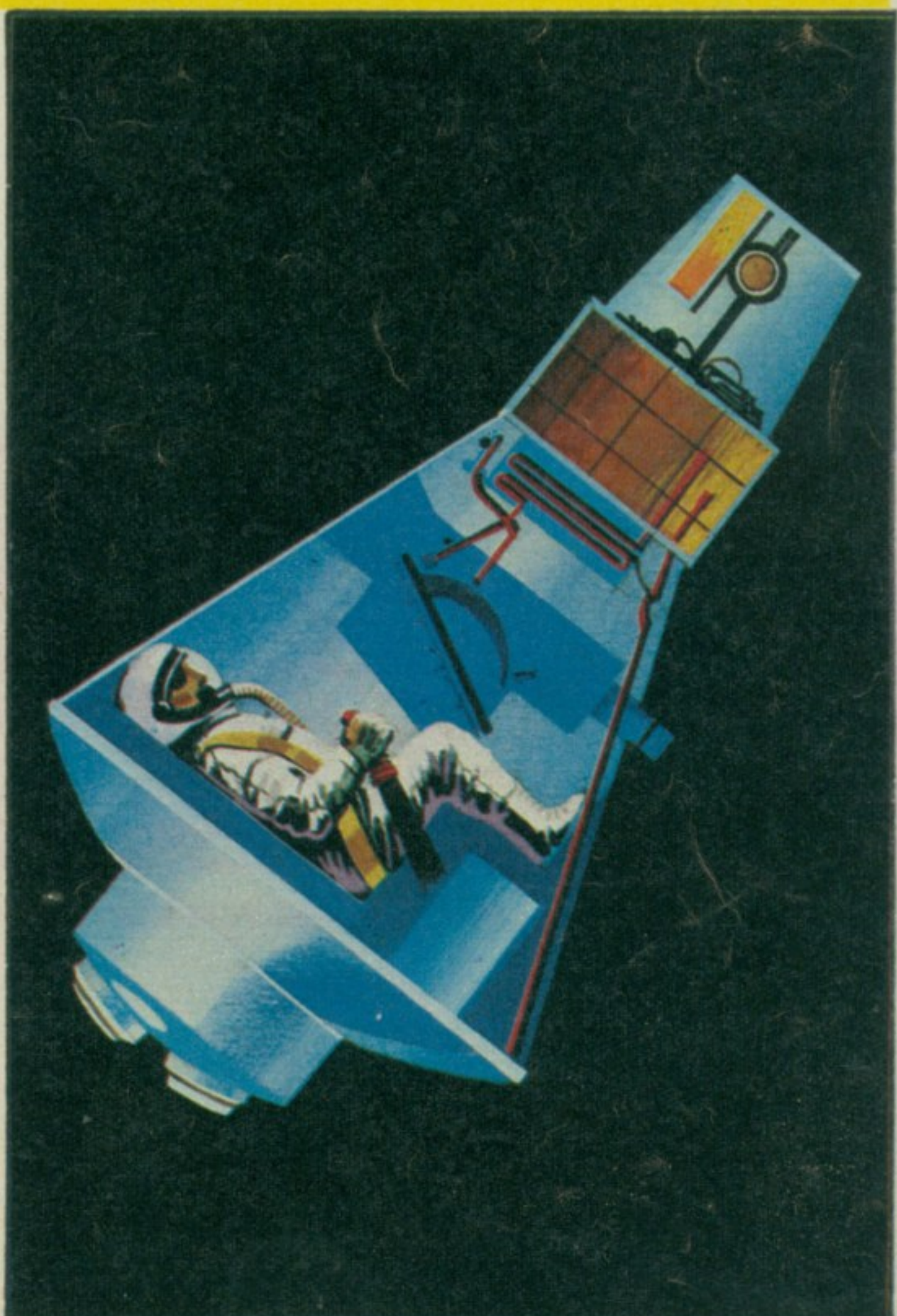
Герман Титов облетео је Земљу 17 пута

Космички брод „Меркјури“ лансиран је 20. фебруара 1962. године

Три гигантске номере ранете „Атлас“ за сагоревање

Џон Глен у напсули брода „Меркјури“

КУМ ЦЕПНЕ

Када је Марио Пузо — рођен у сиромашној четврти Њујорка, син пружног радника италијанског порекла — крајем 1965. у редакцији петпарачког листа за који је писао чланке из рата испричао неколико необичних прича из живота мафије пред једним уредником издавачке куће „Патнам“, и када му је овај понудио предујам од 5 хиљада долара за књигу о италијанском подземљу у Америци, нико, а понајмање сам Пузо, није очекивао да ће му та случајна по-

ресовање читалаца.

И сама мафија била је очарана. Пузо је убрзо открио да су његови дугови по коцкарницама Лас Вегаса на волшебан начин исплаћени. Позиви на забаве и пријеме које су му упућивали Американци италијанског порекла почели су да пљуште.

Филм снимљен по Пузовом роману доживео је премијеру 1972. и убрзо доспео у врх листе најгледанијих дела у историји кинематографије. Компанију „Парамаунт“ филм је коштао 6 милиона долара, а према најскромнијим проценама донео јој је укупан приход од преко 250 милиона! „Парамаунт“ је успео да задржи 84 процента чисте добити, док је аутору књиге и косцена-

Марио Пузо — лоше мишљење о филмској индустрији

цент Алберт Ради суочио се са одлучним противљењем мафије, и не само ње. Прозори његовог аутомобила разбијени су хиџима, пратили су га агенти тајне полиције, а певач Френк Синатра — чију је личност Пузо искористио за лик холивудског глумца Џонија Фонтејна — немилосрдно се околио на књижевника и режисера.

— Били смо изложени великом притиску да прекинемо снимање — прича продуцент Ради. — Добијао сам писма од разних сенатора, једно чак и од кандидата за председника, у којима ме моле да обуставим рад пошто би филм окаљао углед Американаца италијанског порекла. Ко би то могао и да помисли?

Бучно негодовање потицало је од Лиге за заштиту грађанских права Американаца италијанског порекла. На протестном митингу Лиге у Медисон сквер гардену, на коме је певао и Синатра, убрано је 600 хиљада долара да би се онемогућило снимање „Кума“.

ЉУБОМОРНИ СУПАРНИК

Крупни проблеми пратили су „Кума“ од његовог рођења у облику књиге до овековечења на целулоидној траци: сукоби око поделе улога, претње штрајком техничког особља, бојкот синдиката...

Продуцент је коначно морао да ступи у везу са

Неколико недеља после снимања кадрова у којима Марлон Брандо у улози Дон Корлеонеа гине од руке противничке »породице«, правог шефа мафије Џозефа Коломба покосили су меци усред Њујорка.

Џозефом Коломбом, шефом једне од пет. њујорских »породица« — великих организационих јединица мафије — који је отуда и сам био »кум«. Ради је пристао да из сценарија избаци не само имена, него и све што је у вези са речима »мафија« и »Коза ностра«. Критикован да је попустио пред претњама мафиоза, продуцент је изјавио:

— Да, морао сам да се нагодим са Коломбом. Најпре сам му рекао да ће филм, као и књига, указивати на оно што није у реду са америчким друштвом. Њему се то нимало није допало и овако ми је одговорио: »Обећавам вам да никад нећете снимити тај филм!« Ја сам на то узвратио: »Снимићемо га, па макар то морали да учинимо у Лондону!«

Коломбо и ја нисмо потписали никакав уговор, само смо се споразумели. Можете ми веровати да сам одржао реч, а то је учинио и Коломбо.

Од тога дана снимање је текло потпуно неометано, што је било прилично убедљив доказ и за оне који још верују да мафија

представља само плод нечије бујне маште.

Док се Коломбо задовољно смешкао у средишту интересовања Холивуда и америчке јавности, његов љубоморни супарник наредио је да се он погуби! Неколико недеља после снимања кадрова у којима Марлон Брандо у улози Дон Корлеонеа пада покосен мецима противничке »породице«, Џозеф Коломбо доживљава исту судбину усред Њујорка!

Тако је Пузов роман, за који су многи сматрали да је пун претеривања изненада са језивом доследношћу постао веран одраз стварно сти.

ПОНУДА СЕ НЕ ОДБИЈА!

Попут књиге, и филм је мозаик догађаја у које је током протеклих тридесетак година била уплетена мафија. Главни јунак, »кум«, Дон Вито Корлеоне, у ствари је мешавина два права дона. То су Џо Профаци, звани »Маслиново уље«, и Дон Вито Ђеновезе, некадашњи шеф ше-

Један покрет, један поглед, један уздах — довољан је да се читава машинерија моћне организације стави у покрет

нуда омогућити да се обогати и постане краљ цепне књиге.

ПРЉАВИ БИЗНИС

Почело је прилично наивно. Док је Пузо још писао роман „Кум“, филмска компанија „Парамаунт“ откупила је од њега за мале паре ауторска права.

Када је књига 1969. угледала светлост дана, њена основна тема — прича о закону мафиоза, о насиљу и моћи злогласне организације, о корупцији која царује у свим слојевима америчког друштва — изазвала је незапамћено инте-

ристи Марију Пузу припало свега 2,5 одсто.

Зато није чудо што Пузо има лоше мишљење о филмској индустрији:

— То је најпрљавији бизнис за који знам. У Лас Вегасу можете да прођете боље него у Холивуду. Ако намеравате да пишете сценарио за филм и да га продате некој филмској кући у Холивуду, најбоље би било да у њу упаднете маскирани и са пиштољем у руци!

Још на самом почетку снимања филма — који је режирао Френсис Форд Копола са Марлоном Брандом и Ал Паџином у главним улогама — ствари ни издалека нису текле глатко, напротив. Проду-

Мајкл (десно) на Сицилији, где се склонио после двоструког убиства — једног мафијаша и корумпираног полицијског напетана

ЊИГЕ

филм о моћи и власти, нарочито оној мање уочливој.

НИШТА ЛИЧНО

— Покушали смо да објаснимо у чему се огледа злочин у Америци — прича продуцент Алберт Ради — да покажемо да он постоји у много озбиљнијем смислу него што су то групе људи умешане у разне прљаве послове, да организованим злочиним управља она иста врста људи која руководи великим корпорацијама.

— Мафија је тако америчка! — каже Марлон Брандо у једном интервјуу. — За мене је кључна нит у причи чињеница да је, кад год мафиози желе неког да убију, то увек ствар пословне политике. Пре него што повуку обарач, они жртви кажу: „Ово је само посао. У томе нема ничег личног!“

Захваљујући роману „Кум“ и истоименом филму који је доживео и свој наставак, иако знатно мање успео, Пузо је за десетак година згрнуо око шест милиона долара — или 120 милиона нових динара.

Његов бестселер продат је досад у милион брошираног и преко тринаест милиона примерака ценог издања. „Кум“ тренутно води на топ-листи најтиражнијих књига у меком повезу које су седамдесетих година написали данас још живи аутори.

Упркос свему, Марио Пузо нема никаквих илузија о свом раду на филму:

— Филм ме задивљава зато што је огромна машинерија за прављење пара која функционише без обзира на то како се лоше њоме рукује. Филм је индустрија која као да је створена за рођака-идиота за кога тражите „везу“, јер ће он у њој постати — геније!

Д. П.

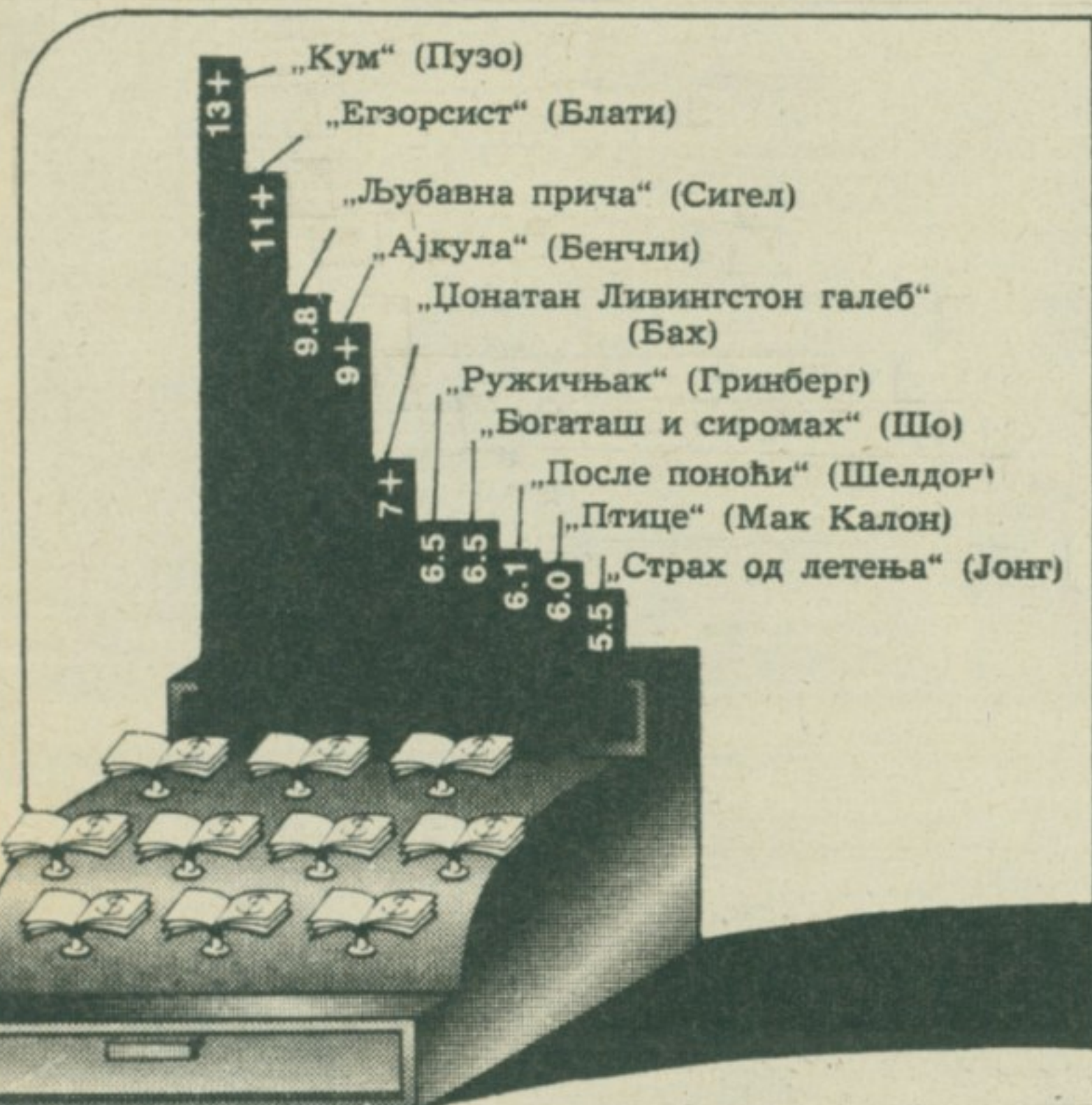
фова мафије. Као у књизи, Профаци и Беневезе, су свим познаваоцима мафије приредили изненађење — умрли су природном смрћу!

Гангстерски рат између Дон Корлеона и његових супарника углавном се заснива на правом масакру до кога је дошло у сукобу између Профација и Џоја Гала званог „Људи“ који је касније ликвидиран.

Корлеоне је поглавар

који влада прилично је једноставан: кад од неког затражи услугу, он му понуди „нешто што овај неће моћи да одбије“. За, најчешће усмени, уговор он тражи било сагласност, било крв потписника!

У књизи, односно филму има неколико невиђених сцена насиља. У једној се продуцент холивудског студија, који се дрзнуо да одбије понуду Дон Корлеона, буди једног јутра у

ТОП-ЛИСТА најтраженијих књига у меком повезу које су седамдесетих година написали данас још живи аутори.

једне од пет њујоршких „породица“ мафије. Он чини услуге пријатељима и потребним људима, а пре свега себи, светећи се онима који се понашају „неразумно“. Он даје добровољне прилоге, крштава децу својих пријатеља и, уопште, живи на изглед узорним животом оца породице и утицајног пословног човека. Ах, да, он такође и — убија... Додуше, никад лично, али зато ништа мање успешно и свирепо.

Играјући Дон Корлеона, Марлон Брандо је можда дао своју животну улогу. Дочарао је Пузовог остарелог тиранина који се час игра са унуком или плећу на раскошном венчању своје кћерке, а час, и не трепнувши, издаје налог за нечије убиство. Један покрет, један поглед, један уздах — довољан је да се читава машинерија моћне организације стави у покрет.

Оно што кум жели је закон и светиња. Начин на

локви крви. На кревету до његових ногу, лежи одсечена глава његовог омиљеног тркачког коња који вреди више од пола милиона долара. Кумова освета има дугу и језиву руку...

Упркос неким призорима насиља, „Кум“ је пре свега

И ДЕДА МРАЗУ ТРЕБА ДИПЛОМА

Играти улогу Деда-Мраза није тако лако као што се обично мисли. У неким градовима Америке и за овај посао потребна је диплома.

На идеју о школовању Деда-Мразева први је дошао — још пре 40 година — извесни Клифорд Хауард, учитељ из града-а Санта Клаус у Индијани.

Када је свог трогодишњег синчића одвео на новогодишњу свечаност, Клифорд је са запрепашћењем приметио да је Деда-Мраз (који је деци делио пакетиће, не само неуредно одевен већ и да заудара на алкохол.

Како је ово сматрао за велику срамоту свога града — чије име у преводу значи Деда-Мраз — Клифорд је одмах после свечаности пожurio у већницу и захтевао да се градска управа озбиљно позабави овим проблемом.

Када ни после неколико месеци нису предузете мере, огорчени учитељ је на своју руку отворио специјалну школу за обучавање будућих Деда-Мразева. Клифорд је окупио двадесетак ученика који су за кратко време савлађивали све

потребне вештине и већ следеће године успешно одржали новогодишње приредбе у Санта Клаусу и околним местима.

Данас у Америци постоји већи број оваквих установа. Састављена су и правила којих сваки Деда-Мраз мора доследно да се придржава. Тако, на пример, на приредби мора да носи специјално скројен црвени огртач опасан украсним белим појасом. Мора да хода достојанствено и у току свечаности не сме ни да пуши ни да пије алкохол. Деци треба да се обраћа само најпријатнијим речима, а ако му се деси да изговори нешто непристојно или грубо, може му се одузети стечена диплома.

Сваки Деда-Мраз мора, наравно, да положи и нимало лак испит из децје психологије.

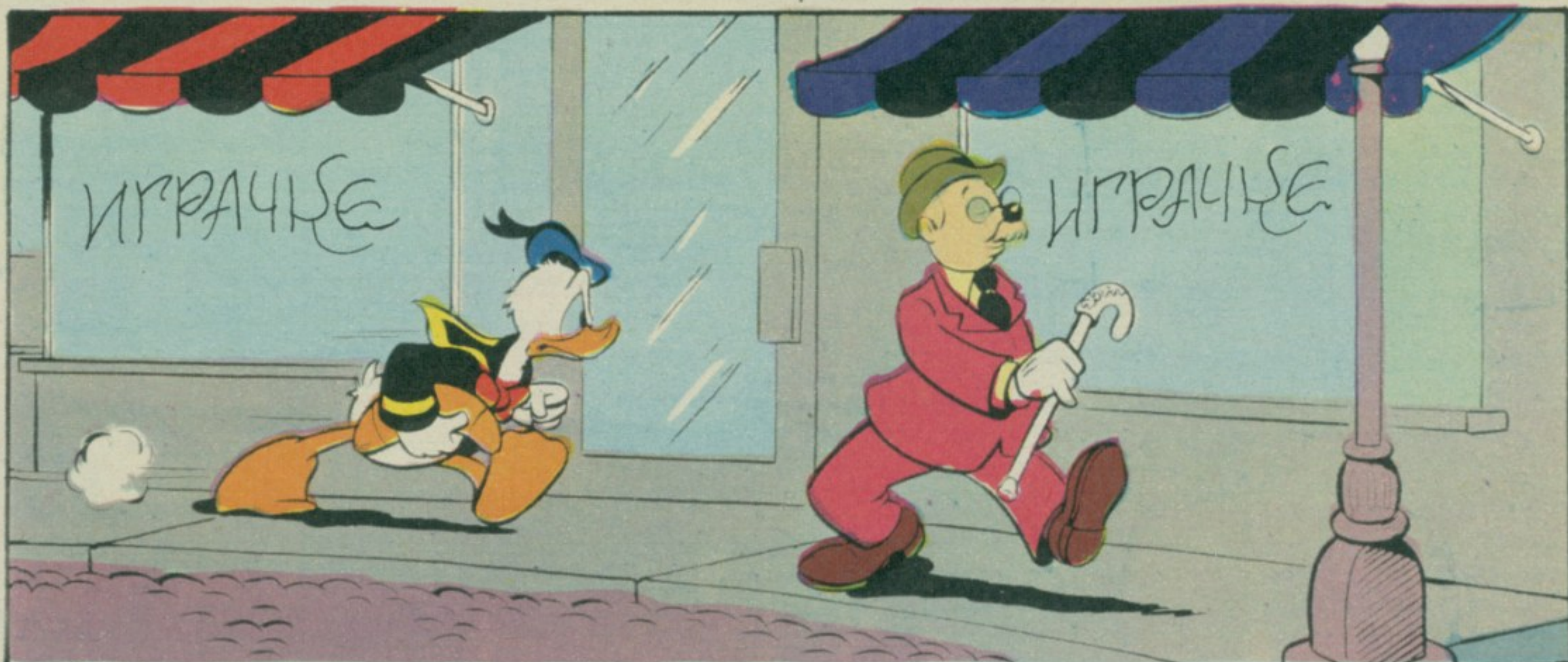
Ипак, труд се исплати. У време новогодишњих празника „школоване“ Деда-Мразеве просто разграбе најексклузивније децје радње које за своје сталне купце крајем године редовно приређују пригодну свечаност.

Плата Деда-Мраза је веома примамљива. За неколико сати шале и забаве он заради своту која премаша месечну надницу обичног радника.

М. Ш.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ТЕУТИН ОДГОВОР ЈЕ - РАТ

Равномерно ударање весала реметило је јутарњу тишину. Сенка велике римске галије клизила је глатким морем. Из потпалубља, мешајући се с муклом шкрипом весала и звекотом ланаца окованих робова, галеота, допирао је бат чекића о даску којим је надзорник означавао ритам завеслаја.

На крми, уз ограду, стајала су два мушкарца у одећи римских патриција. У мору су се већ огледали планински врхови покривени заосталим пролетњим снегом, а пред кљуном галије све дубље се отварао таман и пуст залив.

ПОСЛАНИЦИ ПОД ЗАШТИТОМ

На двор илирске краљице Теуте у Боки которској запутило се римско посланство.

— Језа ме подилази од те варварске лепоте и тишине која не слуги на добро! — полутласно ће млађи патрициј.

— Којешта, Луције — осмехну се старији Римљанин — Илири плове и робе Јадранским и Егејским морем с благословом своје лукаве краљице, али ми смо посланици Рима, Луције. Знаш и сам да су посланици под заштитом.

Иза оближњег рта разли се пријатан звук рога, а онда на обема странама теснаца искрснуше по два лемба, хитра и витка илирска брода, и прикључише се, ваљда као пратња, римској галији.

После два сата чекања, Кајус и Луције Корунканиј стајали су окружени дворанима, пред краљицом Илира. Теута, висока црнокоса лепотица, оштрог погледа и гордог држања, примила их је хладно.

— И тако, кажете, племенити патрицији, послао вас је Сенат и народ римски да ја, владарка свих Илира, положим рачуне о својој владавини, да својим бродовима ускратим право да на мору траже плен — мрштила се краљица док је из целе њене појаве избијало нешто претеће.

Ни трага забринутости, а камоли страха пред силом Рима. А илирски бродови слободно су гусарили не штедећи на пучини ни саме Римљане. То је била јавна тајна.

Разговор је постајао све гласнији и жучнији. Претећи да ће Илире казнити мечем, надмени посланици покушавали су да присиле краљицу да обузда своју гусарску флоту, плати

— ГЛАВЕ ЊИХОВЕ ХОЋУ! — СИКНУЛА ЈЕ ИЛИРСКА КРАЉИЦА НА УВРЕДУ РИМСКИХ ПОСЛАНИКА.

одштету и повуче лађе са трговачких путева.

— А ако се боговима свиди, присилићемо и илирску краљицу да промени своје краљевске обичаје — заврши Кајус додајући да је и Теутин накит вероватно „стечен“ негде на мору. Разјарена краљица показа му врата, а двораном се разли жамор.

СМРТ РИМЉАНИМА!

— Већ видим како те ликтори у ланцима вуку преко римског Форума

пред Капитол да добијеш заслужену казну! — додао јој Луције док га је стража гурала напоље.

Теута пребледе, бесно замахну и просикта заповеднику гарде:

— Главом ћеш платити за ову увреду! Главе њихове хоћу!

Брадати гардиста оклевао је секунд-два. Неко је, у општем метежу покушао да смири краљицу, а онда се двораном и степеништем разлегосе вика, звекот оружја, јауци... За непуних пола часа, без неких чланова пратње и млађег од двојице посланика чије је обезглављено тело остало

на степеништу Теутиног двора, римска галија одмичала је према излазу боко-каторског залива. Са неколико саветника, краљица је са терасе гледала галију.

— Господарице, ти знаш шта то значи! — муклим гласом обрати јој се један од њих.

— Знаш. Рат и смрт Римљанима! — хладно одсече краљица.

Удовица илирског краља Агрона који је створио државу јужноилирских племена на Балкану, озаконоу поморско гусарење и оставио круну својој другој супрузи Теути, дала је тако 230. године пре н. е. по-

вод Риму да својом флотом и моћним легијама нападне илирско краљевство. А оно је допирало од Епира до Неретве. Неки, додуше, тврде да је римски посланик убијен без њеног знања, али Рим је одлучио да је уништи. Храброст њених поданика вичних окршајима на мору није била довољна да заустави огромну снагу Рима.

Неслога племена и издајство присилили су Теуту да 228. године пре н. е. после пораза, затражи мир. Томе је допринео и њен војвода и заповедник илирске флоте Деметрије Хваранин. Видећи да са снажном и дисциплинованом римском војском нема шале, пришао је Римљанима и помогао тако да до ногу потуку Теутине снаге.

ВЛАСТОЉУБИВИ ВОЈВОДА

Деметрије је искористио сукоб Рима и Картагине и одлучио да се домогне целог приобалног илирског подручја. После склапања савеза са Македонијом и плачкања острва Циклада, римски Сенат упутио је у пролеће 219. године пре н. е. другу флоту која га је разбила на данашњој албанској обали и Хвару... Деметрије се склонио у Македонију, а смрт га је задесила за време неких локалних сукоба. Ту му се пуби сваки траг. Теутино име заувек је остало у историји и легенди везано за Скадар и Рисан, Боку которску и Неретву где је Рим, после другог илирског рата 219. године пре н. е. проширио своју власт.

Легенда каже да је властољубиви војвода уз помоћ Рима посегао и за илирском круном, добио чак и краљичину руку, окренуо Римљанима леђа, а онда погинуо у великој бици с римском флотом бранећи Хвар. Са једне терасе свога двора у Рисну поносна илирска краљица бацила се у море.

Младен Трски

СТАЗАМА НАШЕ ПРОШЛОСТИ

РАТОБОРНА ПЛЕМЕНА — Наше крајеве су, после Трачана, око 1200. пре н. е. населили Илири. Та ратоборна ратарско-сточарска племена настањивала су подручје од Вардара и Мораве (Дардани), Сема (Бреуци), преко Сарајева и Врандука (Дезитиати) до Неретве (Ардијејци), Херцеговине (Даорси), Далмације (Далмати), Хрватског приморја (Либурни), Купе (Колапиани), Вараждина (Јаси) и Славоније (Скордисци).

ИЛИРИ ГУСАР

НАПАД НА ГРЧКИ БРОД

Илири дуж јадранске обале били су склонији гусарењу него трговини, а заједничка особина свих била је храброст у рату, али и суровост. Прву државну организацију створили су половином трећег века Ардијејци и она је нарочито ојачала за владавине краља Аргона.

ТЕУТА ПРИМА ПОСЛАНИКЕ — Гусарећи Јадранским и Егејским морем, угрожавајући све, нарочито грчке колоније, али и римске трговачке путеве, јадрански Илири предвођени Апроновом удовицом, лукавом и смело краљицом Теутом, заплели су се у дуге ратове с Римом који је тада прижељкивао источну обалу Јадрана.

ДЕМЕТРИЈЕ ПРЕДАЈЕ КРФ — Теута је 229. године пре н. е. освојила Корсичу (Крф) и кренула на Епидамнус (Драч). Рим одмах шаље две стотине ратних бродова под Фулвијем Центумалом, двадесет хиљада пешака и две хиљаде коњаника под Албином Постумусом према Аполонији (крај Валоне). Теутин заповедник флоте честољубиви Деметрије Хваранин предао је Крф Центумалу.

ТЕУТА ЈЕ ПОБЕЂЕНА — Недалеко од Драча римске легије до ногу су потукле Теутину војску. Краљица је умукла с неколико бродова, а неверни Деметрије добио је за издајство Хвар са околним острвима и делом копна.

Е ЈАДРАНОМ

ПОРАЗ ПОРЕД ХВАРА — Превртљиви Деметрије, желећи Теутино краљевство, од Епира до Неретве у карташким ратовима окреће Риму леђа, али коначно га смрве поред Хвара... Смрт га је затекла као бегунца у неком безначајном сукобу за време другог пунског рата.

КРАЉИЦА СЕ ПРЕДАЈЕ — После покушаја отпора у Боки которској и повлачења разбијених остатака краљичине војске уз Неретву — Теута је под победничким римским легијама морала да у пролеће 228. године пре н. е. потпише мир. Највише два наоружана илирска брода смела су убудуће да плове јужно од Лисуса, данашњег Љеша у Албанији. Ту се губи лик пркосне краљице Илира да би, уметнички оживљен, из мрака прошлости изронио деветнаест векова касније.

ОДЕЋА ИЛИРАЦА — Илирско име оживели су у називу покрајине Француског Царства (од Корушке, преко Истре, Далмације и Боке до Хрватске јужно од Саве) — коју су вештачки створили Наполеонови пукови и дивизије... Краљевина Илирија остала је касније после Наполеоновог слома, подразумевајући бивше француске илирске провинције, без Далмације, само у титули аустријског цара.

ЗА УЈЕДИЊЕЊЕ — Илирски назив, симболична знамења и Теутин лик коришћени су половином прошлог века у националном, политичком и културном покрету Хрвата за уједињење јужнословенских народа — названом илирски, односно Хрватски народни препород. Тада су не само име, језик, музика него и богата одећа Илираца од којих су само неки (на слици десно) изражавали припадност покрету против германизације и мађаризације... Покрету који је створио неке од темеља будућег националног ослобађања које је имало шире јужнословенско значење.

ЗВЕР ХОЋЕ ЊЕГА

Џеф Кертис, 42-годишњи радник из Кливленда, део годишњег одмора увек је проводио у својој викенд-кући у планинама, тридесетак километара од најближег града Гленвуд Спрингса. Ту би обично боравио око десет дана. Понекад би му се придружила и жена Лу-си или син Џим. Године 1972. Џеф је годишњи одмор користио у децембру, сам. Његова жена је у то време радила, а син ишао у школу.

У малој, модерно опремљеној кући, ништа му није недостајало — имао је све савремене уређаје осим телефона. Само сат вожње делило га је од Гленвуд Спрингса где се снабдевао.

Дани у планини текли су мирно и Џеф је већ размишљао како је још један одмор на истеку. Време му је пролазило у читању, шетњама и лову.

Изненада је 20. децембра почео да пада снег. Вејао је без престанка пуних пет дана. Џеф се није мицао из куће: гледао је телевизију, читао, спавао. Од заједничког Божића са породицом морао је да се опрости због великих сметова.

ТРЕСАК И УРЛИК

Празничне ноћи 25. децембра легао је око десет сати. Убрзо га је разбудило тресак стакла у приземљу и урлик животиње. Обукао се наврат-нанос, зграбио пушку са зида и сјурио се у приземље. Упалио је светло и — следио се угледавши великог гризлија како покушава да кроз прозор уђе у кућу. Без размишљања, готово махиално, подигао је пушку и пуцао. Звер је одскочила и урликнувши нестала у мраку.

Џеф је помислио да је животињу вероватно привукао мирис меса које се налазило на столу пред прозором. Као ловац знао је да се медведи у то доба године обично спавају у пећинама, али да повремено излазе и да су тада веома опасни јер их мори глад, а по дубоком снегу тешко долазе до хране.

Гризли, додуше, није могао да уђе у кућу, нову и чврсто саграђену, а прозори су били сувише мали да би се животиња провукла кроз њих. Џеф се ипак осећао негодно. Није знао да ли је медведа погодио, па је морао за њим у страху да би рањена звер могла напасти неког другог. Али, изићи по мраку у снег и суочити се са опасним непријатељем било је равно самоубиству. Стога је Џеф одлучио да оде на спавање, с тим да ујутро крене у потрагу.

На врата спаваће собе навукао је орман како би одагнао нелагодност и страх. Легао је са пушком, али није могао да заспи — привиђала му се велика гризлијева глава и претећи поглед.

Ујутро се Џеф мало охрабрио, заборавио ружне снове, добро се

ЏЕФ СЕ ПРЕВАРИО. БРЗО СЕ ОКРЕНУО И СЛЕДИО. МАДА СЕ ЗА СУСРЕТ ПРИПРЕМАО ЧИТАВ ДАН, СХВАТИО ЈЕ ДА ЈЕ НЕМОЋАН.

обукао и кренуо у потрагу. На прозору и зиду куће приметио је мрље крви, али није знао да ли је то од његовог метка или се медвед повредио сам док је разбијао прозор.

ОРМАН НА ВРАТИМА

Снег више није падао и Џеф је лако пратио велике, полузатрпане трагове. Водили су у планину и он се опрезно упутио за њима. У једном шумарку снег је био утабан и Џеф је закључио да се животиња ту одмарала. Да ли због малаксалости од ране?

Трагови који су водили од тог места нису били прекривени снегом и Џеф је био уверен да је гризли отишао одатле само неколико часова раније. Удвостручивши опрезност, трзајући се на сваки шум, продужио је. Пењао се све више у планину, а онда, на једном, запазио како се трагови у луку враћају ка његовој кући. Идући стално за њима Џеф је око подне поново наишао на трагове својих чизама, а то је могло да значи да гризли осећа да човек

иде за њим и да га сада, вероватно скривен негде у близини, вреба.

У Џефа се поново увукао исти страх који је осећао претходне ноћи. Био је свестан да медведа неће моћи да пронађе све док му овај то не дозволи. Стога је одлучио да се врати кући.

„Враћајући се кући доживљавао сам страх за који нисам веровао да може да постоји. Све време сам осећао да је гризли иза мене и да само чека повољну прилику“, рекао је касније.

Када је ушао у кућу и забравио врата, осетио је олакшање. Ту је био колико-толико сигуран.

Пало му је на памет да кроз прозор баца месо које је имао у фрижидеру, мислећи да ће се звер заситити и оставити га на миру. Затим се повукао у собу на спрату, закључао врата и на њих поново навукао орман. Легао је на кревет одевен да се мало одмори, али га је сан преварио.

Када се пробудио, била је ноћ. Разговорно се чуло тапкање око куће и гребање по зиду. Медвед се вратио и покушавао да се дочепа човека.

Џеф је клекнуо крај прозора и, чврсто држећи пушку, вребао животињу. Медвед се, као да му је погађао намере, држао сенке и Џеф

је само начас угледао његове обриси. Одмах је пуцао, али је знао да је промашио.

ПАРЧЕ УВА

Пробдевши тако читаву ноћ Џеф је пред јутро осетио да је звер отишла. Охрабрио се и изишао из куће. Месо је стајало у снегу нетакнуто. Али на зиду су се видели дубоки трагови канџи — то је значило да гризлија интересује само човек.

Ужаснут оним што је видео Џеф се вратио у кућу, чврсто решивши да из ње више уопште не излази. Но, пред вече је ватра у камину почела да се гаси. Џеф се дуго ломио док није одлучио да, начас, оде до гомиле цепаница поређаних напољу уза зид. Надао се да се гризли неће појавити.

И преварио се. То је схватио само што је начинио неколико корака. Брзо се окренуо и следио. Иако се за овај сусрет припремао читав дан, схватио је да је немоћан. Звер је стајала, усправљена на задње ноге, на неких десетак метара од њега. Учинио му се огромна као планина иза куће.

Гризли је опасно зарежао спуштајући се на све четири како би

пошао у напад. Џеф се прибрао, тренутак првог страха је већ прошао, и подигао пушку знајући да ће имати времена само за један хитац. Нишанио је што је могао прецизније.

Метак је медведа погодио у груди, али га није зауставио. Следећег тренутка животиња се, као лавина, сручила на њега. Пушка је одлетела у страну. Џеф је изгубио равнотежу и пао, али је имао много среће — падајући успео је да се откопча у страну тако да га гризли није поклопио.

Брзо је устао, извукао нож и бацио се на животињу, заривши јој сечиво у леви бок. Медвед је урликнуо и нагло се окренуо, а Џеф је, остајући без ослонаца, поново пао. Више није имао никаквог оружја осим својих руку.

Следећег тренутка гризли је замахнуо шапом и закачио га по глави. Крв је линула и заслепила

га, страشان бол му је пресекао дах. Заклонио је лица рукама и остао да лежи.

„Медвед се наднео изнад мене. Осећао сам његов смрдљиви, топли дах на лицу. У том часу знао сам да сам близу смрти. Смешно, више се нимало нисам плашио. Тада се десило нешто неочекивано — гризли је пао на мене! Онесвестио сам се.“

Џеф се не сећа колико је дуго био у несвести. Када се пробудио, била је ноћ. Медвед је лежао преко њега не мичући се. Било ми је јасно да је звер мртва, али дуго није смео да се помери. Као да се плашио да би својим кретањем могао да је пробуди.

Када се охрабрио, успео је да се извуче испод медвећег трупа. Тетурајући се ушао је у кућу. Пошао је да се умије и угледао своје лице у огледалу. На челу је имао дубоке огреботине, део десног ува

му је недостајао, а свуда по лицу и оделу било је много згрушане крви.

НИКАД ВИШЕ

Обавио је око главе чист убрус и пошао до кола. До Гленвуд Спрингса уместо једног требало му је готово шест сати: нешто због болова — двапут је губио свест — а нешто због сметова.

Стигао је до болнице и на самим вратима се поново онесвестио. Лекари су Џефу зашили дубоке огреботине, констатујући да га је медвед, срећом, само окрзнуо канцом по глави. У болници се појавио и шериф који је желео да зна како је дошло до повреда. Потом је једна екипа отишла на лице места. Људи су утврдили да је медвед био дутачак четири метра!

И метак и ударац ножем били су за животињу смртоносни, али је имала још толико снаге да узврати једним ударцем.

Џефова жена Луси одмах је обавештена о догађају. Пред креветом свога мужа застала је запрепашћена. Не због ожиљака — Џеф је био потпуно сед. Од страха који је преживео његова црна коса променила је боју.

Џеф Кертис се опоравио за неколико дана. Затим је подвргнут пластичној операцији како би му се отклонили ожиљци. Но, и данас, када се насмеје или намршти, на лицу му се виде трагови медвећих канци.

Кућу у планини је продао, у лов више не иде.

А велики гризли је препарисан и данас стоји у основној школи у Гленвуд Спрингсу.

З. Ј.

ГРЕШКА КОЈА ЈЕ УНАПРЕДИЛА НАУКУ

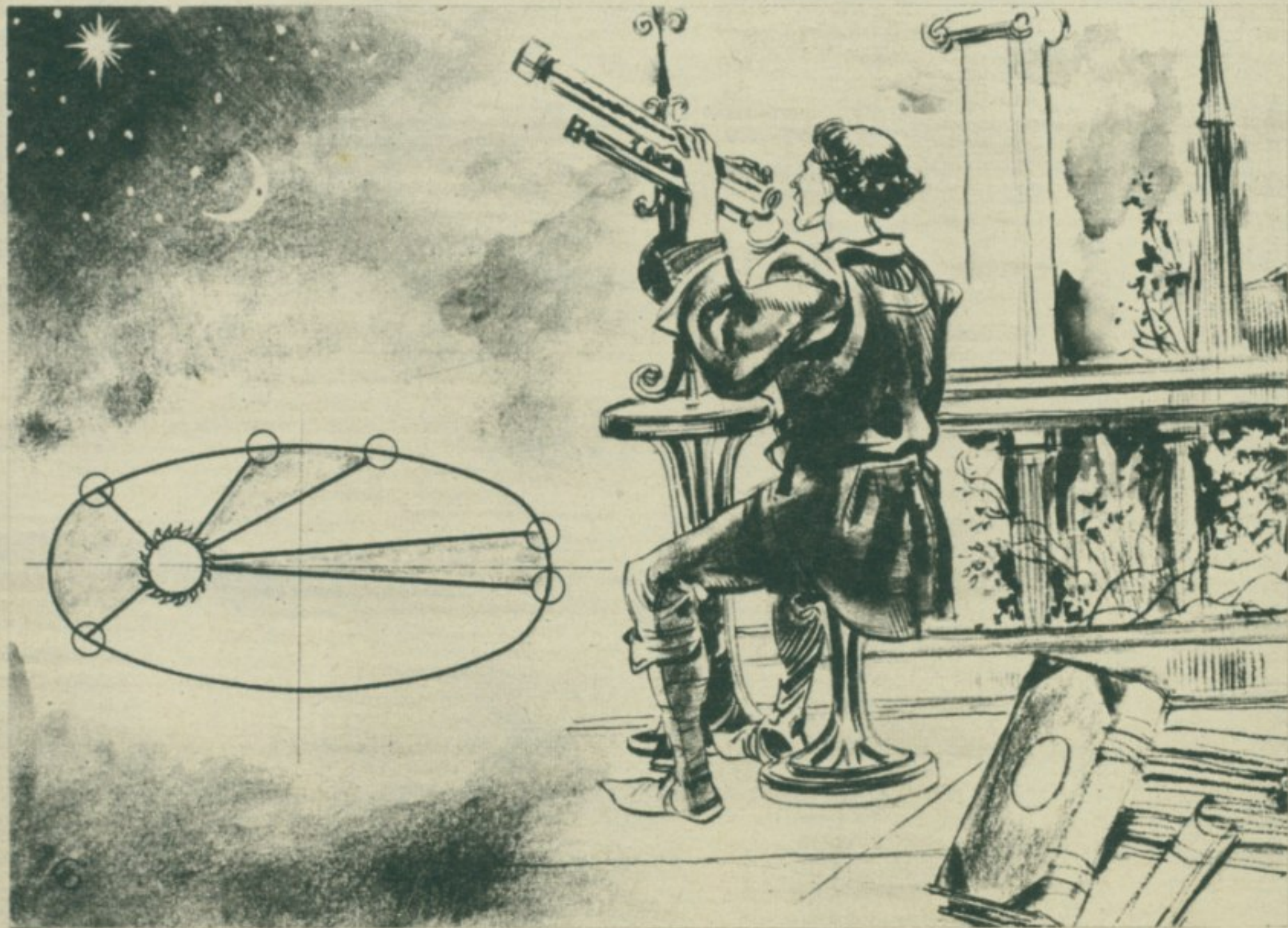
ОСАМ ПРЕСУДНИХ МИНУТА

Крајем 16. века на острвцу Хвен, у близини Копенхагена, изграђена је велика опсерваторија. Пројектант и извођач радова био је чувени астроном Тихо Брахе. Сваког дана, с не-обичном тачношћу и брижљивошћу, велики научник је, са тада најбољим инструментима, посматрао и проучавао кретање планета (нарочито Марса), звезда и комета. Резултат таквог двадесетогодишњег рада биле су опширне астрономске студије, најтачније од свих дотадашњих.

Последње године живота Тихо Брахе је провео је Прагу, где му је помоћник постао млади немачки научник Јохан Кеплер (1571 — 1630). Из године у

годину, млади ентузијаста обрађивао је материјале свог учитеља обављајући при том разне прорачуне. Ако се има у виду да тада још нису постојале логаритамске таблице (које су, по речима великог математичара Карла Фридриха Гауса, удвостручиле живот астронома), тек тада човек може да оцени Кеплеров огроман труд и беспощедно залагање. А докле је тај посао ишао, може да се види и из чињенице да се није либио да те компликоване прорачуне почне поново чим је у истраживањима путање Марса открио непрецизност од осам лучних минута између прорачунске и стварне позиције те планете.

Грешка није била велика и могла је да се занемари. Али, Кеплер је наставио свој титански посао. И то велико залагање у отклањању „мале“ грешке одиграло је велику улогу у историји науке. После девет година рада открио је своја три закона о кретању планета. Касније је о том раду писао да је уз занемаривање тих осам лучних минута много раније могао да заврши своју студију, али су „управо тих осам минута допринели стварању нове астрономије“. Следбеници Кеплера написали су: — Он је „измерио“ небеса. Његови закони описују најкомпличованија кретања планета и њихових сателита.

ЛАСЕРСКИ ГРАМОФОН

Група стручњака познате холандске компаније „Филипс“ из Ајндховена ради на пројекту грамофона који ће уместо ручке са иглом имати ласер постављен с доње стране плоче.

Нови грамофон са плочама које ће се намештати „наопачке“ и, за разлику од претходних, снимати од центра ка ободу, појавиће се на тржишту веома брзо. Стручњаци тврде да ће музика са ових плоча — и поред њихових малих димензија — бити далеко квалитетнија од оне снимљене на класичан начин.

Танка пластична плоча, чији ће пречник износити свега 10 см, биће превучена металом и моћи ће да се слуша читав сат. Ласерски зрак, тањи од власи косе, који ће из унутрашњости грамофон-

ског апарата бити управљен на доњу страну плоче, „читаће“ фонографски запис и предавати га специјалном механизму који ће га преводити у звук.

Велика предност новог апарата — плочу је немогуће „изгрести“! Употребом ласерског зрака избећи ће се непријатни шумови који иначе настају када се на плочи скупи прашина.

Претпоставља се да ће се нови „ласерски грамофон“, укључиван једноставним притиском на дугме, наћи у продаји већ кроз три године. Сам апарат, према предрачуни-ма, коштаће 6 хиљада динара — колика је и цена просечног hai-fi касетофона. Ни нове пластичне плоче неће бити скупе. Коштаће као данашње лонг-плеј плоче, значи око 200 динара.

ГРАДОВИ МУЗЕЈИ ЕРИВАН

Најмања совјетска република налази се на југу Закавказја на преко хиљаду метара надморске висине, док је велико Севанско језеро на 2000 м надморске висине. На северу и истоку граничи се совјетским републикама Грузијом и Азербејџаном, а на западу и југоистоку са Турском и Ираном. Велика је отприлике као Белгија — око 30 хиљада квадратних километара и има нешто мање од 3 милиона становника.

Јермени су врло стар народ. На Јерменску висораван досељавали су се од 7. до 2. века пре н. е, после пропасти Уарту, једне од најстаријих држава света. Хришћанство су примили крајем 3. века за време цара Трдате, а са њим и феудално уређење.

Јерменски народ водио је тешке борбе и поднео најстрашније геноциде. Није их поштедео ни Александар Велики Македонски кад је освојио Персију. Римски цар Трајан припојио је Јерменију великом Римском Царству. У Јерменију 636. године продиру Арапи. Од тада ова мала земља постаје поприште крвавих борби Арапа и Византинаца све до 1080. године. Године 1828. Руси освајају персијски, а 1878. и турски део Јерменије. Међутим, према одредбама Берлинског конгреса, Руси су морали да се повуку са окупираних територија Турске, које су држали по Санстефанском миру, а Порта се обавезала да ће спровести реформе у областима настањеним Јерменима. Те обавезе остале су само на папиру. Искористили су Курде и њихов верски антагонизам против Јермена па 1895. — долази до правог погрома — поклано је 50 хиљада Јермена, 100 хиљада осакаћено, док је 300 хиљада остало без крова и емигрирало у Русију. У новом покољу, 1909. године, погинуло је 20 хиљада Јермена. Године 1915. турска влада их исељава као „несигуран елемент“ у бесплодне пустиње Месопотамије. Око 300 хиљада их је уморено, на путу за Месопотамију погрло их је исто толико, док је 200 хиљада побегло у Русију, а 400 хиљада примило ислам. Ово је најстрашнији геноцид пре оних које су за време другог светског рата немачки фашисти вршили над појединим народима Европе.

Кад је букнула октобарска револуција, многи Јермени одмах су прихватили идеје Лењина, а већ 29. новембра 1920. у Јерменији је била проглашена совјетска власт. Јерменија од тада почиње да се развија и од заостале азијске земље постаје индустријско-аграрна.

М. Никитовић

НЕУСТРАШИВИ ДАВИД — На тргу испред железничке станице у Еривану уздиж се скулптура јунака јерменског народа Давида која симболизује борбу против завојевача од 7. до 9. века. Он није само легендарна, већ и историјска личност; 1727. подигао је устанак против Турака и извојевао блиставу победу.

РУЖИЧАСТИ ГРАД — Ериван, главни град Јерменије, основао је уартски цар Аргишти I. На једној каменој плочи сачуван је клинописани натпис: „Славећи бога Халда, Аргишти, син Менује, изградио је ову дивну тврђаву и град назвао Еребуну у част Биајне, на страх непријатељским земљама“. По овој тврђави град је добио име Ериван. Данас је један од највећих културних центара СССР-а. Један од најстаријих градова света. Ериван је у исто време и модеран, савремен град са широким трговима и проспектима, зеленим парковима и кућама од ружичастог туфа (специјалног камена ружичасте боје) због кога је добио име „ружичасти град“. Нарочито је импресиван Трг Лењина на којем су велелепна здања и грандиозни споменик В. И. Лењину, од кованог бакра на постољу од сиво-љубичастог гранита. На тргу је велика фонтана чији млазеви избијају уз звуке музике, тако да су је туристи прозвали „фонтана која свира“.

Небу

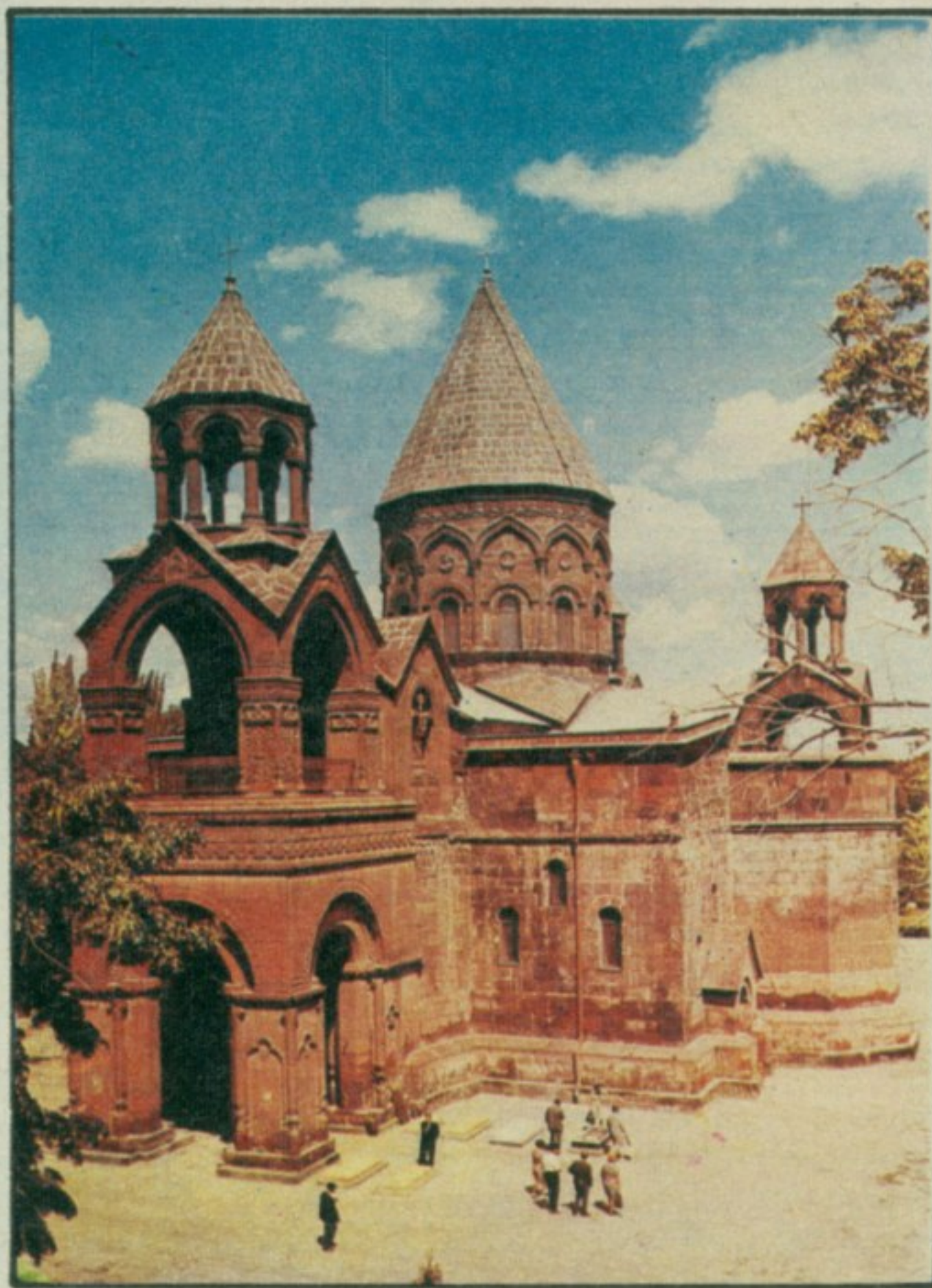
Из под облаке

ОДОЛЕО ОСВАЈАЧИМА — Пагански храм Сунца Гарни, један од значајнијих споменика хеленске културе, некада је служио и као резиденција јерменских царева. Храм је четвороугаона масивна грађевина са 24 стуба. Одолео је најездама разних завојевача који се нису усуђивали да оскрнавe ово архитектонско ремек-дело.

ЗЕМЉОТРЕС ЈЕ БИО ЈАЧИ — Остаци храма Звартноца из 7. века, јединственог архитектонског споменика који је имао полиедарски облик и са своје три галерије био висок 49 m налазио се у близини цркве Ечмиадзин. Порушен је за време једног земљотреса који су у овом подручју били чести.

РУКОПИСИ ЗА ИСТОРИЈУ — Мантендаран на старојерменском језику значи „библиотека“, али ово значајно здање одавно је превазишло оквире обичне библиотеке. Данас је то Институт старих рукописа који носи име „Месроп Маштоц“, човека који је створио јерменску азбуку. Мантендаран је једна од највећих светских библиотека старих рукописа. Десетине хиљада јерменских рукописа уништили су пљачкаши и ратови, али је ипак око 25 хиљада спасено и данас се чува у разним музејима и библиотекама света: у Јерусалиму, Венецији, Бејруту, Бечу, Паризу, Лондону. Ипак, у Мантендарану има 10.600 свезака рукописа и 2500 фрагмената, од којих су многи старији од хиљаду година.

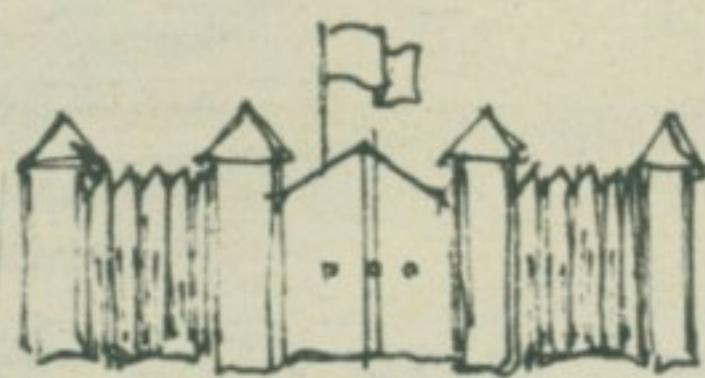

ДАШЧИЦА ИЗ ЛЕГЕНДЕ — Саборна црква Ечмиадзин подигнута је за време цара Трдате (301—303. године). Удаљена је од Еривана двадесетак километара и има богату ризницу у којој се, поред бројних дарова, чува и једно парче дашчице у стакленом раму — то је, наводно, остатак Нојевог ковчега. Руска царица Катарина Велика тражила је једно парченце дашчице за своју збирку ретких предмета, а она ће му заузврат поклонити један скупocen ђилим. Кажу да је ова жеља испуњена — заиста, на дашчици недостаје једно троугласто парченце.

ПОХОД ПОБЕСНЕЛОГ МАРКУСА

Јуна 1876. код реке Литл Биг Хорн око 4 хиљаде уједињених Сијукса, Чејена и Арапахоа, под вођством Бика Који Седи и врховног ратног поглавице Махнитога Коња, потпуно су уништили седми коњички пук Џорџа Армстронга Кастера.

Индијански ратници повукли су се после победе у Вучје планине, између Монтане и Вајоминга. Поделите су се у неколико група и почели да припремају логоре у којима ће да презиме. Бик Који Седи послао је гласнике мањим племенима позивајући их да се придруже уједињеној војсци која ће „плаве блузе“ и насељенике на пролеће заувек протерати из ловишта праотаца. Ускоро су у Вучје планине стигле групе нових ратника.

Вести о јачању индијанске војске узнемириле су Вашингтон. Почетком новембра, мајор Маркус Ролингс добио је наређење да с Гушчје реке, са 950 добро наоружаних коњаника, продре у сурове планине где се температура зими спушта и до 50°C испод нуле и да пре пролећа, у низу изненадних напада на разбацане логоре, уништи непријатеља.

НЕ РАЗНЕЖАВАЈТЕ СЕ!

Мајор Ролингс, кога су „плаве блузе“ звале Побеснели Маркус, био је вешт и храбар ратник али и најомраженији официр у америчкој коњици, и сурови деспот за кога војнички живот није вредео ни луле дувана.

„Под командом Побеснелог Маркуса више људи изврши самоубиство, него што их погине од Индијанаца!“ шапутали су коњаници крај логорских ватри.

Побеснели Маркус болесно је мрзео Индијанце.

Прве три недеље марша према Вучјим планинама време је било лепо. Ролингс је наредио војницима:

— Побийте сву дивљач коју спазите! Затрујте сваки извор, свако појило! Нека Индијанци скапају од глади!

Уочи 1. децембра дунуо је студен ветар. Заледили су се и најбржи потоци, а пахуље као да су се претвориле у игле.

НАЈОМРАЖЕНИЈИ ОФИЦИР У АМЕРИЧКОЈ КОЊИЦИ ПОНАШАО СЕ ПРЕМА СВОЈИМ ВОЈНИЦИМА ИСТО ТАКО ЗВЕРСКИ КАО И ПРЕМА ИНДИЈАНЦИМА

— Људи гунђају, мајоре! — рекао је капетан Питер Далтон. — Траже да их поведете натраг у Форт Лараме да презиме. Два коња су већ угинула од хладноће. Нисмо опремљени за зимски поход. Посмрзаваће се и људи!

— Индијанци ће се смрзавати! Смрзаваћемо се и ви и ја, па шта? — мирно је одговорио Ролингс. — Немојте много да се разнежујете над нашом војском! То је све сам олош заборављен од света! Довукли су се овамо из најмрачнијих европских брлога. Сад треба да плате зато што смо их примили: нека се смрзну или нека овде оставе кости.

СПАЛИТЕ ИМ ОДЕЋУ

Недељу дана касније, кад су се већ дохватили планинских кланаца, почела је вејавица, а жива се спустила на 25°C испод нуле. За коње више није било хране. Неколико десетина коњаника пешачило је иза колоне јер су им коњи поцркали.

— Индијанци су близу! — рекао је Ролингс. — Забрањено је ложити ватру! Сеците вашу сланину бајонетима, па је грејте у устима! Скините затвараче са „спрингфилда“ и носите их у недрима. Кад се смрзну, не функционишу, а од њих вам зависе скалпови!

У зору, четири дана касније, извиђач је јавио:

— Сат јахања пред нама, у дубокој ували, логор Сијукса од око 500 колиба и шатора! Нисам приметио страже. Сигурно не очекују напад!

— Ко би га и очекивао у озим урвинама и по оваквом времену! — задовољно рече Побеснели Маркус па се окрете Далтону.

— Капетане, припремите их за јуриш!

У јуришу који је трајао

свега четврт часа „плаве блузе“ освојиле су логор изненађених Сијукса. По мајоровом наређењу војници су поклали око 800 ратника и беспомоћних старца, жена и деце.

— Све заробљенике, жене и децу одведите у борову шумицу на западу! — с уживањем је наредио Побеснели Маркус. — Свиците их до голе коже, а одећу и обућу им спалите!

Мајор Ролингс није се задовољио само тим дивљаштвом.

— Капетане! — рекао је Далтону. — Вежите ноге индијанским понијима! Не смемо дозволити да их се црвени пси који су успели да умакну поново дочепају, а немам метака напретек!

— Имамо 32 рањеника, мајоре. Шта ћемо с њима? — једва процеди Далтон.

— Мраз ће решити и тај проблем! — слеже раменима Ролингс.

Ноћу се жива спустила на 45°C испод нуле. Ујутро су несрећни Индијанци, без иједне крпице на себи, 1500 спутаних коња и 32 рањеника били мртви. Сви до једног.

— Покрет! — наредио је Побеснели Маркус. — Идемо даље у Вучје планине, на други логор!

СВАКОМ ПО МЕТАК

Два дана касније коњаници су уништили и друго индијанско станиште. Пуних седам дана после тога продирали су у све сурови-

ју дубину Вучјих планина. Месо промрзлих коња било им је једина храна.

Осмог дана у подне у једном кланцу одјекнули су ратни поклича 1500 Сијукса. На „плаве блузе“ сручиле су се бујице стрела, метака и камења.

— У напад! — заурлао је мајор. — Морамо заузети врхове, иначе смо готови!

— Ако продужимо да нападамо, ниједан војник неће стићи на коту, мајоре! — побунио се капетан Далтон. — Треба да се повучемо!

— Наредио сам напад, капетане! — одарати Побеснели Маркус.

У крвавом окршају војници су заузели врх кланца.

— Имамо преко 300 мртвих и тешко рањених! — рапортирао је Далтон после битке.

— Врло непријатно — рече мајор. — Али, побили смо 700 Индијанаца! Кроз један сат крећемо даље. Припремите људе!

— А рањеници, мајоре? Седмдесет двојица не могу да издрже транспорт! Добро знате шта ће бити с њима ако живи падну Сијуксима у шаке!

— Па шта хоћете да урадим? — дрекну Побеснели Маркус. — Да због њих жртвујем остале, здраве? Или да прекинем рат? Капетане, рањеници имају револвере. Дајте сваком по један метак.

Остављајући рањенике са по једним метком, мајор Ролингс је наставио да

продире у Вучје планине. Четири стотине преживелих коњаника вукле су се кроз завејане гудуре водећи за собом 50 последњих, исцрпљених коња.

МУЧКИ УБИЈЕНИ

Иза сваке стене чекали су их ратници Бика Који Седи и Махнито Коња. Прецизним погоцима невидљиви стрелци обарали су „плаве блузе“ једног за другим.

Првих дана јануара 1877. Ролингсов преполовљени одред упао је у једном кањону у заседу.

— Више не можемо да се повучемо, мајоре! — рече капетан Далтон. — Из позадине су управо јавили да су Индијанци стенама затворили пролаз иза нас!

— И да можемо, не бисмо се повукли, капетане! — хладно одсече мајор. — Напашћемо још једном!

Усправио се и грмнуо из свег гласа:

— Доведите ми све коње и упалите велику ватру!

Војници су помислили да ће мајор побити коње и од њих направити грудобран, али он појаха једног и, сав избеумљен, нареди Далтону:

— Капетане, нека војници од прућа направе педесет снопова. Нека их повежу за седла, а онда запалите све снопове одједном! Кад појурим с коњима, јуришајте пешке за мном и побийте што више тих дивљака пред нама!

Јашући испред 50 поплашених коња — носача пламена — са исуканом сабљом Побеснели Маркус налетео је право на индијанску заседу. Пао је на чичкан стрелама. За њим су јурнули коњаници. Само двадесеторици, међу њима капетану Далтону и поручнику Хансену, успело је да се пробију кроз линију изненађених Индијанаца.

Три недеље касније, последњим снагама, смрзнутих руку и ногу, само дванаесторица успела су да се довуку до Форт Ларамија. Далтон и Хансен поднели су извештај о походу у Вучје планине.

Министарство рата у Вашингтону било је задовољно поразом у Вучјим планинама. Генерал Џорџ Крук, кога су Индијанци звали Три Звезде, рекао је:

— Кастерова погибија није послужила ничему! Самоубилачки поход мајора Ролингса уродио је плодом. Он је побио преко две хиљаде најбољих индијанских ратника, половину уједињене индијанске војске која је за један део Далеког запада везивала половину оружаних снага САД! Тај губитак разбиће индијанско јединство!

Бик Који Седи и Махнито Коњ, положили су оружје и ускоро су обојица мучки убијени.

ЗАБАВНИКОВ ЛЕКСИКОН

КОЦКА ЈЕ БАЧЕНА

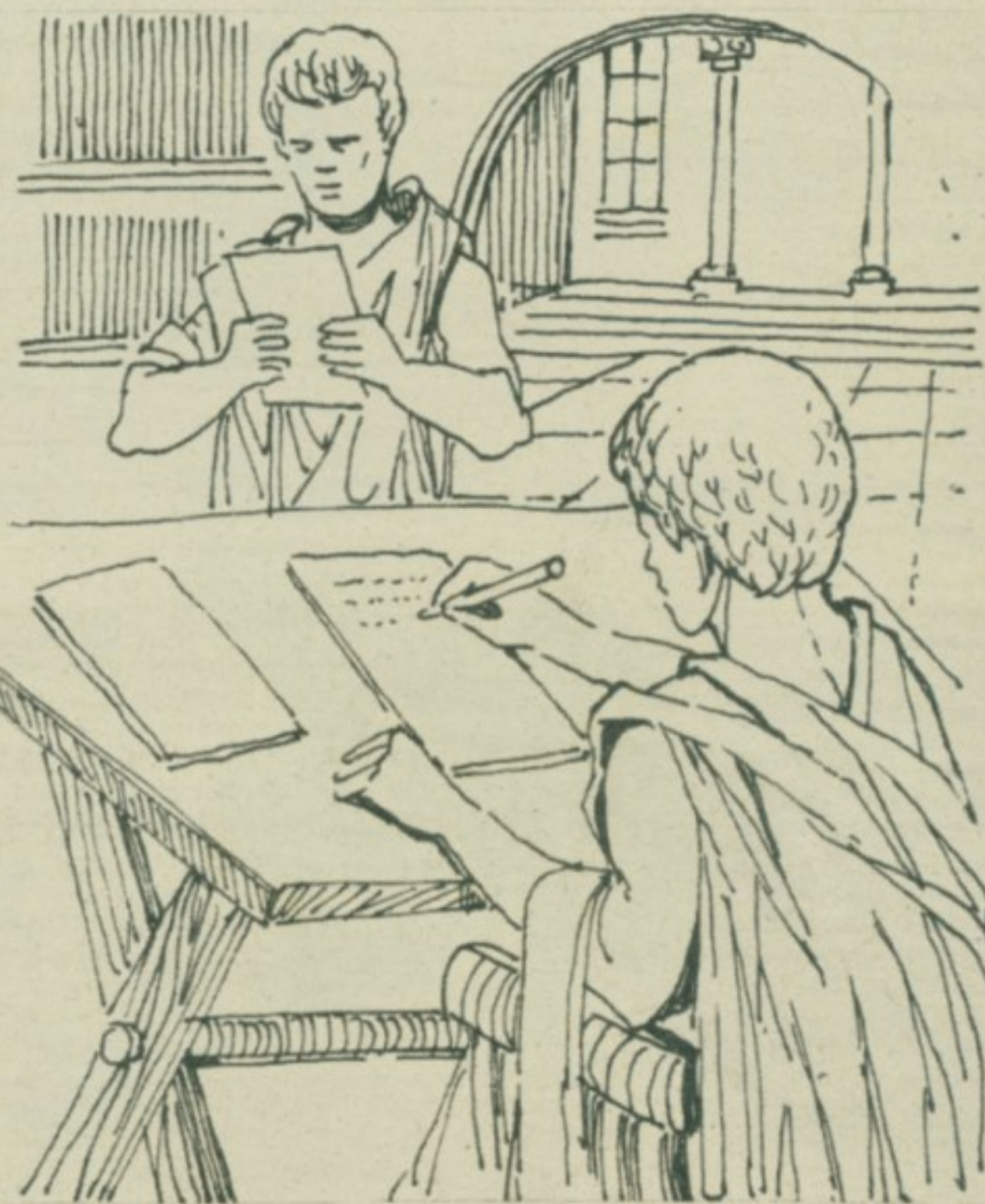

Године 60. пре н. е. Гај Јулије Цезар, Гнеј Помпеј и богати Крас склопили су тријумвират. Тај савез није могао дуго да се одржи.

Велики војсковођа Цезар покорио је Галију и постао њен намесник. Крас је већ био мртав, па је Помпеј за време Цезаровог одсуства постао први човек у Риму. Под његовим утицајем Сенат је наредио Цезару да распусти војску и врати се у Рим. Цезар је дуго размишљао шта да ради, и на крају је донео одлуку да не распусти војску. Легенда каже да је тада рекао: „Алеа јакта ест“ (латински: Alea iacta est — Коцка је бачена), то јест — коначно сам донео одлуку, па сад — куд пукло да пукло. Са XIII легијом прешао је 49. године пре н. е. реку Рубикон која је представљала границу између Италије и Цисалпинске Галије. Био је то почетак Цезаровог грађанског рата против Помпеја и Сената.

И данас се изразима Коцка је бачена и Прећи Рубикон означава доношење неке смеле одлуке.

ТАБУЛА РАЗА

Римљани су писали на дрвеним плочицама превученим слојем воска. Писали су гвозденом писалком чији је један крај био зашиљен, а други пласнат, којим се глачао восак са исписане плочице да би по њој поново могло да се пише. Таква плочица са изглачаним воском звала се табула раза (латински: tabula rasa).

Изразом табула раза данас означавамо човека који о нечем нема појма.

Некада су овај израз употребљавали и филозофи да означе како човек нема урођених идеја и представа. Критикујући Декартову теорију урођених идеја, Џон Лок (1632 — 1704) је тврдио да је наш разум кад се роди мо као неисписана табла — табула раза; први извор знања је искуство које стичемо преко чула: „Ништа није у интелекту што раније није било у чулу“ (Nihil est in intellectu quod non fuerit in sensu). Према томе, закључује Лок, ни идеја бога, ни морални закони нису урођени, већ стечени.

ПРОКРУСТОВА ПОСТЕЉА

Према једној хеленској легенди, некада је страх и трепет целе Атике био окрутни разбојник Дамастес. По суровом начину који је смислио да њиме мучи све који би му пали шака, Дамастес је добио надимак Прокруст, што значи Истезач. Разбојник је имао једну постељу на коју је морао да легне свако кога би се дочепао. Ако би жртва била краћа од кревета — Прокруст је истезао несрећника док не испусти душу. А оне који су били дужи од постеље — разбојник је „скраћивао“.

Ове сурове Прокрустова забаве прекинуо је легендарни херој Тезеј, Еолов син. Тезеј га је сместио на лежај, па како је високом разбојнику био прекратак — „дотерао“ га је на дужину постеље.

Изразом „Прокрустова постеља“ данас се означавају калупи или шеме у које се нешто силом покушава да уклопи.

DIK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

КАКО ЈЕ НАСТАЛА ЧУВЕНА ФАБРИКА МОТОРА

ЉУБАВ, БРЗИНА И СНАГА

Прошле године 34 фабрике „Хонда“ произвеле су у 29 земаља 2.700.000 мотоцикала и 750.000 аутомобила — 55 процената свих мотоцикала произведених у Јапану или 26 процената светске продукције мотора. То би, укратко, био биланс „Империје Хонда“. Иза ње стоји само један човек: Соикиро Хонда, седамдесет двогодишњак, син скромног сеоског механичара и ковача.

Док су се други у селу бавили или ратарством или трговином, отац Соикира Хонде је, поред редовног ковачког посла, оправљао оружје и ратарско оруђе. Пошто је био једини механичар у месту, брзо је напустио своје занимање и отворио радионицу за оправку бицикала. Ту је и његов син добио прва знања из механике.

Наследивши од оца љубав према техници, Соикиро Хонда је још као дете сам правео своје играчке. Са осам година му је пошло за руком да склопи први бицикл. Када му је било тринаест, успео је чак да конструише један сасвим нов модел бицикла.

Часопис „Свет точкова“, на који су били претплаћени у радионици, био је Хондина омиљена литература. Није желео да настави формално школовање, па је редовно пратио понуде за рад разних механичарских радионица широм Јапана. Преко огласа у том часопису нашао је посао у Токију, у радионици за оправку бицикала и мотора. Било му је 15 година када је, уз очев благослов, напустио родно место и отишао у милионски Токио. То је био и почетак његовог самосталног пута кроз живот.

За шест година, колико је провео на раду уз свог газду и учитеља Сакакибаре, Хонда је изучио све тајне о конструкцији мотора и аутомобила. Као најбољи ученик-шегрт, добио је од газде финансијску помоћ да отвори самосталну радионицу у близини свог родног места.

МОДЕЛ ЗВАНИ ДИМЊАН

Стари Хонда био је веома поносан на сина. Радионица је одлично пословала, али се Хонда није свим успехом задовољио. Њега нису занимале обичне оправке, чинило му се да губи време и ноћу је сам радио на новим решењима. Тако је изумео и патентирао жичану фелгу. Прона-

лазак је одмах прихваћен и убрзо почиње да се користи у целом свету.

Новцем од продаје лиценце Хонда је отворио малу фабрику за производњу клипова за аутомобиле, авионе и бродске motore. Послови су одлично напредовали и Хонда је постао прави индустријалац. Желећи да усаврши своје знање, уписао се у Институт за технологију у Камамацуу али никада није дипломирао.

Јуна 1945. године америчке бомбе уништиле су његове фабрике и радионице и Хонда је, као и многи други, остао без пребијене паре.

Године 1946, не знајући одакле да почне, Хонда с малом групом механичара оснива „Лабораторију за техничка истраживања Хонда“. Тада му је пало на памет да на бицикле монтира малолитражне motore, иначе генераторе радиостаница, које је бивша царска војска расходовала. Пошто војне резерве ових мотора нису биле безграичне, Хонда је конструисао свој модел мотор-бицикла, такозвани „Хонда А“ — и купци почињу да се тискају пред вратима.

Следећи модел прозван је „димњак“ јер је одлично радио с мешавином бензина и борове смоле. Због недостатка горива ову мешавину Јапанци су користили пред крај рата за напајање авионских мотора. У послератним годинама, када је штедња била сторга, Хондина идеја да се поново користи таква мешавина била је изванредно решење.

Мада је Јапан у оно време био опустошен и сиромашан, Хонда се одлучује на ризичан корак и оснива сопствену „Хонда Мотор Компани“. Европски мотоцикли чувених фирми доминирали су у поратним годинама светским тржиштем и није било лако из темеља градити индустрију која би им по технологији могла бити равна. У Европи је мотоцикл тада био најраспрострањеније превозно средство за разлику од Јапана где су се на моторима возили само најповлашћенији. На скромном јапанском тржишту било је сасвим неизвесно да ли ће се такав производ уопште продавати.

Августа 1949. Хонда је довршио први прототип мотоцикла. На славу у фабрици мотор је добио енглеско име „дрим“, што значи сан. Продаја „дрима“ двотактног мотора од 98 кубика и 3 КС, није ишла

ЈАПАНЦИ МОЖДА ИМАЈУ ДВЕ НОГЕ, АЛИ СИГУРНО ИМАЈУ ЈЕДНУ »ХОНДУ«. ОВА КРИЛАТИЦА ИЗ 1960. ГОДИНЕ ВАЖИ И ДАНАС.

као у сну. Мада је мотоцикл имао карактеристике боље од својих конкурената, купци су замерали што је бучан а осим тога ни фирма није била позната широј публици.

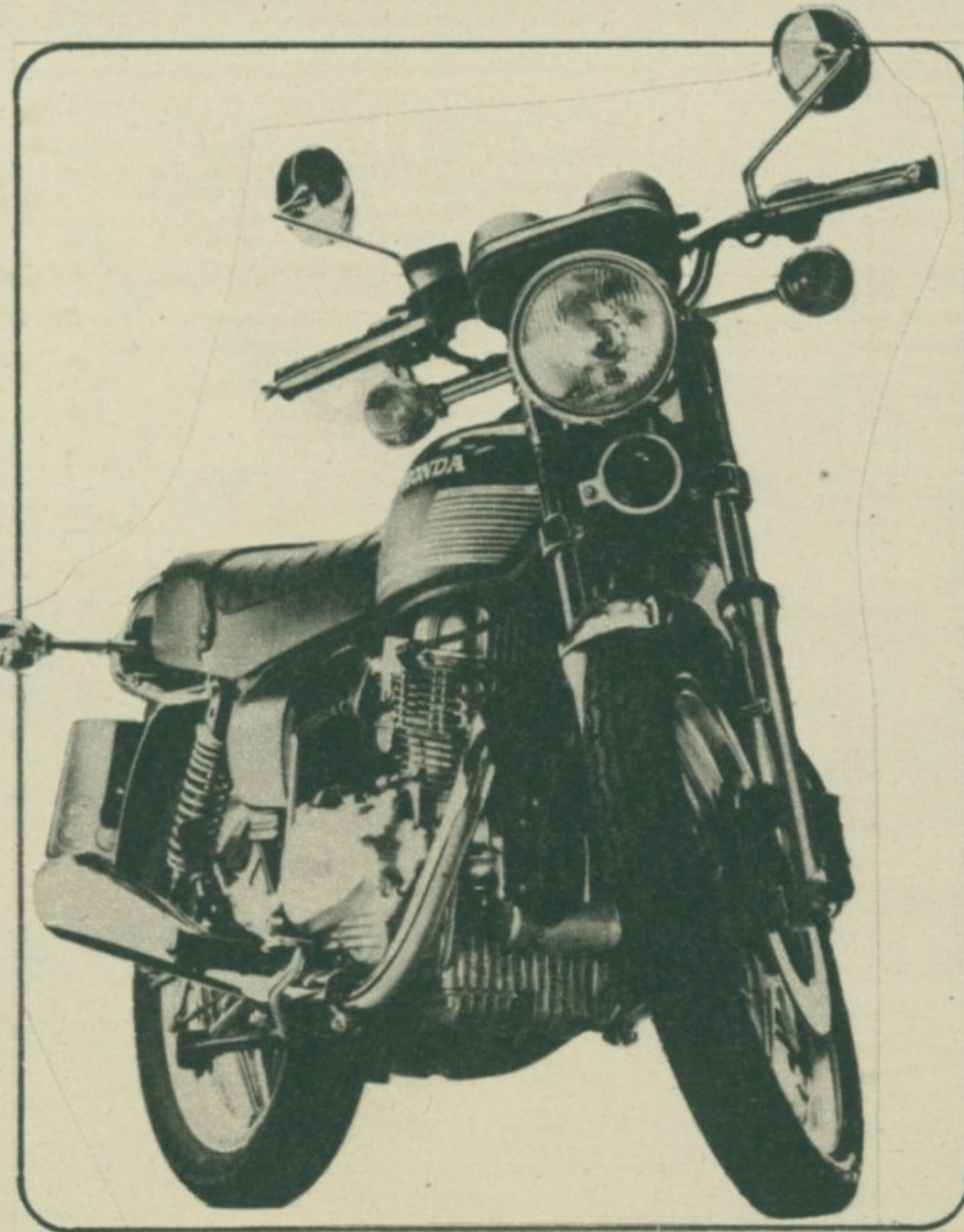
БЕЛИ РЕЗЕРВОАР — ЦРВЕНИ МОТОР

Тада је Хонда упознао Такеа Фуцисаву, човека који ће му убудуће водити послове и постати најбољи пријатељ. Сам Хонда није знао много о тржишту и пословна страна производње није га нимало занимала. Он је био само занети проналазач. Стога је

доба ниједан конструктор није се могао похвалити таквим карактеристикама и требало је чекати још десетак година да такво решење почне да се примењује у свету.

Како је модел „Е“ био скуп, а и због тога што се тешко долазило до кредита, Хонда је одлучио да направи мотоцикл који би био јефтин и могао да се производи у великим серијама. Дакле, наново је морао да се врати „укрштању бицикла и мотора“, како је он називао мотор-бицикле за које није марио.

Марта 1952. био је готов модел „Ф“, бицикл са мотором причвршћеним на левој страни задњег точка

Хонда СВ 400 твин.

„бизнис“ с пуно поверења предао у руке Фуцисаве.

Шест месеци после познанства са Фуцисавом, Хонда је завршио нови модел „хонду Е“, јачи а тиши од претходног. Овај четвортактни мотоцикл са вентилима у глави из својих 146 кубних сантиметара давао је 5,5 КС. У оно

и белим резервоаром иза њега. Допадљивим изгледом и лакоћом којом се возио, овај модел је освојио јапанско тржиште. Три месеца након последњег дотеривања прототипа Хонда је производио 1.500 комада месечно, 3 хиљаде следећег месеца, а нешто касније и свих 25 хиљада.

„Бели резервоар — црвени мотор“, како су га Јапанци популарно звали, постао је крик мотористике Земље излазећег сунца.

ПРОДАТО ПРЕКО 9 МИЛИОНА

Али, Хондин сан били су мотори велике кубикаже. Разгледајући сајам мотора 1956. у Европи, Хонда и Фуцисава били су узбуђени као дечачићи. Занели су их Крајслер, НСУ, БМВ и Дукати, тада најславнија имена мотора на свету. Хонда се више него икада загрејао за мотоцикле велике кубикаже. Када се вратио у Јапан, Хонда је, по наговору Фуцисаве а против својих жеља, ипак почео рад на пројекту мотора мале кубикаже. Јапанско тржиште још није било зрело за „тешкаше“.

Тако је настао „Супер Клуб СС 100 хонда“, од 50 кубика и 4,5 коњских снага. Примера ради, први модел који је Хонда направио после рата давао је из исте кубикаже само 0,5 КС. „Чудо“ од 4,5 КС Хонда је остварио захваљујући истраживању тркачких мотора.

Испоставило се да је Фуцисава и овога пута био у праву: нови мотор постао је превозно средство које се савршено прилагодило потребама и могућностима Јапанаца. Продали су преко 9 милиона мотоцикала овог типа, што је представљало светски рекорд. И не само то. Захваљујући њему, „Хонда“ је постала једна од највећих индустрија у области мотоциклизма.

Још 1960, три године после пуштања у производњу свог модела, Хондина фабрика држала је 60% укупне производње возила на два точка у Јапану, оставивши иза себе чувена имена као што су Јамаха, Сузуки, Кавасаки.

Производи Хондине фабрике тако су брзо освајали купце да се за Јапанце говорило како, можда, имају две ноге, али једну „хонду“ имају сигурно. „Хонда“ је временом постала насушна потреба, возило без кога се не може. Својим квалитетом и новим решењима отворила је себи грађде свих земаља света.

**БИМ
И
БУМ**

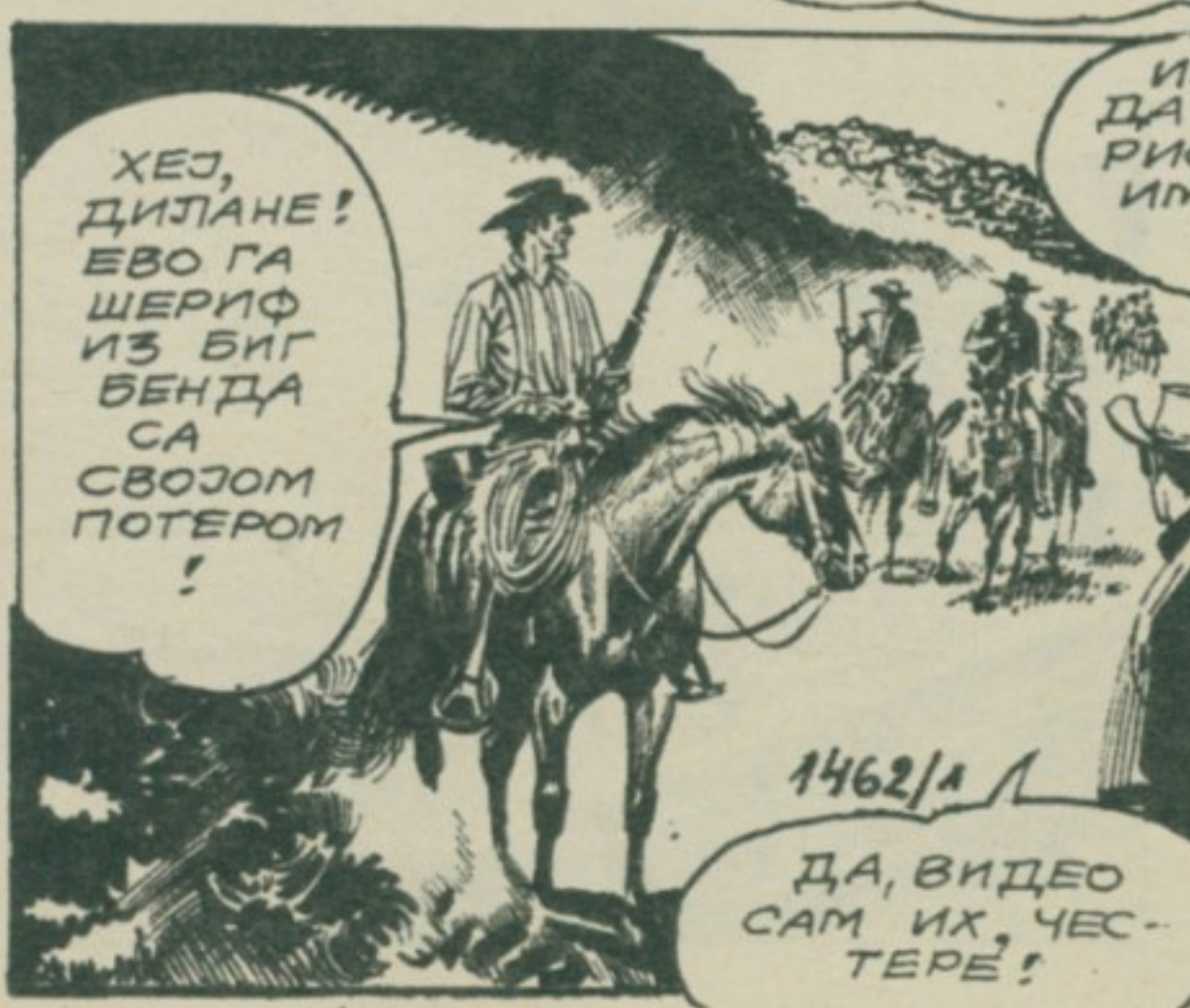
BABALU

СТРИП

ЗАКОН КОЛТА:

У КАЊОНУ СУРИХ ОРЛОВА

ШОН ЕЛИС ЈЕ ПОСМАТ-
РАО ЉУДЕ КОЈИ СУ СЕ
ПРИБЛИЖАВАТИ...

СВЕ ЈЕ
У РЕДУ, ЧЕЗН!
ТО ЈЕ ШЕРИФ
ДИЛАН ИЗ
ДОЏА! ИЗИ-
БИ ЂУ МУ
У СУСРЕТ!

ДОВЕШЋЕШ
ИХ КОД
НАС?

НАРАВНО!
МИ НЕМАМО
ЧЕГА ДА СЕ
ПЛАШИМО!

УБРЗО...

ЗДРА-
ВО,
ЕЛИС!

ЗДРАВО!
МОЈА ЖЕНА
И ЈА СМО ЧУ-
ЛИ ПУЦАЊ!
БИЛИ СМО
ПОМАЛО
ЗАБРИНУТИ...

А, НИЈЕ
БИЛО НИШТА...
ДИЛАН ЈЕ УБИО
ЗВЕЧАРКУ!
ПУН ИХ ЈЕ
КАЊОН!

ШТА
СТЕ РАДИЛИ
У КАЊОНУ?

ЈУРИЛИ
СМО БЕГУНЦА!
ПОШТО ЖИВИ-
ТЕ БЛИЗУ,
ДУЖНОСТ,
НАМ ЈЕ ДА
ВАС УПОЗО-
РИМО!

БОЉЕ ДА УБЕ-
ТЕ! ЧЕЗН ЋЕ
СКУВАТИ КАФУ,
А ВИ НАМ ИС-
ПРИЧАЈТЕ О ЧО-
ВЕКУ КОГА ТРА-
ЖИТЕ!

СВА-
КАКО!

КО ЈЕ ТАЈ
МОМАК?
ШТА ЈЕ
УЧИНИО?

ПОБЕГАО ЈЕ
ИЗ ЗАТВОРА
У КАНЗАСУ
ПРЕ НЕКОЛИ-
КО ДАНА!
СКРИВА СЕ
НЕГДЕ ОВ-
ДЕ!

ИМЕ
МУ ЈЕ
ЛУК
ПРЕНТИС!

ЈЕ ЛИ
ВАМ
ДОБРО?

ИЗВИНИТЕ, У
ТРЕНУТКУ МИ СЕ
ЗАВРТЕЛО У ГЛА-
ВИ! САДА ЈЕ СВЕ
У РЕДУ!

БОЉЕ
СЕДИ!

ШЕРИФЕ,
ПОЧЕЛИ
СТЕ ДА
НАМ ПРИ-
ЧАЈТЕ О ТОМ
ПЉАЧКА-
ШУ...

ДА!
ОСУБЕН ЈЕ
ЗБОГ ПЉАЧКЕ
БАНКЕ! ВИ
ГА ПОЗНАЈЕ-
ТЕ?

ЗАШТО БИ ТРЕБАЛО
ДА ПОЗНАЈЕМО
ТОГ КРИМИНАЛЦА?

ДА,
ОТКУД
ВАМ
ТА
ИДЕЈА?

ПА, ИЗ ИС-
ТОГ СТЕ МЕС-
ТА! ЗАТО САМ
ПИТАО!

КАНЗАС
ЈЕ
ВЕЛИКИ,
ШЕРИФЕ!

ДА, СВАКАКО...
ПА, ДА КРЕНЕ-
МО! ЈОШ ЈЕД-
НОМ ВАС УПО-
ЗОРАВАМ,
ЕЛИСЕ...

2016

АЛИ,
ЗАШТО?

ПА,
ГЛАДАН
ЧОВЕК
МОЖЕ БИ-
ТИ ОПАСАН!
БИЛО БИ
БОЉЕ ДА НО-
БАС ЗАКЉУ-
ЧАТЕ ВРАТА!

МЕТ И ЧЕСТЕР СЕ
ОПРОСТИШЕ ОД ПОРО-
ДИЦЕ ЕЛИС...

ПЛАШИМ СЕ,
ШОНЕ! СИГУРНА
САМ ДА ЈЕ
ПОСУМЊАО...

ГЛУПОСТИ!
ЗАШТО
БИ?

МАМА, ЗАР ЈА
НИСАМ ИМАО
СТРИЦА ПО ИМЕ-
НУ ЛУК?

ДА, СИНЕ!
АЛИ ТО ЈЕ
БИО ДРУГИ
ЧОВЕК!
БРАТ ТВОГА
ОЦА СЕ
ЗВАО ЛУК
ЕЛИС!

ШТА СЕ
СА ЊИМ
ДОГОДИЛО?
ГДЕ ЈЕ
ОН САДА?

УМРО ЈЕ,
ТОМИ!
ХАЈДЕ, УБИ
У КУЋУ!

НА ПУТУ ЗА ДОЏ...

УБУТАО СИ
СЕ, ДИЛАНЕ!

РАЗ-
МИШ-
ЉАМ...

О ПОРОДИЦИ
ЕЛИС?

ДА! ПРВИ
ПУТ САМ ДАНАС
БИО У ЊИХОВОЈ
КУЋИ! ДА ЛИ
СИ ПРИМЕТИО
КЛАВИР, СЛИКЕ
И СВЕ ОНЕ
КЊИГЕ?

ОНИ СУ ОБРА-
ЗОВАНИ ЛЉУДИ,
ЧЕСТЕРЕ!
НЕ ЗНАМ ЗАШТО
ЖИВЕ У ОВОЈ
ДИВЉИНИ!

2019

ЕЛИСОВА ЖЕНА ЈЕ
БИЛА УЗНЕМИРЕНА
КАДА СИ СПОМЕНУО
ИМЕ ЛУКА ПРЕНТИСА!

ЧИНИ МИ
СЕ ДА ЈЕСТЕ!
ЗНАШ ЛИ
ОТКАДА
ЕЛИСОВИ
ЖИВЕ ОВДЕ?

НИСАМ СИ-
ГУРАН... МИС-
ЛИМ, ОД ПРЕ-
ТРИ ГОДИ-
НЕ!

ТАДА ЈЕ
И ТАЈ
ПРЕНТИС
ОТИШАО У ЗАТ-
ВОР! ТО МОЖЕ
ДА БУДЕ
СПУЧАЈНОСТ...

АНО ЕЛИС
ШОН СТВАР-
НО ПОЗНА-
ЈЕ ТОГ ЛУ-
КА ПРЕНТИ-
СА, ОНДА СУ
НЕКЕ СТВА-
РИ ЈАСНЕ...

КОЈЕ?

ПА, ПРЕНТИС
СЕ КРИО У КАЊОНУ
СУРИХ ОРЛОВА ЈЕР
ЈЕ МОЖДА ПОКУШАВАО
ДА ДОБЕ ДО КУБЕ
ЕЛИСОВИХ!

ШТА
ПРЕДЛА-
ЖЕШ ДА
УЧИНИМО,
ШЕРИФЕ?

ШОН ЕЛИС
ИЗГЛЕДА
ПОШТЕНО!
НЕ ВОЛИМ НИ
ДА ПОМИСЛИМ
ДА ИМА НЕКЕ
БЕЗЕ СА
ПЉАЧКАШЕМА!
АЛИ, ПОСТОЈИ
НАЧИН ДА
СЕ ПРОВЕРИ...

МИСЛИШ
ДА БИ ПО-
ЛИЦИЈА У
КАНЗАСУ
ТРЕБАЛО
ДА ЗНА?

НИШТА
НАС НЕ
НОШТА
ДА ИМ
ПОШАЉЕ-
МО ТЕ-
ЛЕГРАМ!

ПА,
УРАДИЋЕ-
МО ТО!

ТЕ НОЋИ У ЖУТОМ
ЗАТОНУ...

ЈЕ ЛИ
ЗАС-
ПАО?

ЈЕСТЕ!
СУТРА ИМА-
МО НАПОРАН
ДАН! ТРЕБА-
ЛО БИ И
МИ РАНО
ДА ЛЕГ-
НЕМО...

У ТОМ ТРЕНУТКУ
ИСПРЕД КУБЕ ЈЕДАН
ИСПРПЉЕН ЧОВЕК
ЈЕ ПОСРТАО...

ПАС ЈЕ НЕШТО
НАЋУШИО...

ШОНЕ, ПОГЛЕ-
ДАЈ САЛИ!
НЕКО МОРА ДА
ЈЕ НАПОЉУ!

МОЖДА
ЈЕ
ЛУК?

НЕ ЗНАМ!
АЛИ, НЕЋУ
ДА РИЗИКУ-
ЈЕМ!

324

НЕКО ЈЕ
ЗАИСТА
ИСПРЕД КУЋЕ!

УСТАНИ
И ПОБИ НА-
ПРЕД!
ДРЖИМ
ТЕ НА
НИШАНУ!

НЕ ПУЦАЈ,
ТО САМ
ЈА
-ЛУК!

ПРИДРЖИ
ПУШКУ!
ЈА ЋУ
МУ
ПОМОГИ!

КАКО
МУ
ЈЕ,
ШОНЕ?

ЛОШЕ!

ЈАКА РАКИЈА ПОМОГЛА
ЈЕ ЛУКУ ПРЕНТИСУ ДА
СЕ ОПОРАВИ...

САДА СЕ
МНОГО БОЉЕ
ОСЕЋАМ!

КАДА СИ ПОСЛЕДЊИ
ПУТ ЈЕО, ЛУК?

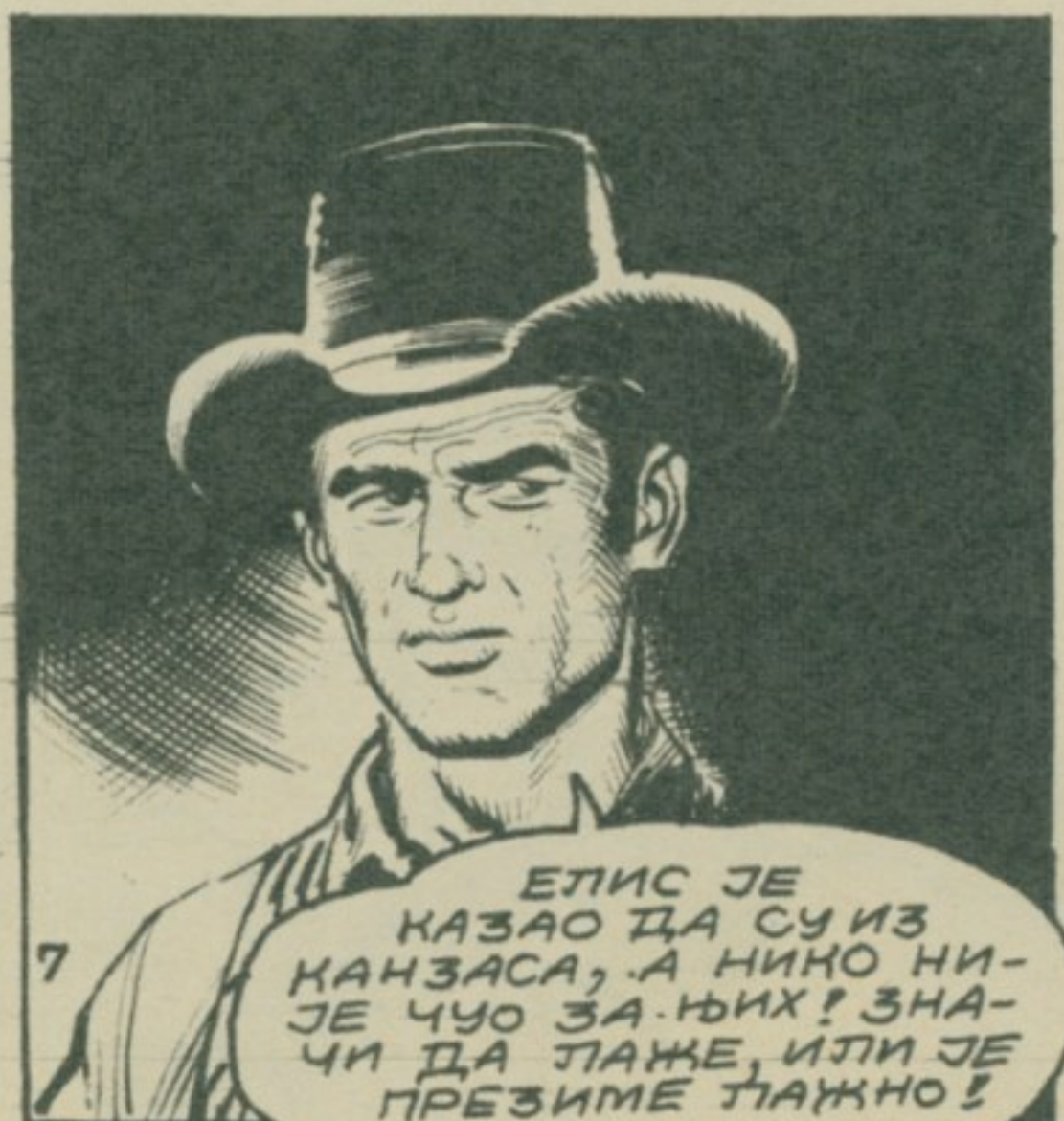
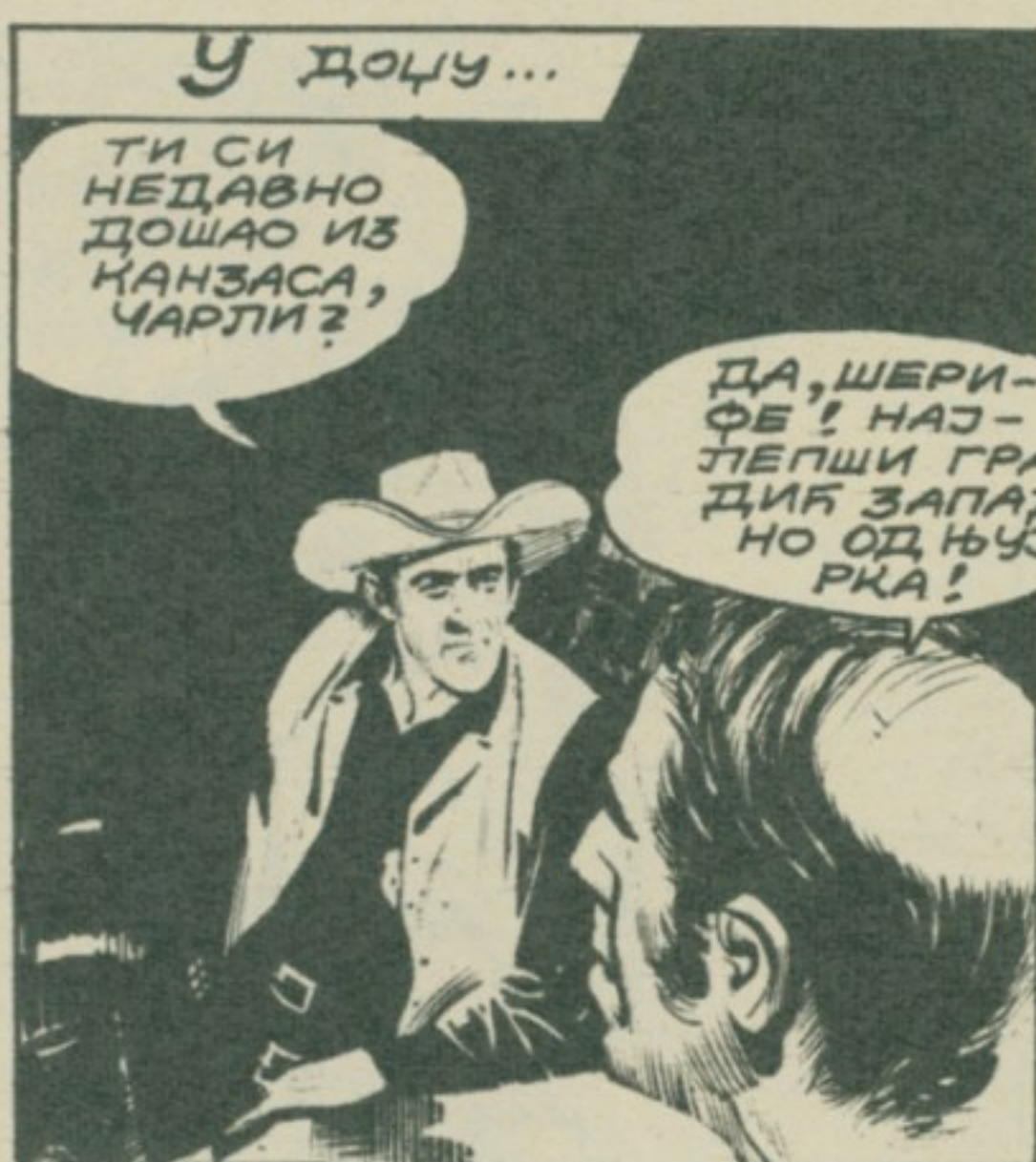
НЕ СЕЋАМ
СЕ...
ЈУЧЕ, МОЖДА
ПРЕКЈУЧЕ...

ДОНЕЋУ
ТИ НЕШТО
ДА ПОЈЕДЕШ!

ЊАО МИ ЈЕ ШТО САМ
ВАС У ОВО УВУЊАО! АЛИ,
МОРАО САМ НЕГДЕ ДА
НАЂЕМ ПОМОЋ! А ГДЕ
БИХ, АКО НЕ КОД РОБЕНОГ
БРАТА?

ХОБЕШ ЛИ
ЈОШ ДА
ЈЕДЕШ, ЛУК?

НЕБУ!
ХВАТА, ЧЕЗН!
ПОСЛЕ ОВАК-
ВЕ ХРАНЕ,
ОСЕБАМ СЕ
К'О ДРУГИ
ЧОВЕК!

ШТА ТЕ ЈЕ НА-
ТЕРАЛО ДА ОНО
УРАДИШ, ЛУК? И
ЗАШТО СИ ПОБЕГАО
ИЗ ЗАТВОРА?

НИКАДА НИСИ
БИО ИЗА РЕШЕТАКА,
БРАТЕ! МОРАО САМ
ДА ПОБЕГНЕМ, ИНА-
ЧЕ БИХ ПОЛУДЕО!

АКО
ТЕ
ОПЕТ
УХВАТЕ?

ЗАРЕКАО САМ
СЕ ДА БУ ПРЕ
УМРЕТИ, НЕГО
ДА СЕ ТАМО
ВРАТИМ!

2032

ПРЕТПОСТАВЉАМ
ДА ЖЕЛИШ ДА
СЕ ОПЕРЕШ И
ПРЕСВУЧЕШ,
ЛУК...

СУТРА БУ!
УМОРАН
САМ И ЖЕ-
ЛИМ ОДМАХ
ДА ЛЕГНЕМ!

У КУБИ НИЈЕ
БЕЗБЕДНО! У ШТА-
ЛИ БУТИ НАМЕС-
ТИТИ ЛЕЖАЈ!

ХВАТА,
ШОНЕ!

ПРЕ НЕГО
ШТО ТО
УРАДИШ,
МОРАМО
ПОРАЗГОВА-
РАТИ!

2033

НИСИ ЗАБОРАВИО
ДА ИМАМО СИНА,
ЛУК?

НАРАВНО ДА
НИСАМ! МАЛИ ТО-
МИ САДА ИМА ПЕТ
ИЛИ ШЕСТ ГОДИНА!

СЕ-
ДАМ!

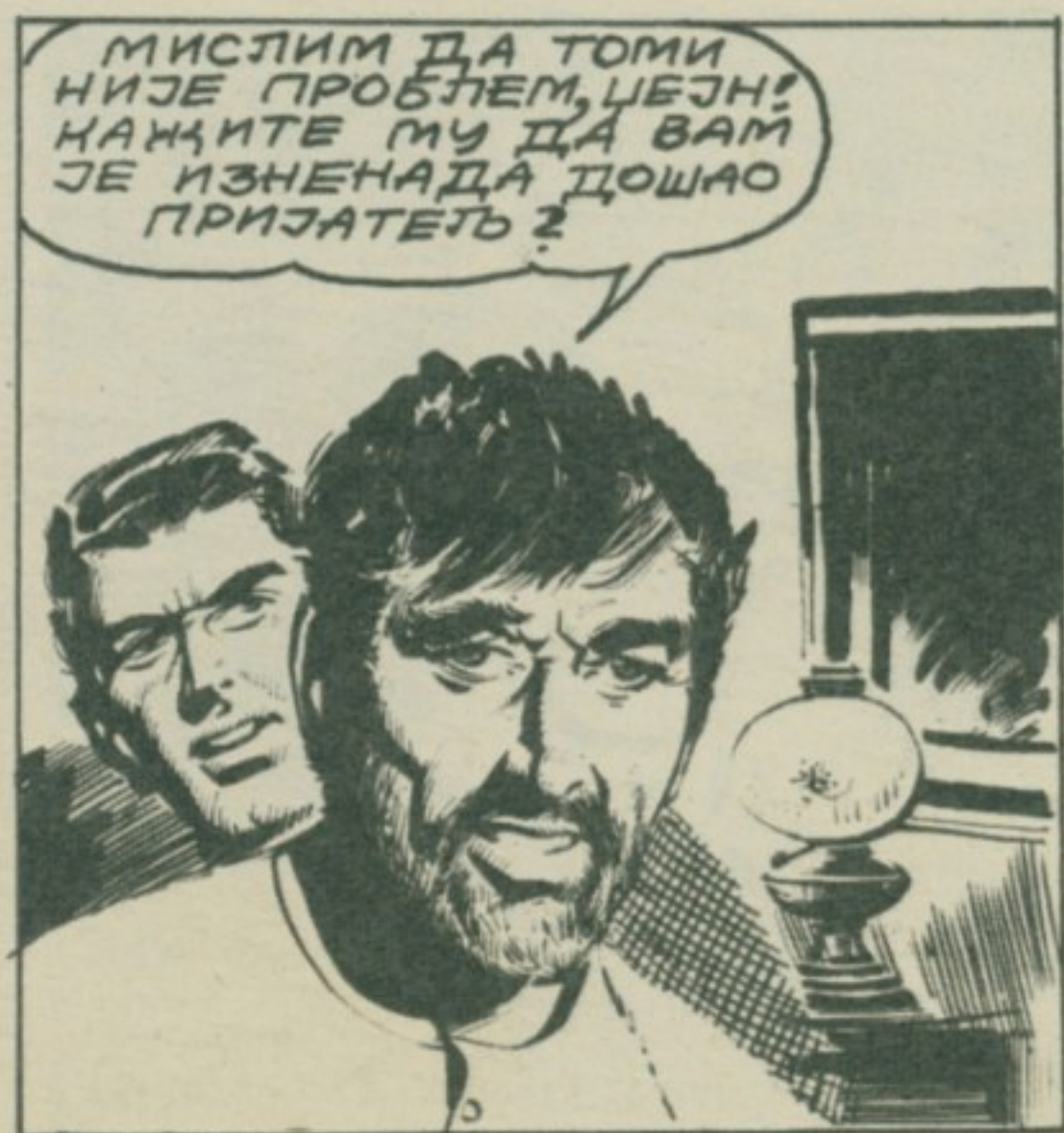

БИО ЈЕ БЕБА
КАДА СИ ГА ПОС-
ЛЕДЊИ ПУТ ВИДЕО!
НЕГДЕ ТЕ СЕ СЕТИТИ,
АЛИ ЗНА ЈЕ ИМАО
СТРИЦА ЛУКА!
РЕКЛИ СМО МУ ДА
ЈЕ УМРО!

НАЈБОЉЕ ЈЕ
ДА ТАКО ОСТАНЕ!
ШТА БЕМО МУ
РЕКИ КАДА
ТЕ СУТРА
ВИДИ?

2034

МИСЛИМ ДА ТОМИ
НИЈЕ ПРОБЛЕМ, ЧЕЗН!
НАЖИТЕ МУ ДА ВАМ
ЈЕ ИЗНЕНАДА ДОШАО
ПРИЈАТЕЉ?

МОРАМО
ТИ ДАТИ
ДРУГО
ИМЕ!

У РЕДУ,
ЗОВИТЕ МЕ
СТИВ
ВИЛСОН!

ЈОШ НЕШТО... ТОМИ
ВОЛИ ДА ПОСТАВЉА
ПИТАЊА! МОРАМО
ДА ЗНАМО ШТА
ДА МУ КАЖЕ-
МО О ТЕБИ!

2035

ЦЕЈН ЈЕ У ПРАВУ!
СИГУРНО ЋЕ ПИТАТИ
ЗАШТО СИ ОВДЕ, ОДАК-
ЛЕ СИ, ЗАШТО НЕМАШ
КОЊА, ЗАШТО НОСИШ МО-
ЈЕ ОДЕЛО... ЗНАШ КАК-
ВА СУ ДЕЦА!

СУВИШЕ САМ УМОРАН,
ЗАР НЕ МОЖЕМО РАЗ-
ГОВАРАТИ О ТОМЕ СУТРА?

ЖАО МИ
ЈЕ, ЛУК,
АЛИ МОРА-
МО САДА!

ДОБРО!
ЛУК ПРЕН-
ТИС ЈЕ МР-
ТАВ! ИЗМИС-
ЛИМО ПРИЧУ
О СТИВУ
ВИЛСОНУ...

2036

СУТРАДАН УЈУТРО...

ЗДРАВО, ЧИ-
КА ВИЛСОНЕ!
ЈА САМ ТОМЕЛИС,
МОГУ ЛИ ДА СЕ
ПОПНЕМ ГОРЕ?

ПА,
НАРАВНО!

ЗДРАВО,
ТОМИ! ДРАГО
МИ ЈЕ ШТО САМ
ТЕ УПОЗНАО!

ЗНАО САМ ДА
СТЕ ОВДЕ И ПРЕ
НЕГО ШТО СУ МИ
ЈУТРОС РЕКЛИ!

КАКО?

СИНОФ САМ ЧУО
КАКО ЛАЖЕ!
ЧУО САМ ДА ЈЕ
ТАТА НЕШТО ВИ-
КАО, А ОНДА СТЕ
ВИ УШЛИ!

ЗНАЧИ,
БИО СИ
БУДАН?

ЧУО СИ
ШТА СМО
РАЗГОВА-
РАЛИ?

А, НЕ! ЧИМ
СТЕ УШЛИ У КУЋУ,
ЗАСПАО САМ!

ТИ СИ
ДОБАР
ДЕЧАК!

ТО ЈЕ ТАТИ-
НА КОШУЉА,
ЗАР НЕ?

ДА!
ПОЗАС-
МИО МИ
ЈЕ!

ТАТА КАЖЕ ДА
СТЕ БИЛИ У КА-
ЊОНУ И ДА СУ
ВАМ ПОБЕГЛИ
КОЊИ!

ТАКО ЈЕ,
ТОМИ! ЗАТО
НЕМАМ КО-
ЊА!

ПРИМИЛИ СМО
ЛУКА ЗАТО ШТО ТИ
ЈЕ БРАТ И ЗАТО
ШТО ЈЕ БИО
ОЧАЈАН...

ДРУКЧИ-
ЈЕ НИС-
МО МОГ-
ЛИ ДА
ПОСТУ-
ПИМО!

ДРАГО МИ ЈЕ
ШТО СМО МУ ПО-
МОГЛИ АЛИ НИ-
САМ ЗНАЛА ДА
БЕ СЕ ТОЛИКО ЗА-
ДРЖАТИ! ЖЕЛИМ
ДА РАЗГОВАРАШ
СА ЊИМ,
ШОНЕ!

ХОЋУ...
ЈОШ ВЕ-
ЧЕРАС!

У ДОУ ЈЕ СТИГАО ЈОШ
ЈЕДАН ТЕЛЕГРАМ...

„СУТРА ДОЛА-
ЗИМ У ДОУ ЗБОГ ЈЕД-
НЕ ИСТРАГЕ.
ХЕНРИ БАКМЕН,
СУДИЈА ИЗ КАНЗАСА.“

КО ЈЕ ОВАЈ
БАКМЕН? КАКВА
ЈЕ ТО ИСТРА-
ГА?

ЗНАМ
КОЛИ-
КО И
ТИ!

МОЖДА ЈЕ
У ВЕЗИ СА
ШОНОМ
ЕЛИСОМ?

САЗНАЋЕ-
МО ТО
СУТРА!

ТЕ НО-
БИ У
ЖУ-
ТОМ
ЗАТО-
НУ...

ОДЛУЧИО САМ
ШТА ЋУ БИТИ
КАДА ПОРАСТЕМ!

ШТА,
ТОМИ?

БИЋУ КАО
И ЧИКА ВИЛ-
СОН, КОПАЧ
ЗЛАТА! ТРАЖИ-
ЋУ ГА У КА-
ЊОНУ СУРИХ
ОРЛОВА!

ТОМИ, БОЉЕ
БИ БИЛО ДА СЕ
НИКАД НЕ ПРИ-
БЛИЖИШ ТОМ
КАЊОНУ!

ТВОЈА
МАЈКА ЈЕ
У ПРАВО!
ТО ЈЕ
ОПАСНО
МЕСТО!

ТОМИ,
НА
СПАВАЊЕ!

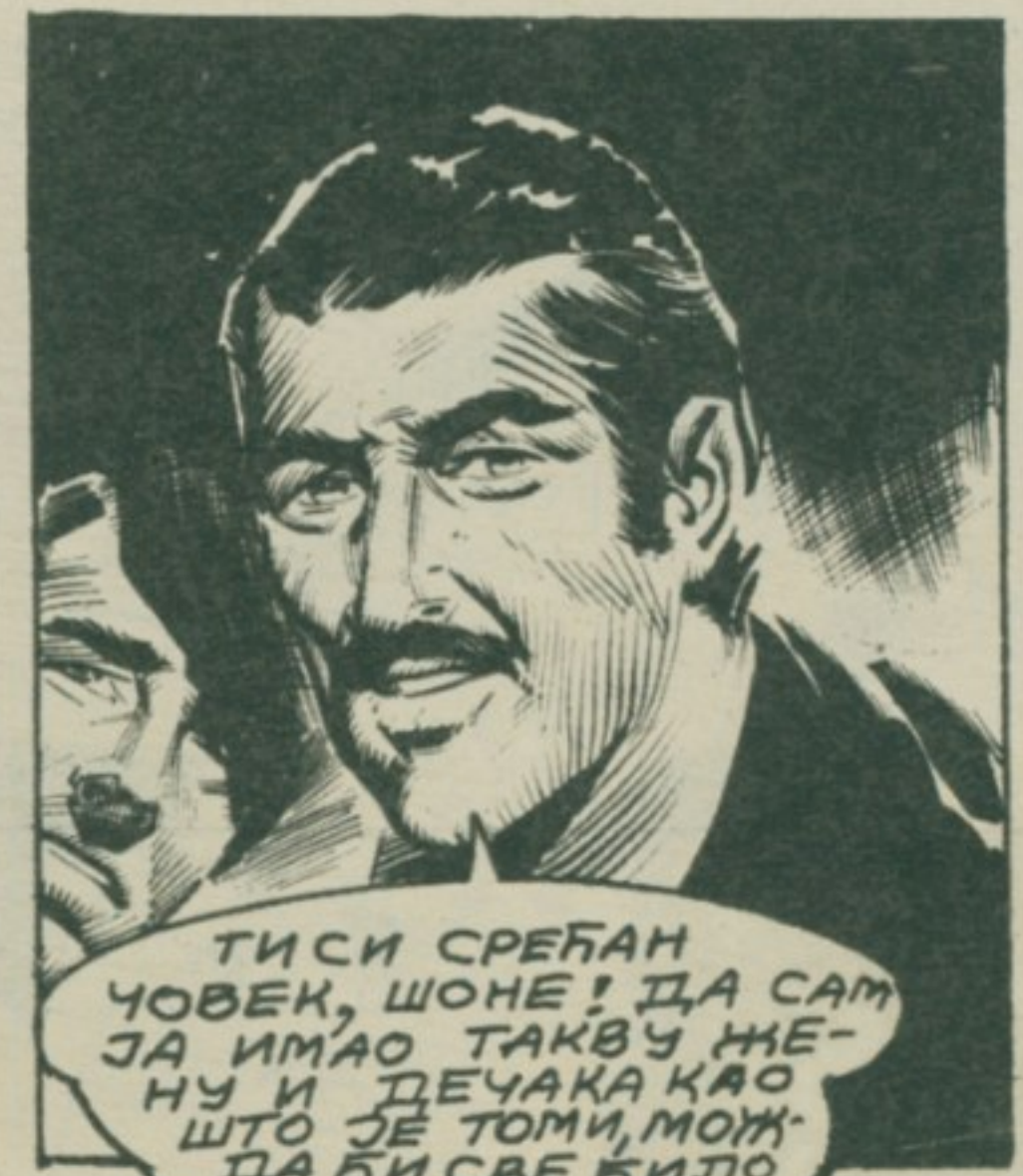
ОХ,
МАМА
...

ЛАКУ НОЋ, ТАТА!
ЛАКУ НОЋ, ЧИКА
ВИЛКОНЕ...

ЛАКУ
НОЋ,
СИНЕ!

ЗДРАВО,
ДРУШКА-
НЕ! ВИДИ-
МО СЕ УЗУ-
ТРО!

ТИ СИ СРЕЋАН
ЧОВЕК, ШОНЕ! ДА САМ
ЈА ИМАО ТАКВУ ЖЕ-
НУ И ДЕЧАКА КАО
ШТО ЈЕ ТОМИ, МОЖ-
ДА БИ СВЕ БИЛО
ДРУГАЧИЈЕ!

ЗАВОЛЕО
СИ
ТОМИЈА,
ЛУК?

ЈЕСАМ!
СВЕ БИХ УЧИ-
НИО ЗА ЊЕ-
ГА!

ЏЕЈН И ЈА СМО
ЗАБРИНУТИ! АКО ТО-
МИ ИКАДА САЗНА ИС-
ТИНУ О ТЕБИ, ВЕОМА
БЕ ГА ПОТРЕСТИ!

ДА ЛИ ТО
ЗНАЧИ ДА ЊЕ-
ЛИШ ДА ОДЕМ,
ШОНЕ?

ДА! НЕ ВОЛИМ
ШТО ТИ ТО МО-
РАМ РЕЧИ, АЛИ
ТАКО ЈЕ БО-
ЉЕ!

У ПРАВУ
СИ!
СУТРА ОД-
ЛАЗИМ!

ИМАШ ЛИ
НЕКЕ ПЛАНОВЕ,
ЛУК?

КРЕНУКУ ПРЕМА
ЈУГУ, У ТЕКСАС... МОЖДА
ДАЛАС... ТАМО МЕ НИКО
НЕ ПОЗНАЈЕ! ИПАК БЕ
МИ ТРЕБАТИ ТВОЈА
ПОМОЋ, ШОНЕ!

САМО РЕЦИ!
ЏЕЈН И ЈА
БЕМО УЧИНИ-
ТИ СВЕ ШТО
МОЖЕМО!

НЕМАМ НИШТА,
ШОНЕ! НОСИМ ТВО-
ЈЕ ОДЕЛО, ПУШИМ
ТВОЈ ДУВАН А ТЕК-
САС ЈЕ ДАЛЕКО...

СРЕДИЋЕМО
ТО! НАБАВИ-
БЕМО ТИ КО-
ЋА, НОВО ОДЕ-
ЛО И ОС-
ТАЛО!

У БАНЦИ ИМАМО
НОВЦА! ШОН БЕ
СУТРА ОДЈАХАТИ У
ДОУ И НАБАВИТИ
СВЕ ШТО ТИ ТРЕБА!

НЕ ЗНАМ КАКО ДА ВАМ
СЕ ЗАХВАТИМ! ВРАТИ-
ЋУ ВАМ СВЕ ДО ПОС-
ЛЕДЊЕГ ДИНАРА!

АКО БУДЕШ
ВОДИО ПОШТЕН
ЖИВОТ, ТО БЕ
НАМ БИТИ НАЈ-
ВЕЋЕ ХВАЛА!

ЈЕДНОМ САМ
НАПРАВИО ГРЕШКУ
И ПЛАЊАМ ТО ЏЕ-
ЛОГ ЖИВОТА! АКО
СТИГНЕМ У ДАЛАС
ДАЈЕМ ВАМ РЕЧ
ДА ПУ ПОЧЕТИ НОВ
ЖИВОТ!

СУТРАДАН
У ДОУ...

ЧЕСТИТАМ,
ЕЛИСЕ! ЗАИСТА
СТЕ КУПИЛИ
ОДЛИЧНОГ
КОЊА!

НОВ КОЊ, НОВО ОДЕЛО!
ИЗГЛЕДА ДА ОНИ У ХОМСТЕДУ
ИМАЈУ ВИШЕ ПАРА НЕГО ШТО МИ
ТО МОЖЕМО ЗАМИСЛИТИ, ЧЕСТЕРЕ!

ТО ТЕ
ЗАБРИ-
ЊАВА,
ЗАР
НЕ?

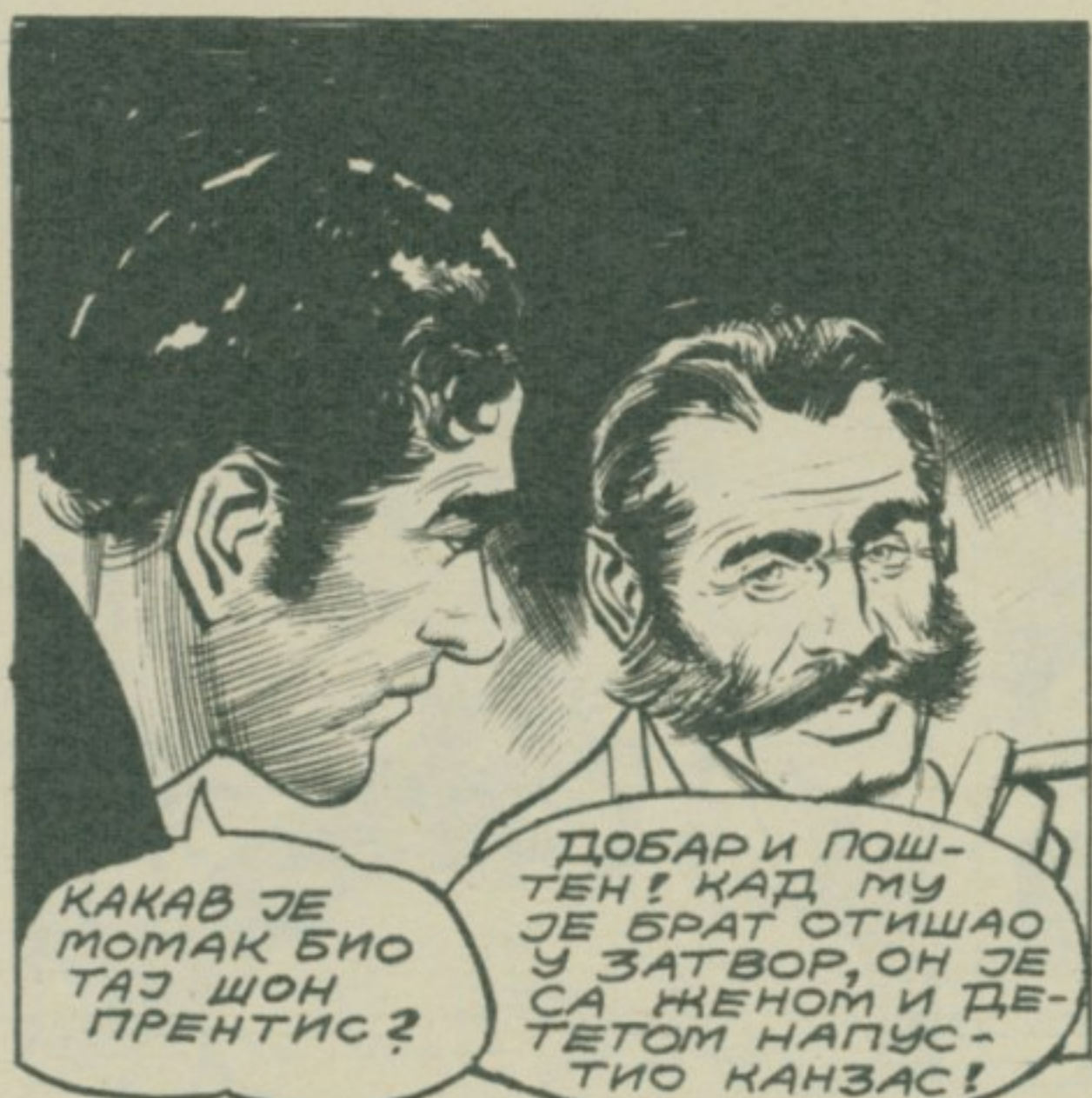
ШТА
ХОЋЕШ
ДА
КАЖЕШ?

КОМЕ ЈЕ
ШОН ЕЛИС НУ-
ПОВАО? СЕБИ
ИЛИ НЕКОМ
ДРУГОМ?

У МЕЂУВРЕМЕНУ, ВОЗ
ИЗ КАНЗАСА ПРИБЛИ-
ЖАВАО СЕ ДОУ...

КАКАВ ЈЕ
МОМАК БИО
ТАЈ ШОН
ПРЕНТИС?

ДОБАРИ ПОШ-
ТЕН! КАД МУ
ЈЕ БРАТ ОТИШАО
У ЗАТВОР, ОН ЈЕ
СА ЖЕНОМ И ДЕ-
ТЕТОМ НАПУС-
ТИО КАНЗАС!

ДА ЛИ МОЖДА
ЗНАТЕ КАКО СЕ
ЗОВУ ЖЕНА И
ДЕТЕ?

ДА!
ЖЕНА МУ
СЕ ЗОВЕ
ЏЕЗН, А
СИН ТО-
МАС!

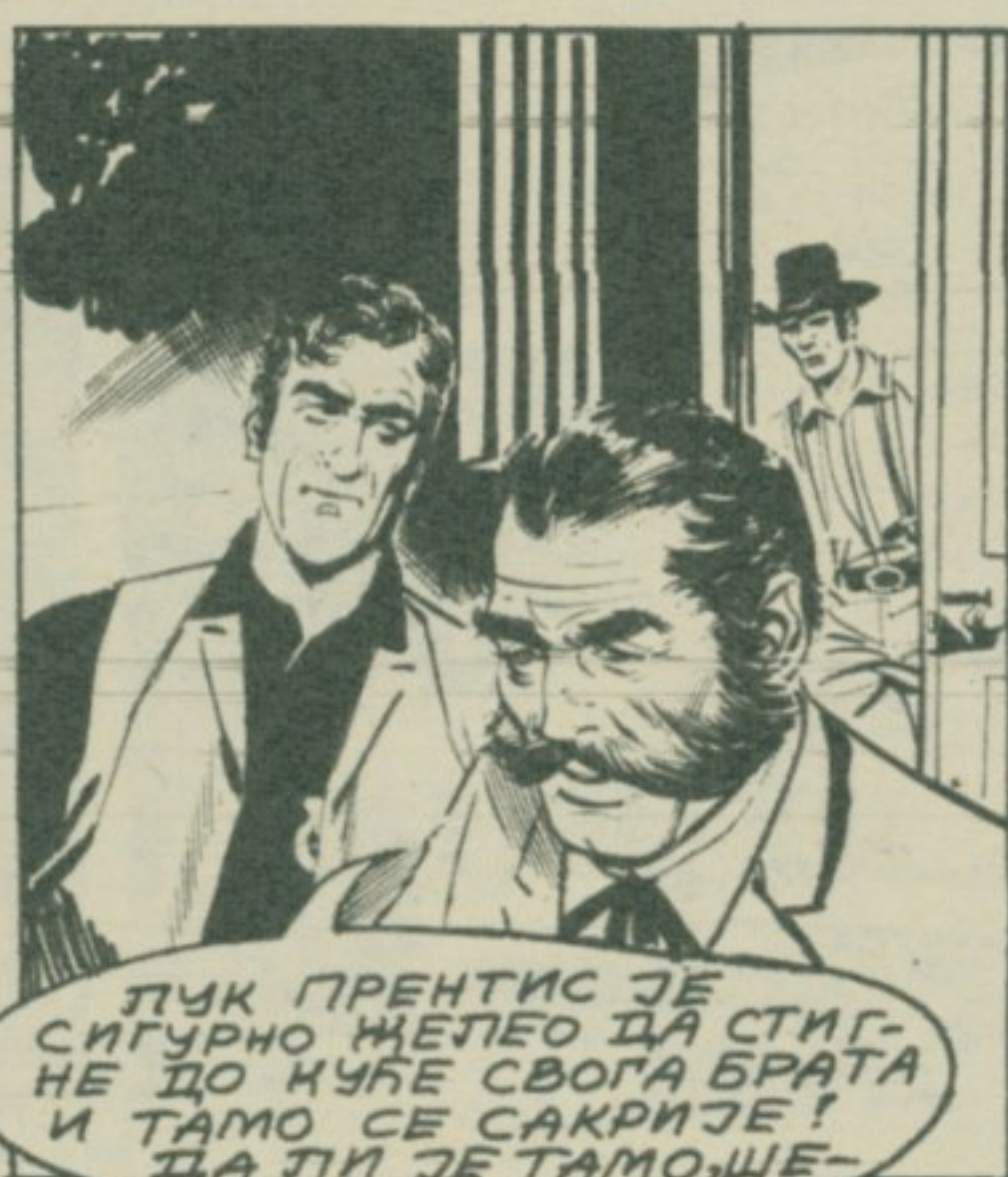

КАО И ЕЛИ-
СОВА ЖЕНА И
СИН! САДА
ЗНАМО ЗАШТО
ЈЕ ПРЕНТИС
ИШАО У
КАЊОН СУ-
РИХ ОРЛО-
ВА!

ЗНАЧИ
ДА ШОН
ПРЕНТИС
ЖИВИ У
БЛИЗИ-
НИ?

ДА! НА
САМОМ
УЛАЗУ У
КАЊОН!

ЛУК ПРЕНТИС ЈЕ
СИГУРНО ЖЕЛЕО ДА СТИГ-
НЕ ДО КУЋЕ СВОГА БРАТА
И ТАМО СЕ САКРИЈЕ!
ДА ЛИ ЈЕ ТАМО, ШЕ-
РИФЕ?

МИСЛИМ ДА ВАМ
ЈЕ ПРЕТПОСТАВ-
НА ТАЧНА,
БАКМЕНЕ!

КЛАДИМ СЕ
ДА ЈЕСТЕ! А РЕ-
БИ БУ ВАМ И
ЗАШТО?

ШОН ЕЛИС, ИЛИ
ПРЕНТИС, БИО ЈЕ ДА-
НАС У ГРАДУ! КУПИО
ЈЕ КОЊА И ОДЕТО! ТЕ
СТВАРИ НИСУ БИЛЕ ЗА
ЊЕГА...

... ВЕБ ЗА ЊЕГО-
ВОГ БРАТА
ЛУКА!

ЧЕСТЕР ЈЕ У ПРА-
ВУ! ШОН ЈОШ НИЈЕ
МОГАО СТИЋИ КУЋИ!
ХАЈДЕМО ЗА ЊИМ!

НА ПУТУ ОД ДОУ
СИТИЈА ДО ЖУТОГ
ЗАТОНА...

ИДЕМО
ПРЕКО УЗВИ-
ШИЦЕ! ТАМО
ЈЕ ПРЕЧИЦА,
БАКМЕНЕ!

А ОДАВДЕ МО-
ЖЕМО ДА ВИДИМО
ЕЛИСА...

ЕНО ГА!
ПОЖУРИ-
МО!

ШОН ЈЕ ЧУО ТОПОТ КОЊА
И ОСЕТИО ДА НЕШТО НИЈЕ
У РЕДУ...

ГОНИОЦИ СУ МУ
СЕ ПРИБЛИЖА-
ВАЛИ И ОН ПО-
ТЕРА КОЊА У
ГАЛОП...

У МЕЂУВРЕМЕНУ, У ЖУТОМ
ЗАТОНУ...

ЛУК, ДА
ЛИ СИ ВИ-
ДЕО НЕГДЕ
ТОМИЈА?

НЕ, НИСАМ,
ЏЕЈН!

2063

БИО ЈЕ
ОВДЕ ПРЕ
ПОЛА ЧАСА!

ГДЕ ЛИ
ЈЕ САД?
НЕ МОГУ
ДА НАБЕМ
СТАРУ ЛИ-
МЕНКУ ИЗ
КУХИЊЕ!

САДА ЗНАМ
ГДЕ ЈЕ! У ЗА-
ЛИВУ, ТРАЖИ ЗЛА-
ТО! ИДЕМ ДА ГА
ПОТРАЖИМ!

А НА ПУТУ ЗА
ХОМСТЕД...

МЕТ ЈЕ СТИ-
ГАО ЕЛИСА...

ШТА ОВО
ЗНАЧИ,
ШЕРИФЕ?

САД РЕ-
ТЕ ЧУТИ!

ЗОВЕМ СЕ
ХЕНРИ БАКМЕН!
СУДИЈА САМ У
КАНЗАСУ! МЕ-
ЉИМ ДА ВАМ ПО-
СТАВИМ НЕКО-
ЛИКО ПИТАЊА,
ПРЕНТИСЕ...

ПРЕНТИС?
НЕ РАЗУМЕМ!
ЈА САМ ЕЛИС,
ШОН ЕЛИС!

45

НЕ ЛАЖИТЕ!
ИМАМО ДОКАЗ ДА
СТЕ ВИ ШОН ПРЕН-
ТИС, БРАТ ОДБЕГ-
ЛОГ РОБИЈАША!

ДА, ЈА САМ
ЛУКОВ БРАТ!
ДА ЛИ МЕ ЗАТО
ЈУРИТЕ КАО КРИ-
МИНАЛЦА?

АКО ВАМ
ЈЕ САВЕСТИ ЧИ-
СТА, ЗАШТО СТЕ
БЕЖАЛИ? ВЕРУЈЕ-
МО ДА КРИЈЕТЕ
СВОГА БРА-
ТА!

НИЈЕ
ИСТИНА!

2066

ДА ЛИ ИСТО
ТАКО ПОРИЧЕТЕ
ДА ТАЈ КОЊ И
ОДЕЛО НИСУ ЗА
ВАШЕГ БРАТА?

ПОРИЧЕМ!

ВИ САМО
НАГАБАТЕ!
НЕМАТЕ НИ-
КАКВИХ
ДОКАЗА!

ПА, ПОСТОЈИ
САМО ЈЕДАН НА-
ЧИН ДА ТО ПРО-
ВЕРИМО! ПОБИ
БЕМО ДО ВАШЕ
КУБЕ, ШОНЕ!

НИСИ НАШАО
ТОМА, ЛУК?

ПРЕГЛЕДАО
САМ СВЕ ОКО
ЗАЛИВА,
ЏЕШ, НИЈЕ
ТАМО!

ДА НИЈЕ,
МОЖДА, ОТИ-
ШАО У КАЊОН
СУРИХ ОРЛОВА?

УПРКОС ОУЧЕВЕ
НАРЕДБЕ? ИПАК,
БОЉЕ ЈЕ ДА ГА
ПОТРАЖИМ
ТАМО...

ЧЕКАЈ,
ЛУК!
ПОГЛЕДАЈ!

ПРИБЛИЖА-
ВАЈУ СЕ НЕКИ
КОЊАНИЦИ!

ТО СЕ, ВЕРОВАТ-
НО, ШОН ВРАГА
ИЗ ДОЦА!

ДА, ОН ЈЕ!
АЛИ ДВОЈИ-
ЦА СУ СА ЊИМ!
ЈЕДНОГ НЕ ПО-
ЗНАЈЕМ... ОВАЈ
ДРУГИ ЈЕ ШЕ-
РИФ ДИЛАН!
ЛУК, САКРИЈ
СЕ!

НЕ! НЕ
СМЕЈУ МЕ
ПРОНАЈИ!

ЈЕДНОМ
САМ ИМ ИЗМАКАО,
МОЖДА БУ
ОПЕТ!

ДОК СУ СЕ ТРИ КОЊАНИКА ПРИБЛИ-
ЖАВАЈА ХОМСТЕДУ, ЛУК ПРЕНТИС
ЈЕ ГРАБИО ПРЕМА КАЊОНУ...

НА УЛАЗУ У КАЊОН
ЗАСТАО ЈЕ ДА ПРЕ-
ДАХНЕ...

НЕ ВЕ-
РУЈЕМ
ДА СУ МЕ
ВИДЕЛИ!
МОЖДА
МОГУ ДА
ИМ УПА-
КНЕМ!

2070

НЕШТО
НИЈЕ У
РЕДУ,
ШОНЕ?

НЕ
БРИНИ,
ДРАГА. ОВО
ЈЕ СУДИ-
ЈА ВАК-
МЕН ИЗ
КАНЗАСА!

ДРАГО
МИ
ЈЕ...

ОН ЗНА НА-
ШЕ ПРАВО ПРЕ-
ЗИМЕ И МИСТИ
ДА КРИЈЕМО
ЛУКА!

ЗНАМ ДА ЈЕ
ЛУК ПОБЕГАО
ИЗ ЗАТВОРА!
АЛИ, ОН НИЈЕ
БИО ОВДЕ!

ТО САМ
ИМ И
ЈА РЕКАО!

ЖАО МИ ЈЕ,
МОРАЋЕМО ДА
ПРЕТРАЖИ-
МО КУБУ!

ДИЛАНЕ,
ЗАВИРИ-
ТЕ У ДВО-
РИШНЕ
ЗГРАДЕ!

У РЕДУ,
БАКМЕНЕ!

ПОТРАГА ЗА ЛУКОМ
ПРЕНТИСОМ СЕ НАСТАВ-
ЉА...

ШТА СЕ
НАЈАВИ
ГОРЕ?

ПОТКРОВЉЕ!
ТАМО НЕБЕТЕ
НИШТА НАЈИ!

СВЕЈЕДНО...
ПОГЛЕДА-
ЋУ!

47

2073

У КАЉОНУ СУРИХ ОРЛОВА
ТОМИ СЕ ИГРАО НЕ СЛУ-
ТЕЊИ ШТА СЕ ДОГАЂА
КОД КУЋЕ...

КЛАДИМ
СЕ ДА ОВ-
ДЕ ИМА
МНОГО
ЗЛАТА!

БЕЖЕЊИ, ЛУК ПРЕНТИС
ЈЕ НАБАСАО НА ДЕ-
ЧАНА...

ТОМИ!

ЧИКА ВИП-
СОНЕ! ХЕЈ,
ИЗГЛЕДА-
ТЕ БОЛЕСНО!
МОГУ ЛИ ДА
ВАМ ПОМОГ-
НЕМ?

2075

ТОМИ!
ЗМИЈА!

ЈАОО!

ЛУК ЈЕ КАМЕНОМ
УБИО ЗМИЈУ...

ДА ПОГ-
ЛЕДАМ
ГДЕ ТЕ ЈЕ
УЈЕЛА!

2076

ОВО ЋЕ ТЕ
БОЛЕТИ, ТО-
МИ! БУДИ
ХРАБАР...

ЛУК ЈЕ НАПРАВИО
РЕЗ НОЖЕМ НА МЕСТУ
ГДЕ ЈЕ БИО УЈЕД...

... И ИСИСАО ОТРОВ...

18

2077

У КЛУТОМ ЗАТОНУ...

СА ОВИМ ДОКАЗОМ, ПРЕНТИСЕ, ВИШЕ НЕ МОЖЕТЕ ПОРИЦАТИ ДА КРИЈЕТЕ БРАТА!

ДОБРО... ПРИЗНАЈЕМ ДА ЈЕ ЛУК БИО ОВДЕ! АЛИ ДОШЛИ СТЕ КАСНО! ЈУЧЕ ЈЕ ОТИШАО!

НИЈЕ БАШ ТАКО, ШОНЕ! БИО ЈЕ ОВДЕ ПРЕ НЕКОЛИКО ЧАСОВА! ПЕШКИР ЈЕ ЈОШ ВЛАЖАН!

МОРАМ ВАС ОБАВЕСТИТИ ДА МОЖЕТЕ БИТИ ЗАТВОРЕНИ ЗБОГ ПРИКРИВАЊА ОДБЕГЛОГ РОБИЈАША! ЗАТО ВАМ САВЕТУЈЕМ ДА ГОВОРИТЕ ИСТИНУ!

КАД САМ ЈУТРОС ПОШАО, МОЈ БРАТ ЈЕ БИО ОВДЕ! НИСАМ ГА ЗАТЕКАО КАД САМ СЕ ВРАТИО! НЕ ЗНАМ ГДЕ ЈЕ, ВЕРУЈТЕ МИ!

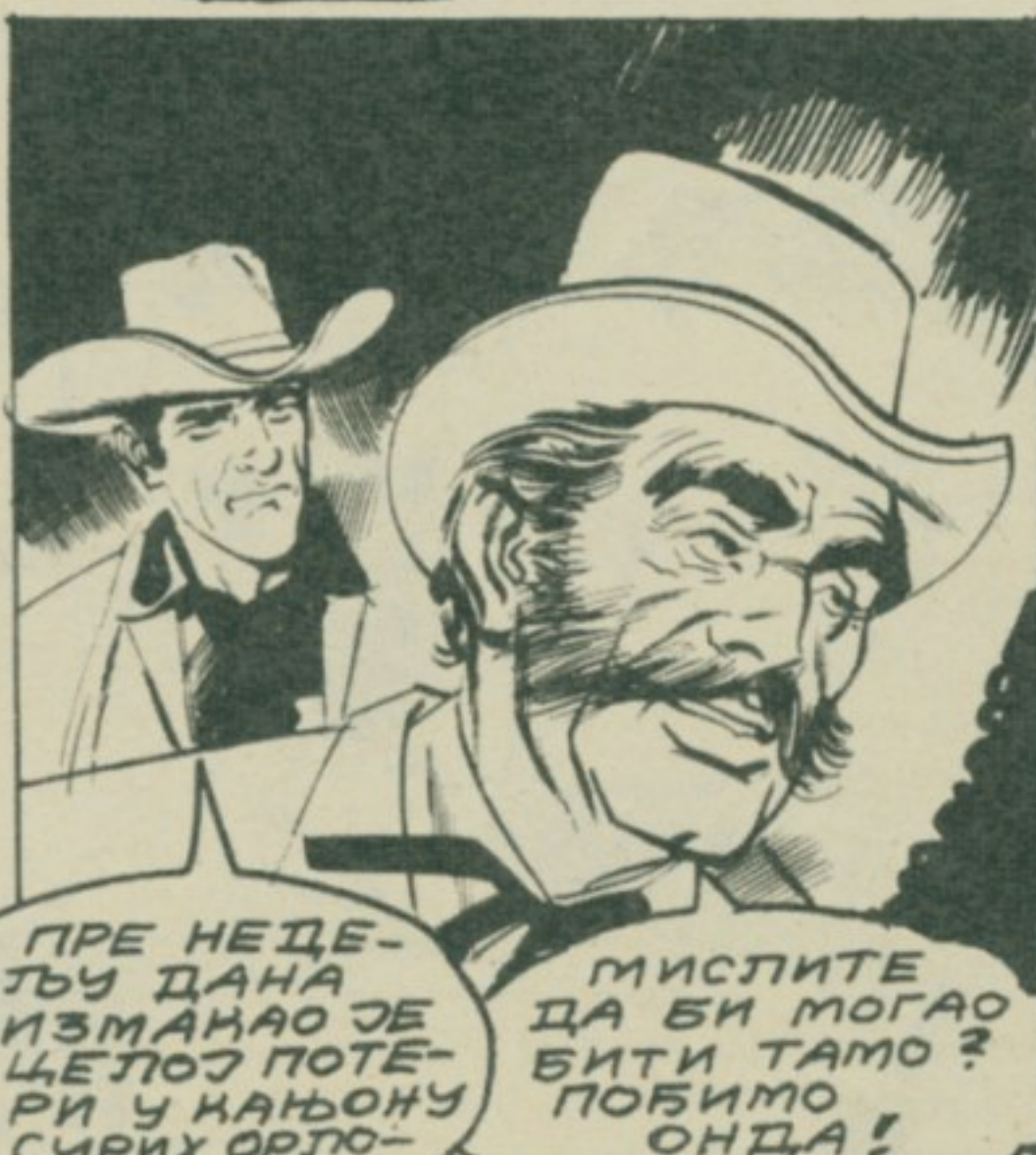

АЛИ, ВАША СУПРУГА ЗНА!

НИШТА ЈА НЕ ЗНАМ!

ПРЕНТИС НИЈЕ МОГАО ДА КРЕНЕ ПРЕМА ДОЉУ ЈЕР БИ ГА НЕКО ВИДЕО!

ПРЕ НЕДЕЉУ ДАНА ИЗМАНАО ЈЕ ЦЕЛОЗ ПОТЕРИ У КАЊОНУ СУРИХ ОРЛОВА!

МИСЛИТЕ ДА БИ МОГАО БИТИ ТАМО? ПОБИМО ОНДА!

ХАЈКА НА ЛУКА ПРЕНТИСА ЈЕ ПОЧЕЛА...

ЛУК ЈЕ МОЖДА НАОРУЖАН! БУДИТЕ ОПРЕЗНИ!

ГОРЕ ПО ЊЕГА АКО ПУЦА!

УБРЗО...

НЕНО ДОПАЗИ! У ЗАКЛОН!

КРАЈ

СРЕЋНИ ПУТНИК

ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ ВОДИО ИЛЕГАЛНО СКЛАДИШТЕ ОРУЖЈА УСРЕД ОКУПИРАНОГ ГРАДА ВЕШТО СЕ КРИО И ИЗБЕГАВАО БЛОКАДЕ. У ОДСУДНОМ ЧАСУ, МЕЂУТИМ, ПОМОГЛА МУ ЈЕ СЛУЧАЈНОСТ.

Звук полицијских пиштаљки, шкрипа камионских гума, затим бат корака и жагор са улице тргли су тридесетогодишњег Јурета који се затекао у дворишној шупи. Напрегао је слух. Целу ту звучну слику добро је познавао.

— Блокада! — отело му се.

љали, али отпор нису могли да слома. Повремено су изненада блокирали једну или више улица и претресали кућу по кућу.

Стари настојник збуњено је гледао Јурета.

— Милане, помози ми да се спасем!

— Шта је, побратиме! — отегао је настојник Ми-

Храбрима и срећа помане — Јуре Чуле

мало и свог складиштара који је непрестано издавао оружје и муницију илегалцима. Био је то Јуре Чуле који се и овог пута извукао. Складиште се налазило у дворишној шупи зграде број 9 на Зеленом венцу. Шупа је била подељена на више одељења. Пушке и револверне свих калибара Чуле је кришом преузимао од својих сарадника, подмазивао их, омотавао масним крпама и паковао у лимене канте које је, затим, закопавао у разне делове шупе. На исти начин крио је бомбе и муницију.

Организација издавања и преузимања оружја и муниције радила је као прецизан механизам. Скоро сваког дана Чуле се састајао и по два пута се задуженим друговима и подносио извештај о стању у складишту. Том приликом добијао је лозинку и време састанка са лицем коме је требало да уручи оружје.

Издавање оружја било је компликованије и ризикантније од примања јер се одвијало пред саму акцију илегалца.

Чуле је храбро и вешто избегавао све замке. Једном приликом нашао се у блокади у Косовској улици. Спасео се на тај начин што је шмугнуо у оближњу кафаницу и у клозету провео пуна два часа!

Ипак, марта 1942. складиште је откривено. Чуле је тог дана пошао у стан једног сарадника на састанак. Имао је луду срећу: наишао је после хапшења на тог човека.

Похитао је у складиште. И опет срећа: сусрео је човека с којим је одржавао везу и од њега дознао да је организација проваљена.

Морао је да се склони. Али где? На све станове које су илегалци користили, полиција је сигурно већ мотрила. Земун је био једино прибежиште. У Земун се прелазило бродом и са пасошем. Пасош је имао, разуме се, на лажно име. То је било у реду, али... Паде му на ум да полиција баш тако нешто очекује и да је већ поштрена контрола на пристаништу.

Избора, међутим, није имао. Решио је да покуша па шта буде. Пошао је на пристаниште. Уз пут је свратио да купи нешто за јело и непредвиђено се задржао због реда који се отегао. Пожурио је и стигао у часу када се брод отискивао. Потрчао је са отвореним пасошем у руци.

Видећи да ће путник закаснити немачки официр му је махнуо руком да прође без контроле.

Ускочио је у брод. Није могао да верује да му је случајност спасла живот.

* * *

Јуре Чуле је данас директор београдске конфекције „Клуз“. Носилац је више војних и мирнодопских одликовања. Настојник Милан Вучковић преживео је рат. Касније је нестао. Зграда број 9 на Зеленом венцу је срушена.

М. Тодоровић

Скочио је и пожурио до настојника. Те вечери августа 1941. нашао се у згради број 9 у Улици Зелени венац. Није ту становао, а без пријаве стана стизало се у полицију. Јуре је знао да не сме да падне полицајцима у руке јер се као предратни синдикални функционер налазио на списку тражених.

НЕОБИЧНИ НАСТОЈНИК

Откако су се окупатори појавили у граду, београдски илегалци нису их остављали на миру. Злогласна Специјална полиција и још злогласнији Гестапо свакодневно су трагали за комунистима, хапсили становништво, одводили у логоре, стре-

лан Вучковић. — Није ово први пут да Немци вршљају!

— Нисам овде пријављен, ухапсиће ме! — брзо је рекао Јуре. — Дај ми кључеве од улазних врата, представићу се као настојник, а за тебе ћу рећи да си чувар зграде! Полицији неће пасти на памет да тражи пријаву од настојника! У тебе неће посумњати, чак и да посумњају, твоја пријава је уредна! Помози ми, молим те!

Доброћудни настојник је све схватио. Никад га се није тицало зашто Јуре долази у зграду и шта поваздан ради у дворишној шупи. Човек му је био драг. Пружио је кључеве и благо се насмешио.

— Не бој се, побратиме, нећу те издати!

Агенти Специјалне полиције и Гестапоа улете-

ли су у зграду као тајфун. Понашали су се бахато. Бучно су обилазили станове, испитивали станаре, прегледали документа. Бацали су поглед и на дворишну шупу, али осим старих канти и одбачених делова намештаја нису ништа нашли. Још неко време су се мували по дворишту, а онда отишли у суседну кућу.

Јуре је одахнуо. Низ лице му се сливао зној.

НАДА ЈЕ — ЗЕМУН

Никада Немци и агенти Специјалне полиције нису били ближе складишту оружја београдских илегалца него те вечери. А оно је постојало, ту пред њиховим носем, усред града! И не само то: складиште је и-

МИНИ-КВИЗ

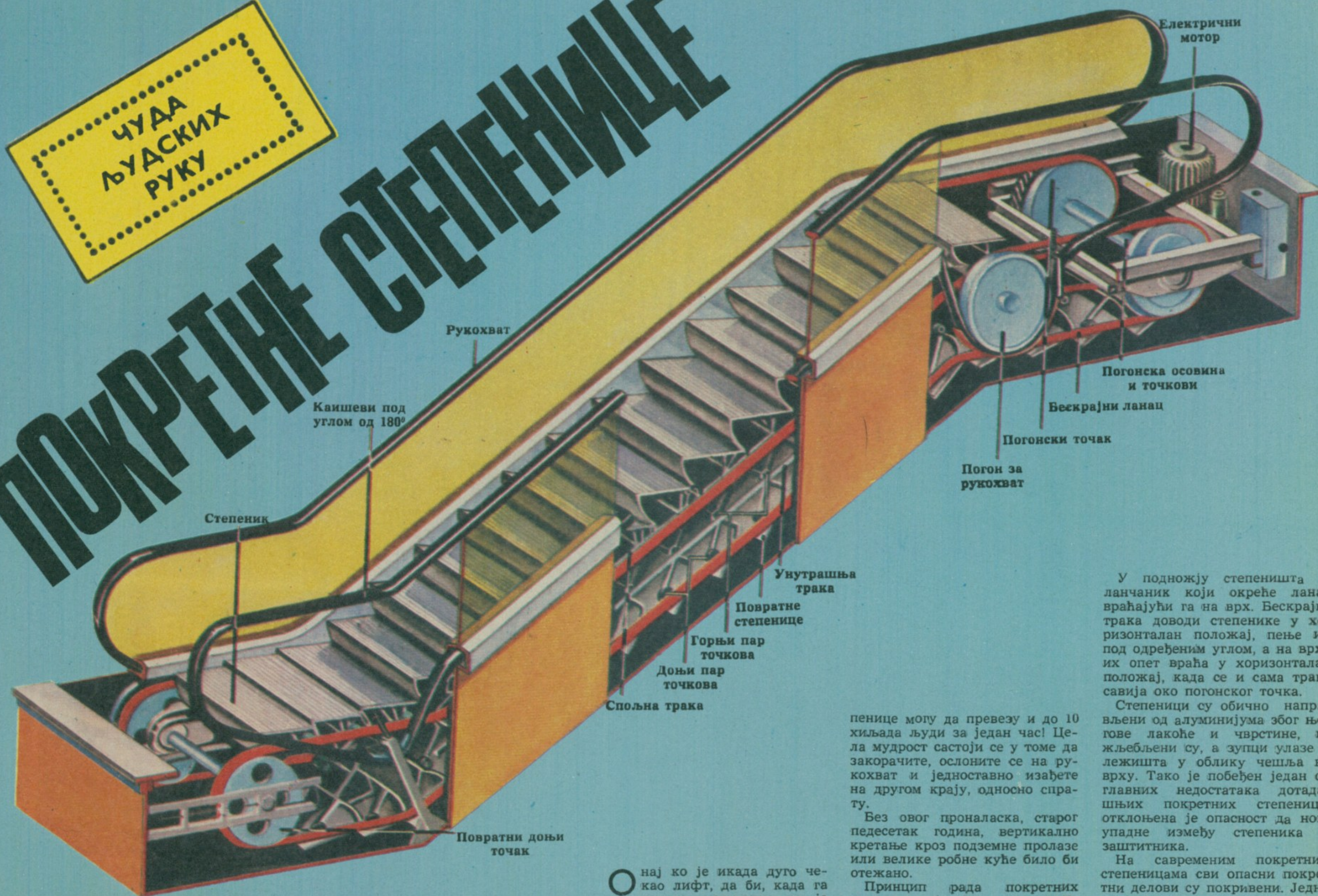
- 1 Чија је задужбина манастир Милешево?
- 2 Шта је геотропизам?
- 3 Крпље су...
- 4 Чија је притока Власина?
- 5 Блефаритис је невесто блефирење?

ОДГОВОРИ:

1. Манастир Милешево, код Прилепа, на реци Миле-
шави, подигао је 1234—35. године краљ Властислав,
дрugi син Стефана Првовенчаног, и у њега је 1237.
пренео из Трона монаха свог сватог Саве; 2.
Геотропизам је утицај Земље теже на праван раста
органе биљака; 3. Крпље су латински израз за рибље
пољубоме; 4. Власина је река у јужној Србији, десна је притока Мо-
раве; 5. Не, блефаритис је запаљенчако очна капака.

ЧУДА
ЉУДСКИХ
РУКУ

ПОКРЕТНЕ СТЕПЕНИЦЕ

Онај ко је икада дуго чекао лифт, да би, када га дочека, установио да је препун, свакако би са чежњом помислио на покретне степенице. Оне јесу спорије, али су увек на свом месту и приступачне.

Најсавременије покретне сте-

пенице могу да превезу и до 10 хиљада људи за један час! Цела мудрост састоји се у томе да закорачите, ослоните се на рукохват и једноставно изађете на другом крају, односно спрату.

Без овог проналаска, старог педесетак година, вертикално кретање кроз подземне пролазе или велике робне куће било би отежано.

Принцип рада покретних степеница је једноставан. Електрични мотор покреће бескрајни ланац који покреће степенице. Ланац се окреће око осовине и точкова на врху степеница где се налази и погон за рукохват.

У подножју степеништа је ланчаник који окреће ланац враћајући га на врх. Бескрајна трака доводи степенике у хоризонталан положај, пење их под одређеним углом, а на врху их опет враћа у хоризонталан положај, када се и сама трака савија око погонског точака.

Степеници су обично направљени од алуминијума због његове лакоће и чврстине, изжљебљени су, а зупци улазе у лежишта у облику чешља на врху. Тако је побеђен један од главних недостатака дотадашњих покретних степеница, отклоњена је опасност да нога упадне између степеника и заштитника.

На савременим покретним степеницама сви опасни покретни делови су покривени. Једно од заштитних средстава представља и електромагнетна кочница. У случају нестанка електричне енергије кочница аутоматски искључује степенице, а са повратком струје поново их укључује.

КАКО СЕ ТО РАДИ

2

СНИМИТЕ ФИЛМ

СВЕ ЈЕ
АУТОМА-
ТИЗОВАНО

И НАЈСЛОЖЕ-
НИЈА СУПЕР 8
КАМЕРА ВРЛО
ЈЕ ЈЕДНОСТАВ-
НА ЗА РУКОВА-
ЊЕ!

ОВА
НИЈЕ
СКУПА!

ВИШЕ МИ
СЕ ДОПАДАЈУ
СВОЈСТВА ОВЕ
КАМЕРЕ!

ПОСТАВЉАЊЕ
ФИЛМА

ШТА
ЈЕ
ОВО?

ТО ЈЕ ФИЛМСКА
КАСЕТА КОЈА МОЖЕ
ДА СЕ СТАВИ У КА-
МЕРУ ЧАК И ПО ЈА-
КОЈ СВЕЛОСТИ!

ДА БИСТЕ
СТАВИЛИ ФИЛМ, ОТ-
ВОРИТЕ КАМЕРУ И
УПУРАЈТЕ КАСЕТУ!
ОНА САДРЖИ 15М ФИЛ-
МА - ДОВОЉНО ЗА 3 МИН.
И 20 СЕС. СНИМАЊА
ПРИ НОРМАЛНОЈ
БРЗИНИ!

БИРАЊЕ
ОБЈЕКТИВА

ДА ЛИ ЈЕ
ОБЈЕКТИВ
НЕКА ВР-
СТА ОКА
КАМЕ-
РЕ?

... КОЈИ,
ВАЉДА, ОД-
ГОВАРАЈУ И
ПОТРЕБАМА
И ЦЕПУ КУП-
ЦА!

ДА, АЛИ
МОГУЋЕ ЈЕ ОДА-
БРАТИ РАЗНЕ
ВРСТЕ ОБЈЕК-
ТИВА...

СВЕЛО-
СНА
ЈАЧИНА

f/1.8 - НОРМАЛНА
f/1.4 - ВЕКА
f/1.2 - ДВОСТРУКО
ВЕКА
ОД f/1.8
f/1.1 - НАЈВЕКА
f/1.0 - МОГУЋА

ЖИЖНА
ДАЉИНА

6ММ - ШИРОКО-
УГАОНИ
ОБЈЕКТИВ
13ММ - СТАНДАР-
ДНИ
ОБЈЕКТИВ
48ММ - ТЕЛЕ-
ОБЈЕКТИВ

ОБЈЕКТИВИ
СА НЕПРОМЕН-
ЉИВОМ
ЖИЖНОМ
ДАЉИНОМ

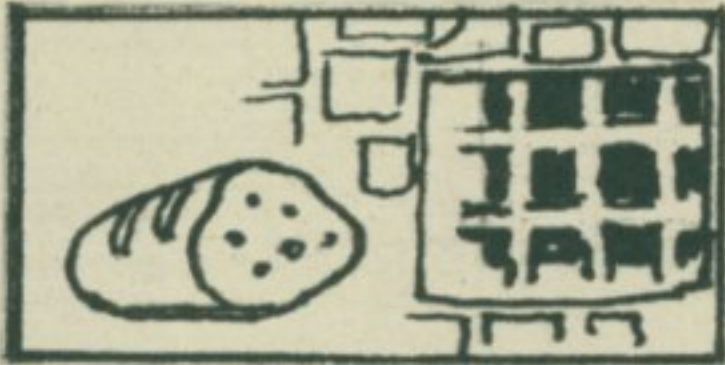
ПОСТОЈЕ
КАМЕРЕ СА ВР-
ЛО УПРОШЋЕНИМ ИЗО-
ШТРАВАЊЕМ, НАМЕЋЕНЕ
ПОЧЕТНИЦИМА? ЖИЖНА
ДАЉИНА ЈЕ НЕПРО-
МЕНЉИВА...

... ТАКО ДА
СУ СВИ ПРЕДМЕТИ
ОШТРИ, ОД НАЈБЛИ-
ЖИХ ДО НАЈДАЉЕ-
НИЈИХ! ТАКАВ ОБЈЕК-
ТИВ ОБИЧНО НЕ МО-
ЖЕ ДА ЗУМИРА...

... ИАКО ИМА
И ЗУМ-ОБЈЕКТИВ
СА НЕПРОМЕНЉИ-
ВОМ ЖИЖНОМ
ДАЉИНОМ!

ЗАБОРАВЉЕНИ У ТАМНИЦИ

Осамнаестогодишњи Андреас Михавек није се бунио када су га полицајци оставили у ћелији сеоског затвора и за собом закључали врата. Младић се тога поднева случајно затекао на месту једне саобраћајне несреће, а када га је полиција привела, помислио је да се ради о рутинској истрази. Зато се и није забринуо. Веровао је да ће га убрзо позвати да да изјаву и пустити кући.

Али, Андреас се преварио. Затвор у којем је без хране и воде провео пуних 18 дана могао је лако да постане његова гробница.

НИ КРИВ НИ ДУЖАН

У ствари, један полицајац грешком је заменио Андреаса за возача који је изазвао судар на самом улазу у варошицу Хохст у близини аустријско-швајцарске границе. Полицајац је младића спровео до месног затвора у намери да даљу истрагу повери обласној полицијској станици. Међутим, у исто време десио се још један саобраћајни удес и полицајци су пожурили на место несреће. На младића су сасвим заборавили.

За то време Андреас је у својој ћелији мирно чекао да га позову на саслушање. Било му је чак добродошло да се мало одмори од пешачења. Време је одмицало, а у његову ћелију нико није долазио.

После два сата, схвативши да нешто није у реду, младић се уплашио, почео да удара у врата, и из свег гласа дозива у помоћ. Нико га није чуо. Полицијска станица, која је са старим затвором била повезана узаним тунелем,

АНДРЕАС МИХАВЕК ИМАО ЈЕ ТАКАВ НАПАД ГЛАДИ ДА ЈЕ ПОКУШАО ДА ПОЈЕДЕ ПАРЧЕ СВОЈИХ КОЖНИХ ПАНТАЛОНА. БЉУТАВ УКУС КОЖЕ ИЗАЗВАО ЈЕ ЈОШ ЈАЧУ МУЧНИНУ.

лом, налазила се на читавих пет-сто метара удаљености.

Када се Андреас те вечери није вратио кући, у мало место Бреганц, удаљено десетак километара

од Хохста, његова мајка се озбиљно забринула. Муж ју је смиривао говорећи да се син вероватно негде задржао са друштвом. А када се Андреас није

појавио ни ујутро, родитељи су позвали полицију и пријавили нестанак. На несрећу, њихова пријава је одмах послата право у Беч, а околне станице нису о њој чак ни обавештене.

У међувремену, Андреас је беспомоћно лежао на неудобном гвозденом кревету своје ћелије. Унутра је било мрачно и загушљиво. Ћелија није имала ниједног прозора, а ваздух је у скучену просторију продирао једино кроз узак прорез између ивице врата и пода.

ПОСЛЕ ОСАМНАЕСТ ДАНА

Андреас је постепено губио наду да ће ико доћи по њега. Сати су пролазили, смењивали су се дани и ноћи, а младић је, потпуно исцрпљен од глади и жеђи, пао у неко стање полусвести у коме више није могао да разликује сан од јаве. Пред очима му се појављивала слика богате трпезе пуне најразноврснијих јела и пића, али кад би пружио руку да дохвати храну, ударио би у зидове тамнице — и враћао се у стварност.

У једном тренутку имао је такав напад глади да је чак скидао парче својих кожних панталона и почео да га жваће. Од бљутаваг укуса коже било му је само још више мука. Поново се склупчао на кревету и заспао. Када се пробудио, више није имао снаге ни да устане.

Андреас би сигурно и умро од глади да један полицајац није случајно прошао поред његове ћелије, осамнаест дана пошто је младић у њу закључан. Да би открио одакле долази непријатан задах који се ширио свуда унаоколо, полицајац је откључао врата и на своје запрепашћење угледао полумртвог младића који је личио на скелет.

Андреас је хитно пребачен у болницу где се опорављао пуне три недеље. За време тамновања несрећни младић ослабио је 24 килограма. Али, то није све. Боравак у влажној и мрачној ћелији оставио је трајне менталне последице. Андреас има паничан страх од затвореног простора, такозвану клаустрофобију, која се веома тешко лечи.

М. Ш.

ВРАЧ ПОГАЂАЧ

Замоли пријатеља да замисли неки број и да га у себи:

1. Помножи са 3
2. Дода 1
3. Све то помножи са 3
4. Овом резултату дода онај први број.

Нека ти каже резултат који је добио. Тај број ће се, сигурно, завршавати на 3. Кад одбијеш ту тројку, добићеш онај број који је твој пријатељ замислио.

ОБЛАЦИ НА ВАГИ

При погледу на облаке, који лако и брзо плове, нама се чини да су лагани као перје и да једноставно лебде као неки бестежински објекти. међутим, прорачуни метеоролога показују да један кубни километар облака може да достигне тежину и до две хиљаде тона.

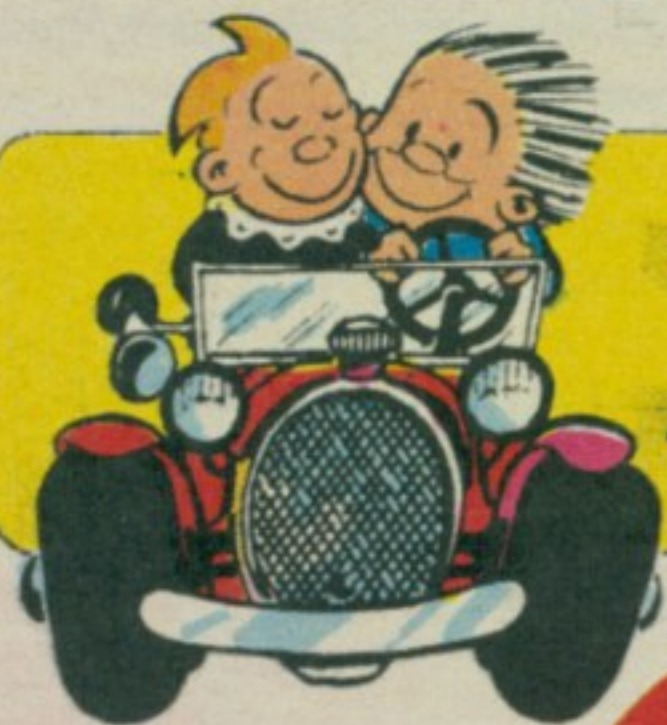
РАК — КРАДЉИВАЦ

На Сејшелским острвима, у Индијском океану, живи врста рака који се по много чему разликује од осталих врста љускара. Становници архипелага називају га крадљивцем јер им краде кокосове орахе, њихову основну храну. Рак-крадљивац достиже величину и до 75 сантиметара. Одличан је пењач па се својим снажним ногама и уз помоћ још снажнијих маказа брзо пење на кокосове палме, пресеца петељке кокосових ораха и када ови падну на земљу, силази с дрвета, маказама их располажује и поједе њихову садржину.

У зависности од старости и зрелости, боја његовог тела је од црвенкасте до модре. Људе, по правилу, не напада, али ако му се човек приближи „крадљивац“ прибегава застрашујућим гестовима.

Због укусног меса које рак-крадљивац има испод свог оклопа, острвљани Сејшелског архипелага радо га лове.

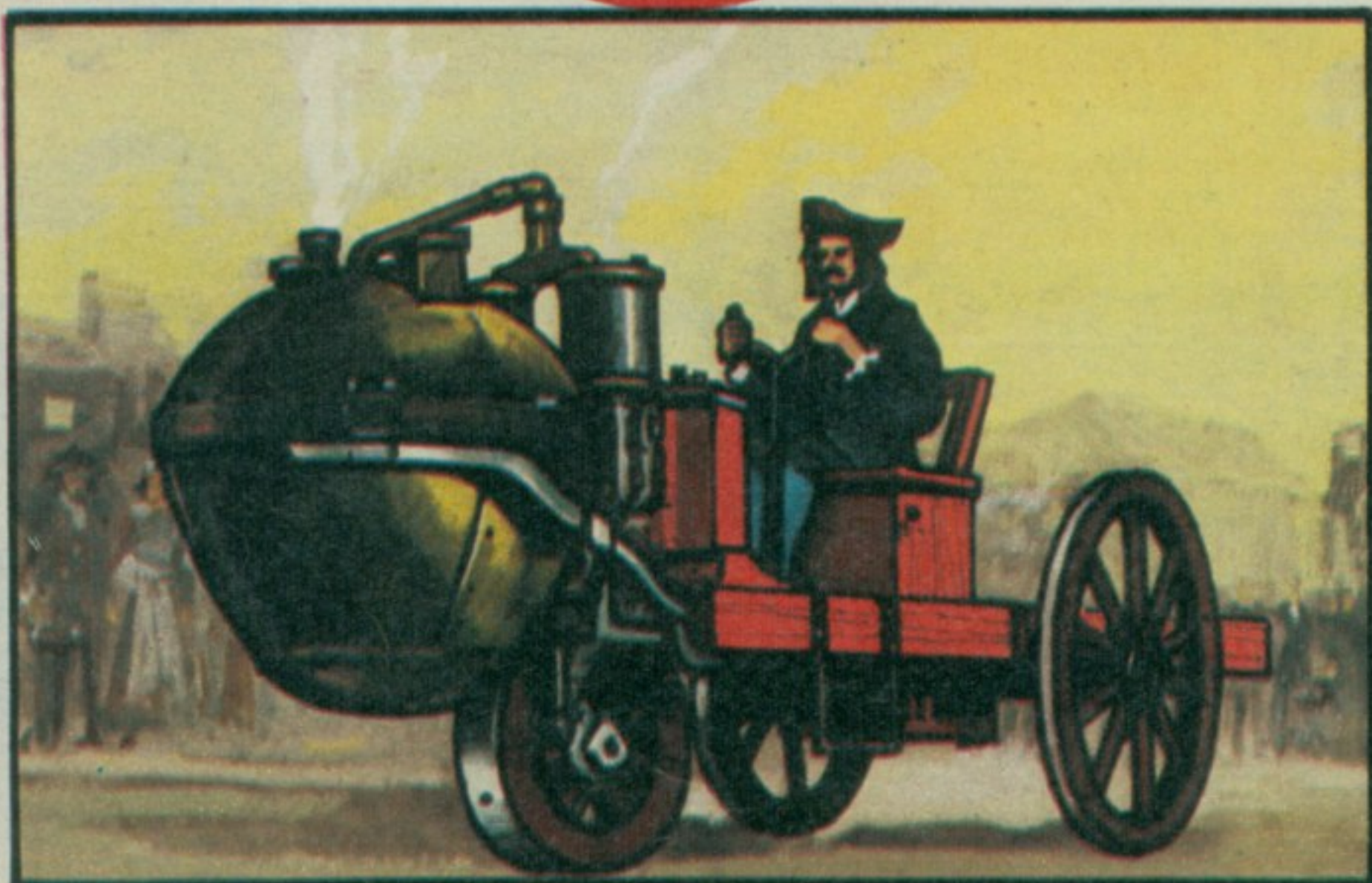

ЗАБАВНИКОВ
САЛОН
АУТОМОБИЛА

1

ТРИЦКА

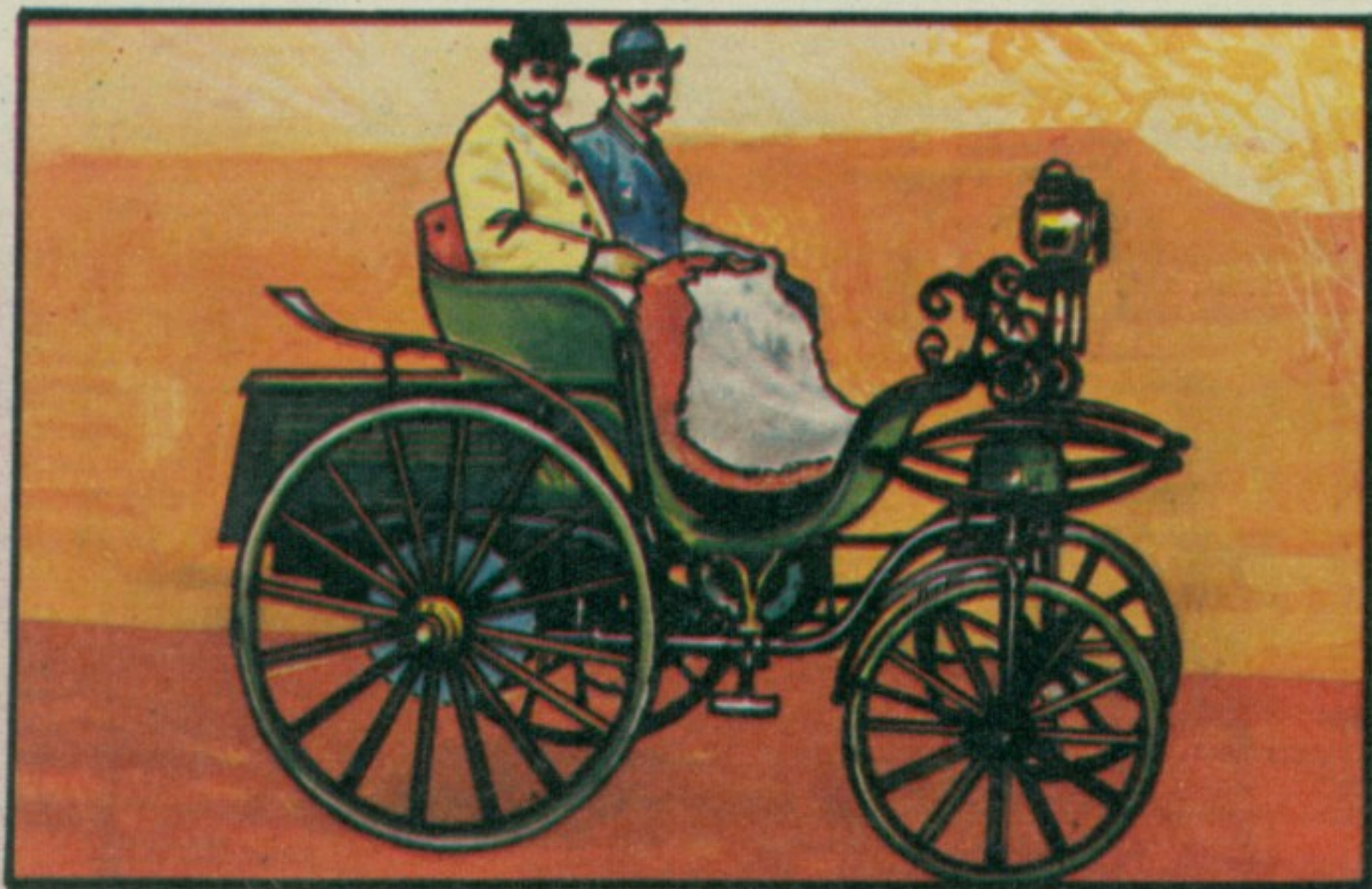
Кињо, парно возило (Француска, 1770)

Модерни аутомобилизам је започео овим парним трактором. На захтев тадашњег француског министра рата, у касну јесен 1769. године конструисао га је Никола Жозеф Кињо (1725—1804), артиљеријски официр. Међутим, прва јавна демонстрација возила одржана је маја 1770. За погон је послужила масивна парна машина, монтирана на предњем точку, која је због своје знатне тежине управљања чинила изузетно тешким. Мада је био намењен за вучу топова, возио је и четири путника, а брзином од 4 km на час, уз једно ложење, могао је да се креће 15 минута. Други примерак овог возила сачуван је и данас изложен у „Институту вештина и заната“ у Паризу.

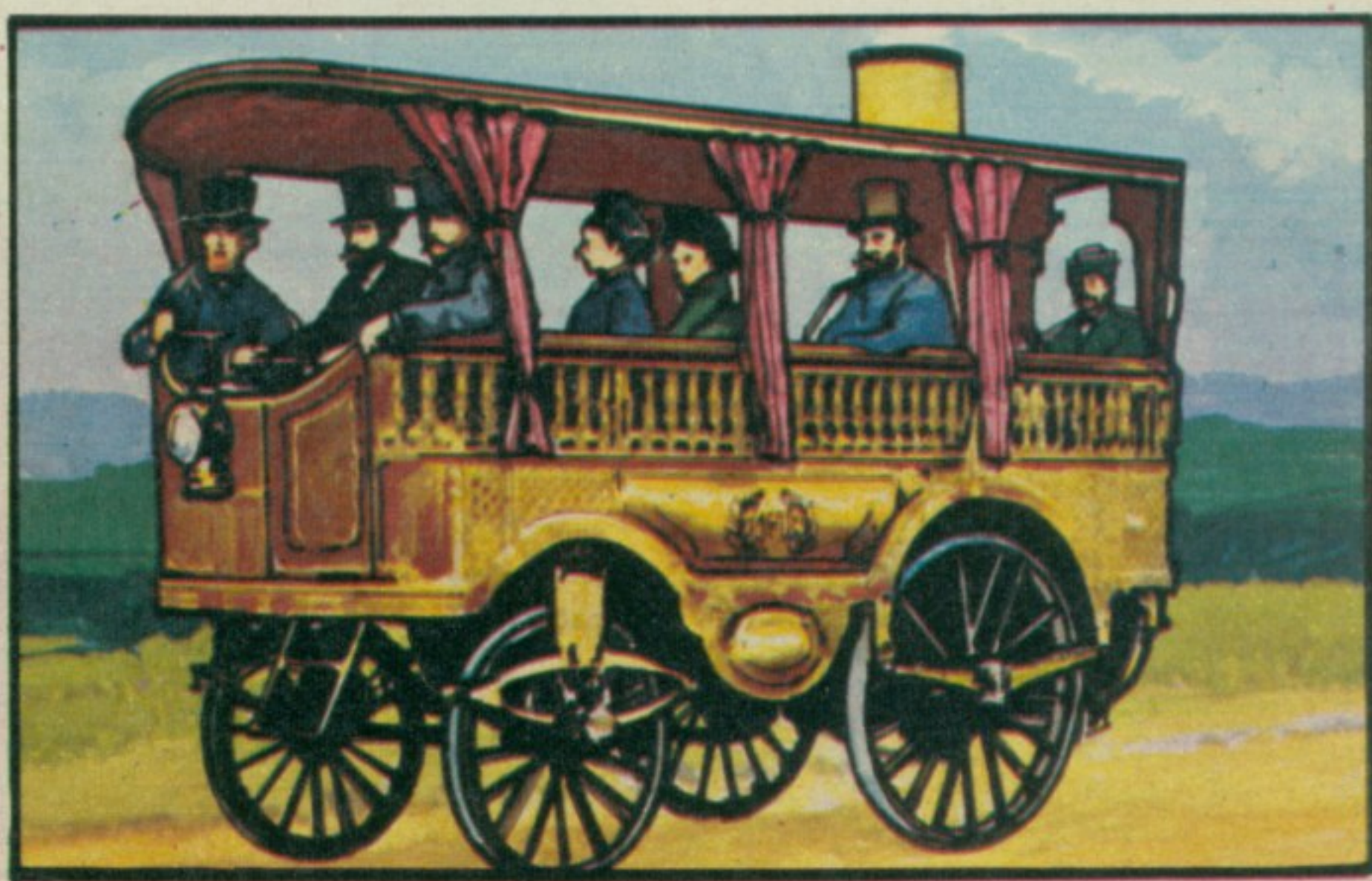
Ентерпрајз, парно возило (Енглеска, 1833)

Волтер Хенкок је још једно велико име међу пионирима аутомобилизма. Пошто је извршио низ побољшања на својим претходним моделима, фебруара 1831. отворио је, између источног и западног Лондона, прву у свету комерцијалну линију за превоз путника самоходним возилима. У то време путеви су били веома лоши па је заштита путника од прашине и лошег времена били велики проблем које је Хенкок за оно доба доста успешно решио. Велики точкови су служили за лакше савлађивање неравнина. Ово возило отворило је 22. априла 1833. године линију између четврти Падингтон и Трга енглеске банке у Лондону.

Стафорд, парно возило (Енглеска, 1858)

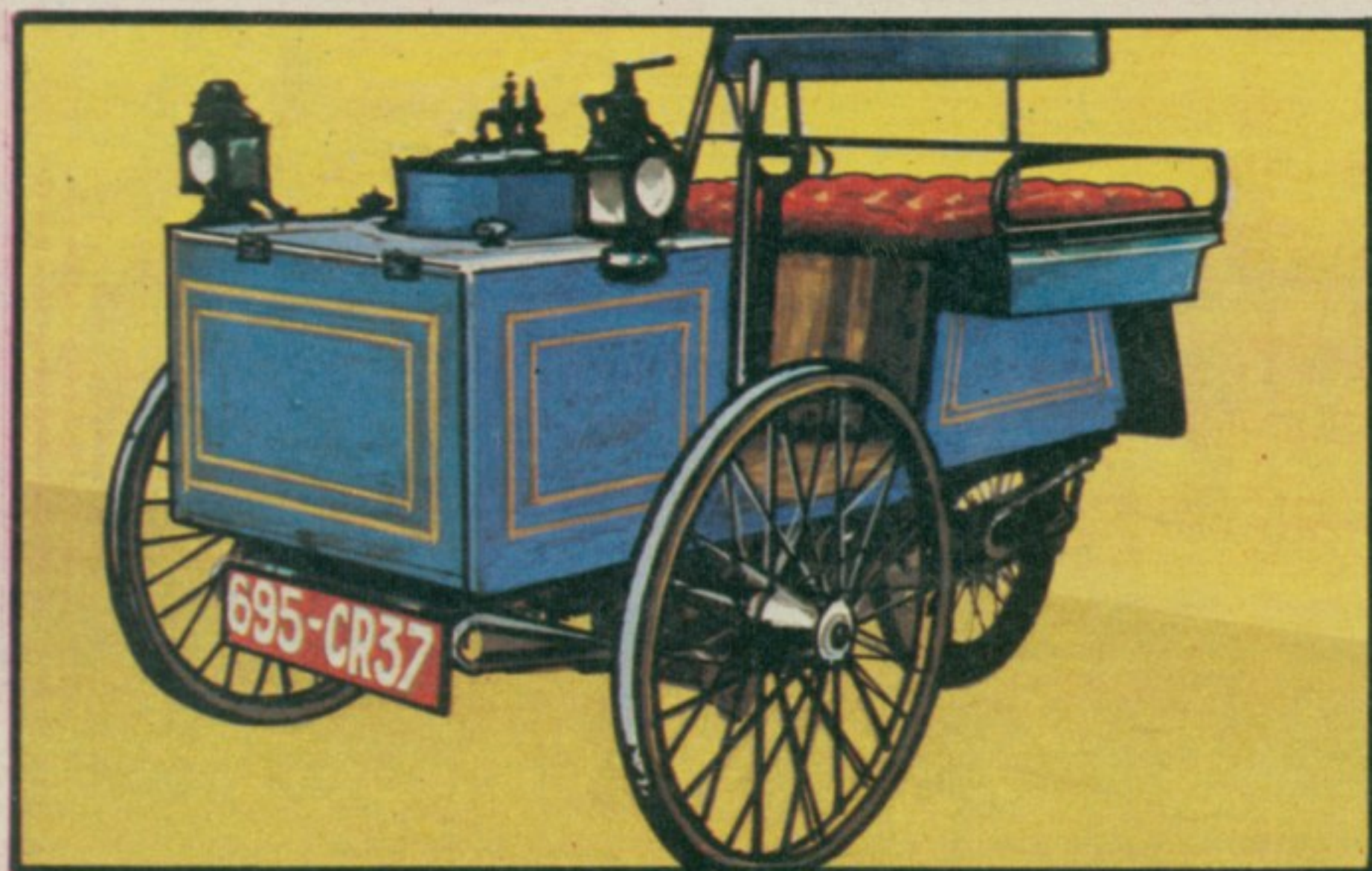
Током прве половине 19. века било је много покушаја и успешних реализација возила покретаних паром. Једна од таквих конструкција је и цело Томаса Рикета који је направио више возила. Поред овог на слици, успео је нека чак и — да прода. Самоход је био намењен богатим људима жељним узбуђења и авантура, а име купца маркиза од Стафорда дато је и возилу. Да би се покренуло, била су потребна два уметна човека, један је управљао помоћу компликованог механизма, а други одржавао ватру у ложишту и надгледао притисак у котлу.

Обејсант парно возило (Француска 1873)

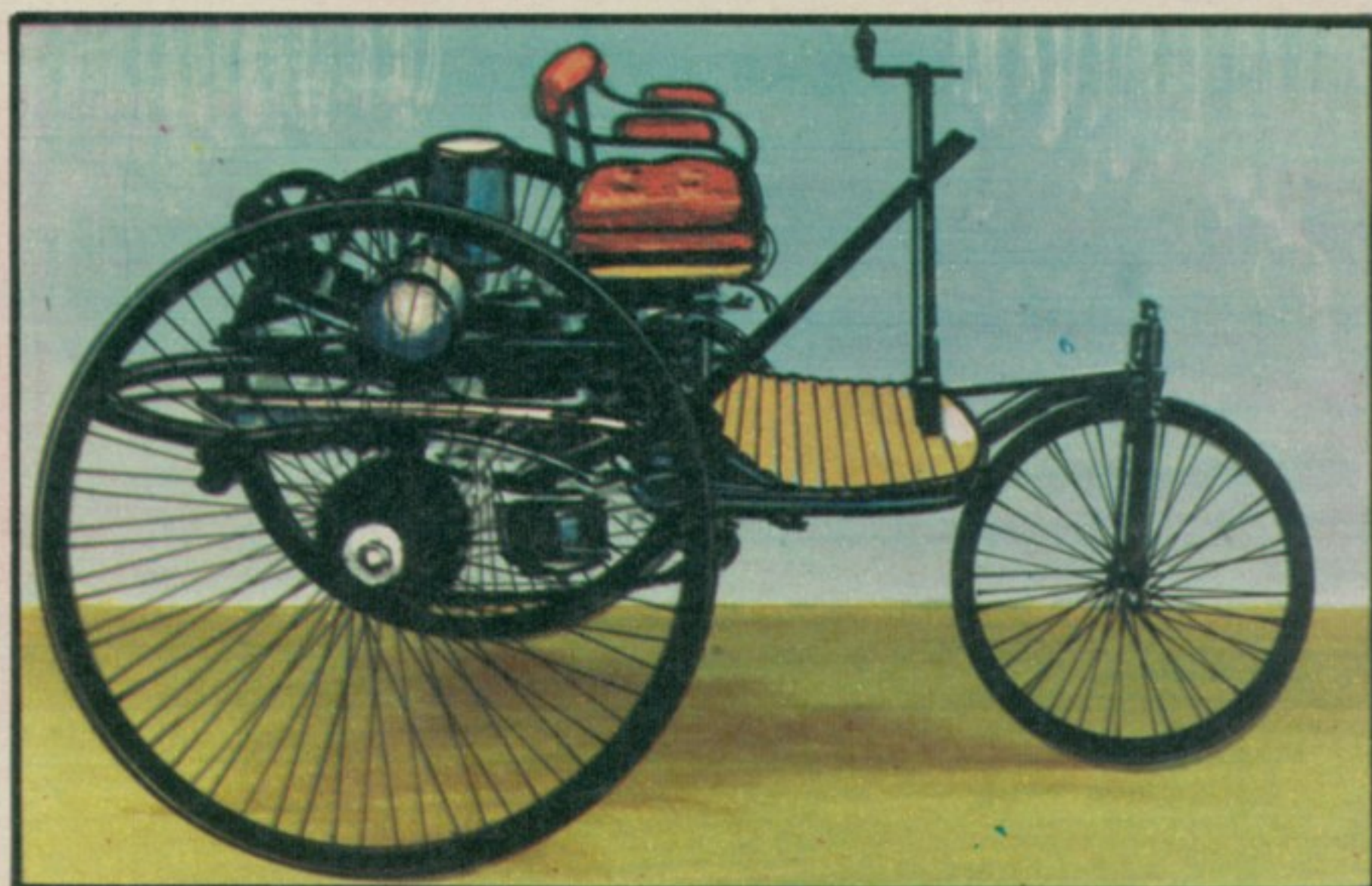
У Ле Ману, граду који ће знатно касније постати чувен по аутомобилским тркама, родио се 1834. Амеде Боле. Изузетно обдарен конструктор, он се у почетку бавио ливењем црквених звона, а поред своје ливнице 1871. саградио је малу радионицу. Две године касније, у њој је направио своје прво возило — дилижансу за 12 путника. Са њим је више од две године, без икаквог квара, прелазио је релацију Ле Ман — Париз, дугачку око 240 km. Возило је напред имало независно огибљење, тежину од 4500 kp и највећу брзину од 36km на час. О овом возилу у Паризу су чак компоноване пригодне поеме.

ОМ У БУДУЋНОСТ

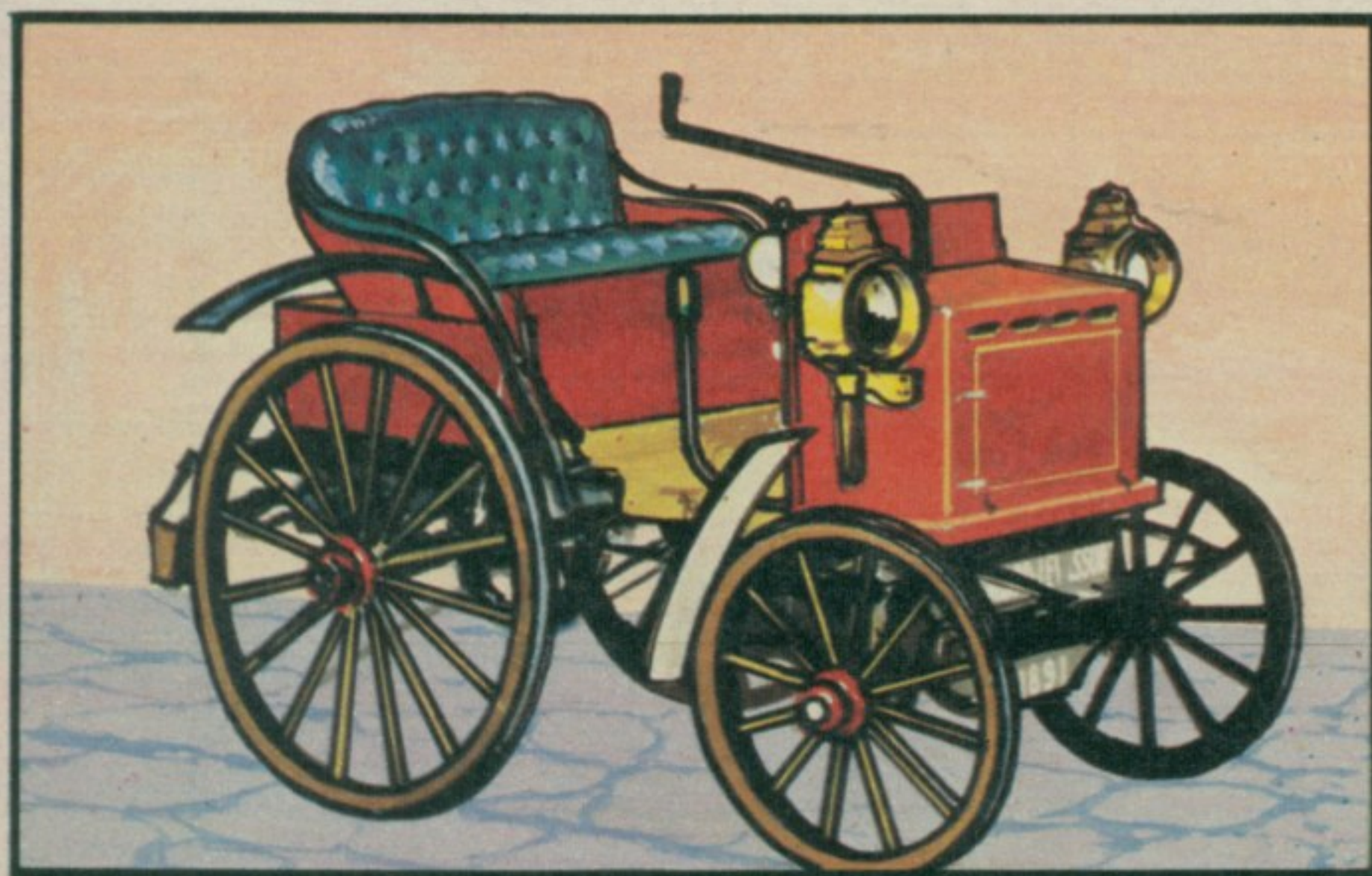
Де Дион и Трепаду, парни аутомобил (Француска, 1885)

Име грофа Албера де Диона у историји аутомобилизма остаће забележено златним словима. Он се још 1883. удружио са двојицом инжењера Бутоном и Трепадуом, па када су усавршили парни генератор, почели су да праве парне трицикле. Са трициклом на слици, Албер де Дион учествовао је у аутомобилској трци од Неа до Версаја и назад. Стазу дугачку 32 km возило је прешло за 74 минута. Де Дионов трицикл је победио. То је уистину била прва трка коју је аутомобилска историја забележила. Током плодног живота Де Дион је много допринео развоју аутомобила. Често га помињемо и по осовини коју је конструисао и каква се и данас примењује.

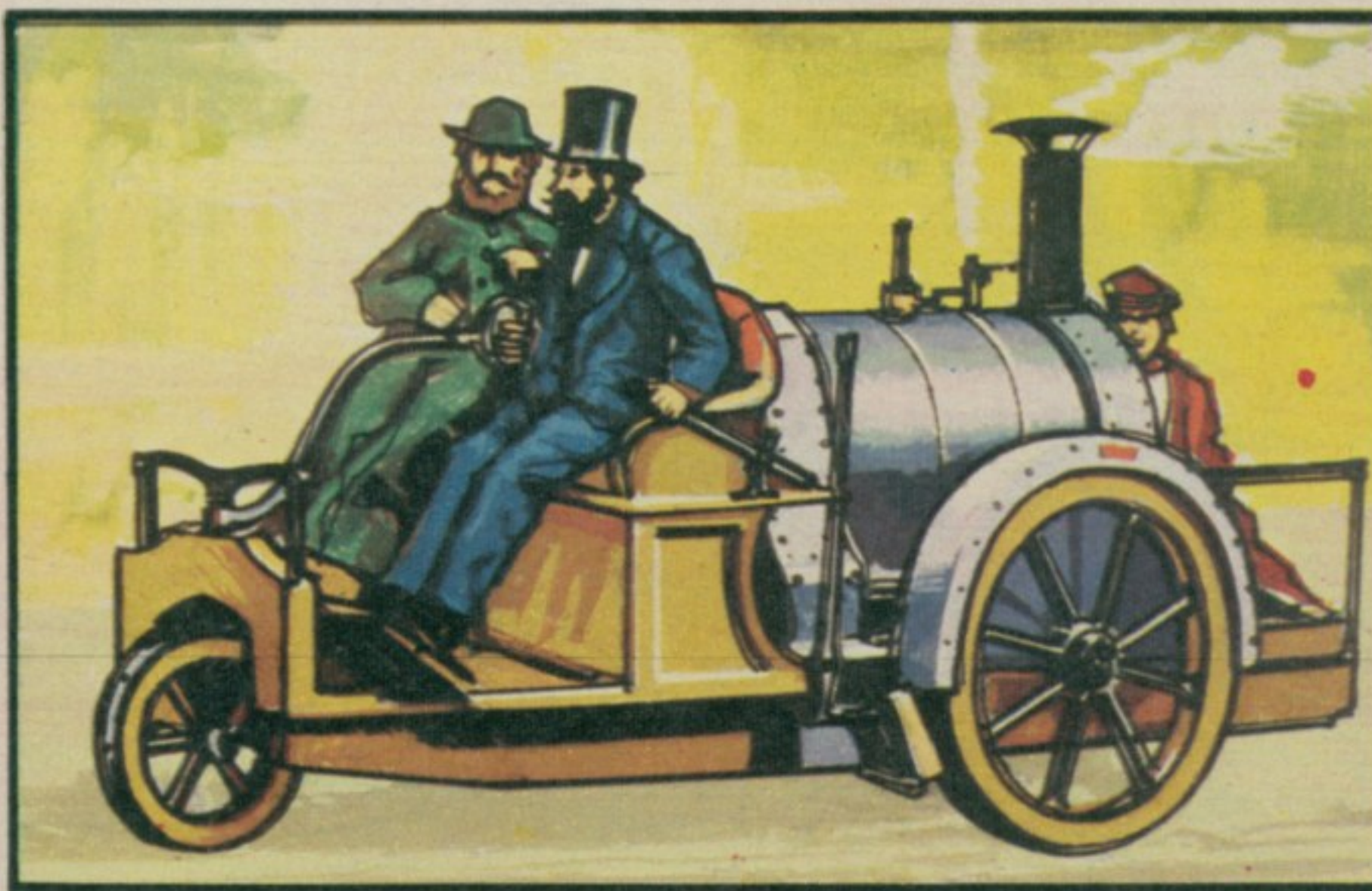
Бенц, бензински аутомобил (Немачка, 1886)

Заслуга за коришћење бензинског мотора у аутомобилима, у основи истог какви су и данашњи, званично је припадала Карлу Бенцу, мада су истовремено још два аутомобилска генија дошла до сличног резултата. Готлиб Дајмлер у Немачкој и Џорџ Сељдин у САД. Првобитно, Бенц је имао намеру да направи ауто на четири гочка, али је наишао на бројне тешкоће у конструисању подесног управљача па се задовољио израдом трицикла приказаног на слици. Коначно, 3. јула 1886. код Манхајма Бенц је јавно приказао своје возило које је тада успело да постигне брзину од 17 km на час. Следеће године приказано је и на изложби у Паризу.

Панар и Левасор, бензински аутомобил (Француска, 1891)

Прво возило које су конструисала ова двојица Француза, Панар је касније поседовао истоимену чувену Фабрику аутомобила, биле су кочије у које је уграђен мотор. Модел на слици, који је убрзо уследио, био је знатно савршенији па је, уз тада модеран распоред седишта по систему „вис—а—ви“, имао и доста спретан управљач са дугачком полугом карактеристичног облика „крављи реп“. Аутомобил је за оно доба био прилично лаган и захваљујући томе покретљив. Панарова фабрика била је појам оригиналности у аутомобилском свету и истицала се необичним и технички усавршеним моделима све до 1964. када се припојила Ситроену.

Луцман, бензински аутомобил (Немачка, 1896)

Фридрих Луцман пријавио је 26. септембра 1895. полицији у Пасау свој бензински аутомобил о чему је сачуван писани документ. Био је то једноцилиндрични четворотактни мотор од пет коњских снага при 300 обртаја у минути. Запремина цилиндра износила је 2540 ccm а на равном путу аутомобил је постигао брзину од 35 до 40 km на час. Возило је у ствари био фијакер са два седишта коме је придодат мотор и преносни механизам. Луцман је наредне године направио и затворен фургон—претечу данашњих комбија — који је за оно време био веома оригиналан. На основу модела приказаног овде, нешто касније су, на другој страни Атлантика, Американци браћа Ђурија направили сличан аутомобил.

ХИТ-СТРАНА

3 а протеклу годину можемо са сигурношћу рећи да је била изузетно богата музичким догађајима. Можда не толико бурна као претходна, ни тако значајна као 1977. када је панк-покрет уздрмао традиционална музичка схватања. Међутим, 1979. година остаје у сећању по бројним и вредним музичким остварењима.

Као прво требало би поменути да је нови талас још у пуном успону. ЊОЈ ДИВИЖН (JOY DEVISION), ГЕНГ ОВ ФОР (GANG OF FOUR), КЈУЕР (THE CURE) и ПОП ГРУП (THE POP GROUP) само су нека имена новог таласа на која треба обратити посебну пажњу. Крајем године појавила се и нова плоча ПАВЛИК ИМИЦА (PUBLIC IMAGE), групе коју предводи Џон Лидон (John Lydon), познатији као Џони Ротен. Многи су ПАВЛИК ИМИЦА одавно отпи сали, али чланови групе прионоули су на посао и на три макси-плоче, спаковане у атрактивну металну кутију, направили 60 минута одличне музике. Охрабрује и чињеница да су Џон и његови другови успели да изграде оригиналан музички израз чиме су доказали да су одавно закорачили у

(THE KINKS) и СМОЛ ФЕЈСИС (THE SMALL FACES), али када је ове године ХУ снимео филм „Квадрофонија“, који управо прича о модима, нико није ни слутео да ће он имати толики утицај на младе. Од многобројних мод-група издвојимо неколико од којих се у овој години много очекује. СИ-КРИТ ЕФЕЈИР (SECRET AFFAIR) је међу првима. Његови чланови издали су два одлична сингла од којих је „Време за акцију“ (Time for Action) један од најбољих у овом покрету. Срећом децембра изашао је и њихов деби-албум „Славни дечаци“ (Glorious Boys) који се већ изборио за своје место на листама популарности. Поменимо још и групе МЕРТОН ПАРКАС (THE MERTON PARKAS), КОРДС (THE CORDS), ПУРПЛ ХАРТС (PURPLE HEARTS) и ИНМЕЈТС (THE INMATES).

Још три групе су извршиле значајан утицај на музичка збивања у Енглеској. СПЕШЛС (SPECIALS), МЕДНИС (MADNESS) и СЕЛЕКТОР (SELECTOR). Момци из ових састава окупили су се око диско-куће „2 tone“ и свирају такзвану ска-музику, пореклом са

Од дсгађаја који нису везани ни са новим таласом, а ни са диско-прозницом, спомињемо неколико најзначајнијих. После дуже паузе ЛЕД ЦЕПЕЛИН (LED ZEPPELIN) су поново у жижи интересовања. Са неколико спектакуларних концерата најавили су свој повратак на најбољи могући начин. Њихов албум „Улаз на споредна врата“ (In through the Out Door) уверио нас је да је ЦЕПЕЛИН група од које и у будућности можемо много очекивати. ХУ је протекле године био веома активан, његови чланови снимили су чак два филма. Боб Дилан (Bob Dylan) је издао албум „Спори воз долази“ (Slow Train Coming) којим је овај уметник још једном доказао своје квалитете. ФЛИТ-ВУД МЕК (FLEETWOOD MAC) је најзад завршио снимање дуго најављиване дупле плоче „Кљова“ (Tusk). После првих преслушавања, може се закључити да се чекање исплатило. ИГЛСИ (EAGLES) су, за разлику од њих, потпуно разочарали албумом „Дуга трка“ (The Long Run) Стиви Вондер (Stevie Wonder) се ускоро две године бавио испитивањем скривеног

СТРАНА МУЗИЧКА СЦЕНА У 1979. ГОДИНИ

осамдесете године. Група ЦЕМ (JAM), КЛЕШ (CLASH), БУМТАУН РЕТС (BOOMTOWN RATS), СТРАНГЛЕРС (STRANGLERS), ПОЛИС (POLICE) и певачи Јан Ђури (Ian Dury) и Гари Њумен (Gary Numan) показали су да нови талас може да буде и комерцијалан. Тако је, на пример, група ПОЛИС једна од најтиражнијих у овој години, тренутно поседује два албума која се налазе на листама популарности свуда у свету. Занимљиво је да је ПОЛИС стекао пуну афирмацију у Енглеској тек после огромног успеха у Америци. Дуге је важио за један просечан састав који свира реге-музику. Сингл „Роксен“ (Roxanne) створио им је врата успеха и у домовини. Сада је ПОЛИС једна од најпопуларнијих група на Острву. Њихов последњи сингл „Порука у боци“ (Message in a Bottle) дуго се налазио на првом месту топ-листа у свету, а и код нас, па смо га прогласили за хит — године.

Протекле године забележена је и пуна реафирмација мод-покрета. Знамо да су његови носиоци шездесетих година били састави ХУ (THE WHO), КИНКС

Јамајке и представља ранији облик реге-музике. СПЕШЛС су издали свој први албум који ускоро треба да се појави и код нас. МЕДНИС су прешли у диско-кућу „Stiff“ и за њу снимили заиста добар деби-албум, а СЕЛЕКТОР осваја врхове топ-листа хитом „На радију“ (On the Radio). О овим момцима ћемо у овој години сигурно много слушати, а већ се појављује и велики број нових састава који свирају исту врсту музике.

Можда ће управо ска-музика успешно заменити диско-звук који је у 1979. години доживљавао потпуни тријумф. Дона Самер (Donna Summer), ВИЦИЗИ (BEE GEES), БОНИ М (BONEY M), АВБА, ШИК (CHIC) и КОМОДОРС (COMMODORES) били су носиоци тог диско-звуча. КОМОДОРСИ и њихов албум „Поновна магија“ (Midnight Magic) седамнаест недеља налазио се на самом врху америчке топ-листе и продат је у tiraжу од милион и по примерака. Овај састав смо и ми гледали у филму „Хвала богу, пејак је“ у коме се појављује и Дона Самер

унутрашњег живота биљака, а закључке је изнео на својој новој плочи. Од осталих америчких група треба, пре свих, споменути БЛОНДИ (BLONDIE) и БЕК (THE KNACK. Боб Марли (Bob Marley) је плочом „Опстанак“ (Survival) још једном скренуо пажњу на свој рад. Овог пута говори о проблемима Африке и ово је његово најзрелије остварење.

О ПОЛИНГСТОУНСИМА (THE ROLLING STONES) се у протеклој години такође веома много говорило. На жалост, више је било речи о разводу Мика Џегера и сусеку Кејт Ричардсу него о њиховим музичким активностима. Ипак, успели су да сниме нову плочу која ускоро треба да се појави. Њен назив је „Untitled“ или у преводу „Без наслова“.

Као и претходних година, и ове се често причало о поновном окупљању БИТЛСА (THE BEATLES). На жалост, до тога није дошло. Можда ће и у 1980. години неки објавити вест о концерту легендарних „буба“. А, ко зна, можда ћемо имати среће да их заиста видимо на окупу.

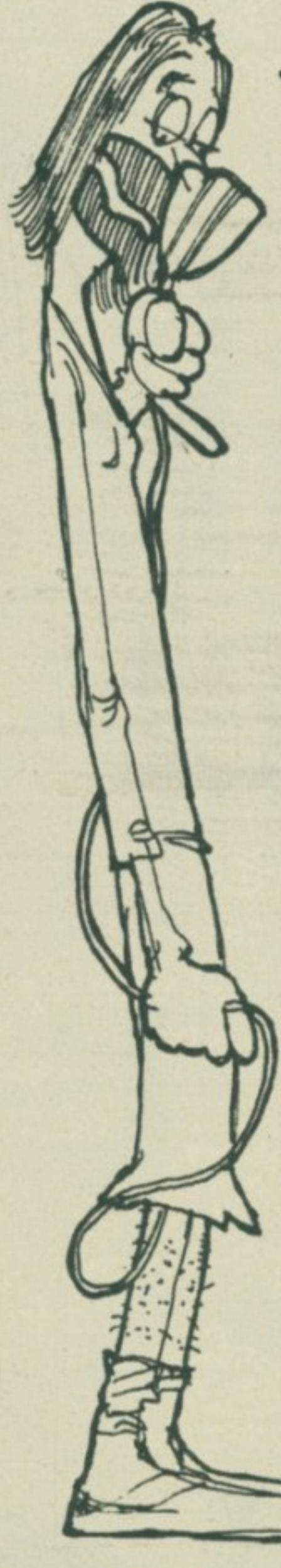

ХИТ ГОДИНЕ

ПОРУКА У БОЦИ

Изводи: ПОЛИС (POLICE)

Just a castaway,
Island lost at sea,
A nuzzer lonely day,
No one here but me.
More loneliness
Than any man could bear.
Rescue me before,
I fall into despair.

I'll send an SOS to the world,
I hope that someone gets my
Message in a bottle.

A year has passed since I
wrote my note.
I should have know this
right from the start.
Only hope can keep me
together.
Love can mend your life
But love can break your heart.

Walked out this morning,
Don't believe what I saw,
A hundred billion bottles
Washed up on the shore.
Seems I'm not alone
In being alone,
A hundred billion castaways,
Looking for a home.
I'll send an SOS to the
world...

Sending out an SOS,
I'm sending out an SOS.

ДОМАЋА ТОП-ЛИСТА

ЗА 1979. ГОДИНУ

На нашој топ-листи налазе се композиције које смо највише слушали у протеклој години и дате су оним редом којим су се појављивале на нашим листама популарности.

1. HIT ME WITH YOUR RHYTHM STICK — Ian Dury
2. TRAGEDY — Bee Gees
3. HEART OF GLASS — Blondie
4. LUCKY NUMBER — Lene Lovich
5. CHIQUITITA — Abba
6. SULTANS OF SWING — Dire Straits
7. ONE WAY TICKET — Eruption
8. ARE FRIENDS ELECTRIC — Tubeway Army
9. BORN TO BE ALIVE — Patrick Hernandez
10. DOES YOUR MOTHER KNOW — Abba
11. KNOCK ON WOOD — Amii Stewart
12. I WILL SURVIVE — Gloria Gaynor
13. RING MY BELL — Anita Ward
14. SUNDAY GIRL — Blondie
15. HOT STUFF — Donna Summer
16. LIVING ON THE FRONT LINE — Eddy Grant
17. I DON'T LIKE MONDAYS — Boomtown Rats
18. MY SHARONA — Knack
19. CARS — Gary Numan
20. MESSAGE IN A BOTTLE — Police

ЗИМСКА БАЈКА

ЗЛА ВЕШТИЦА
ПРЕТВОРИЛА ЈЕ АЦУ
И МАЦУ И ДРЖИ ИХ
ЗАТОЧЕНЕ У СТАРОМ
ЗАМКУ. ДЕДА МРАЗ
ЈЕ ПОСЛАО СВОЈЕ
ПРИЈАТЕЉЕ ДА ИХ
ИЗБАВЕ ИЗ ЗАЧА-
РАНОГ ЗАМКА...

ОВДЕ ЈЕ
ТАКО ХЛА-
ДНО!

ОСЛОБОДИТЕ
НАС ШТО
ПРЕ!

ДЕДА МРАЗ ВАМ ЈЕ
ПОСЛАО ОВАЈ ЧАРОВ-
НИ КЉУЧ КОЈИ ОТВА-
РА СВА ВРАТА!

ДИВНО!

И ЗАИСТА, ЈЕДНА ПО ЈЕ-
ДНА ВРАТА СУ СЕ ОТВАРА-
ЛА...

ПОЖУ-
РИ,
АЦО!

НЕ МОГУ
БРЖЕ!

ЈОШ ОВА
ВРАТА!

И НАЈЗАД...

СЛОБОДНИ СМО!

12-14

Copyright © 1973
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

Distributed by King Features Syndicate

ВИШЕ НИ СМО
ДУХОВИ! ПОЖУРИ-
МО ДОК ЗЛА ВЕШТИ-
ЦА НИЈЕ ОТКРИЛА
ДА СМО ПОБЕ-
ГЛИ!

НА МОЈА
ЛЕБА, АЦО И
МАЦО!

ПАЗИ НА ЊИХ,
БАМБИ! ИДЕМ
ДА ЈАВИМ ДЕДА
МРАЗУ!

ЧУВАЋУ
ИХ,
НЕ
БРИНИ!

АЛИ, ЗЛА ВЕШТИЦА ЈЕ
СВЕ ТО ПОСМАТРАЛА...

ГЛУПАНИ! МИСЛЕ
ДА МИ МОГУ УМА-
БИ!

12-15

Distributed by King Features Syndicate

ИЗНЕНАДА, АЦА И МАЦА И
ЊИХОВИ ПРИЈАТЕЉИ ЗАЧУ-
ШЕ СТРАШАК, ПИСКАВ ГЛАС...

УХВАТИЛА САМ
ВАС! ХА, ХА, ХА!

БЕЖИ, БАМБИ! БЕЖИ!

СКРЕНИ
ДЕСНО, БАМБИ
ЈА ЋУ ПОКУША-
ТИ ДА ЗАВА-
РАМ ТРАГ!

12-18

Distributed by King Features Syndicate

Copyright © 1973
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

НЕДОУМИЦЕ
САВРЕМЕНЕ
ХИРУРГИЈЕ

ЖИВИ

МРТВАЦИ

ПРЕДВИЂА СЕ ДА ЋЕ КРОЗ
ТРИДЕСЕТАК ГОДИНА У
БОЛНИЦАМА ПОСТОЈАТИ
СКЛАДИШТА ЗАМРЗНУ-
ТИХ ЉУДСКИХ ОРГАНА —
РЕЗЕРВНИХ ДЕЛОВА — ЗА
ПРЕСАЂИВАЊЕ ТЕШКО О-
БОЛЕЛИМ ПАЦИЈЕНТИМА.

Пре неколико месеци у једну британску болницу доведен је младић са тешким повредама главе задобијеним у саобраћајној несрећи. Лекари су хитно извршили неколико хируршких захвата, али младићу није било помоћи. Мозак је био сувише оштећен.

Када су схватили да њихово дете више ништа не може да врати у живот, несрећни родитељи донели су одлуку да срце и бубреге свога сина поклоне неком болеснику коме су неопходно потребни. Младићево тело одмах је смештено на специјалну плочу и спојено са веома сложеним апаратима који су га вештачки одржавали у животу.

Апарати су искључени оног тренутка када се нашао пацијент коме је од пресађивања бубрега зависио живот. Из младићевог тела оперативним путем је извађено и сасвим здраво срце које је затим залеђено и спаковано у специјални хладњак из кога је лако могло да се транспортује и до најудаљеније болнице.

УБИСТВО ИЗ МИЛОСРЂА

Пресађивање органа које се стручно назива трансплантација, релативно је нова и веома значајна грана хирургије. Широм света данас се са доста успеха пресађују не само кожа, коштане ткиво и крвни судови, већ и читави органи од којих су свакако најважнији срце, бубрези, јетра, очна рожњача. Даваоци трансплантата — ткива које се пресађује — најчешће су живе особе, али се у последњих неколико година витални органи узимају и од особа које се налазе у стању клиничке смрти.

Клинички мртви даваоци су у највећем броју случајева особе тешко настрадале у саобраћајним несрећама чији је мозак толико оштећен да се лекару званично дозвољава да потпише умрлицу. Ако су унутрашњи органи остали неповређени, овакав пацијент смешта се у посебне просторије болнице где се тело одржава у животу помоћу специјалних апарата.

За овакав поступак потребна је, пре свега, сагласност најближих рођака настрадалог и, разуме се, потврда лекара да се пацијент, иако је физички још жив, више никада не може вратити у стање свести.

До пре неколико година код пацијената са тешким оштећењима мозга често, мада незванично, прибегавало се еутаназiji — убиству из милосрђа. Да би се пацијенту прекратиле муке, једноставно су, уз пристанак породице, искључивани сложени апарати који су га одржавали у животу. Данас више него икада многи лекари сма-

трају да је еутаназija недопустива. Не зато што се један људски живот свесно прекида — то је у оваквим случајевима сасвим оправдано — већ стога што се на овај начин уништавају и његови здрави органи који би неком тешко оболелом пацијенту могли да спасу живот.

НЕ ЗА МОГ ВЕКА!

Неки медицински стручњаци предвиђају да ће кроз тридесетак година у болницама постојати права складишта људских органа. На овај начин омогућиће се ефикасно лечење пацијената чији се живот може спасти једино пресађивањем органа из неког другог људског организма.

Иако некоме може изгледати да се стварањем „магацина за људске делове“ крше основни принципи етике, ова идеја је хумана и у многим земљама увелико се размишља о њеној практичној примени.

Лекари и правници оштро су подељени: за или против оваквих захвата. Доктор Брус Мек Гиливреј одлучно је против узимања органа од особе која се у животу одржава вештачким путем.

— Друштво би без размишљања требало да осуди овакве операције које представљају кршење основних људских права. Међутим још није на том степену развитка да би са сигурношћу тврдила да се пацијент, ма колико тешко био озлеђен, никада неће вратити свести.

И доктора Ноела Дилија из лондонске болнице „Сент Ђорџ“ је првом тренутку згранула идеја о „магацину људских делова“.

— Када сам први пут чуо за овакве магацине, ужаснуо сам се. Чинило ми се да је то крајње непоштовање преминулих и њихових породица. Али, променио сам мишљење. На трансплантацију гледам као на веома сложен технолошки процес који има своју хуману сврху и који ће у будућности добити још већи значај.

Збуњеност медицинских стручњака можда је најбоље објаснио један лекар који је, упитан да ли би пристао да изврши овакав хируршки захват, одговорио:

— Када бих позвао у помоћ логику, одговор би био да. Ипак, интимно сам срећан што се складишта живих мртваца вероватно неће појавити у току мога живота.

М. Ш.

ПИТОН У ЋАЧКОЈ КЛУПИ

У неколико основних школа у СР Немачкој недавно је уведена занимљива новина: часови из познавања природе одржавају се у зоолошком врту.

Анкета спроведена у експерименталним школама показала је да су малишани одушевљени новим начином наставе. У току часова одржаних у зоолошком врту кроз њихову учионицу продефиловали су многи становници животињског царства. Деци је дозвољено да се играју са свим животињама које нису опасне, док крволочне посматрају само издалека, при обиласку зоолошког врта.

У учионицу је доведен чак и питон, „змијски цар“, дугачак преко четири метра. Иако је познато да је ова највећа змија на свету неотровна и да не напада без разлога, њен снажан загрљај може бити веома опасан, па на часовима, за сваки случај, будно стражари и њен чувар.

— Одлучили смо да деци покажемо праве животиње, у њиховој природној величини — каже наставник биологије из једне експерименталне школе. — Ово је најбољи начин да се малишани упознају са изгледом и особинама неких ретких животиња које немају прилике да сретну у свакодневном животу. Пажња малишана потпуно је заокупљена необичним гостима, а градиво се савлађује много брже и лакше него када се учи из књиге.

„Часови уживо“, како их наставници популарно називају, дали су одличне резултате па се очекује да буду уведени и у друге школе.

РИБОЛОВ ПОМОЋУ ПТИЦА

Риболов помоћу корморана започео је још пре више од хиљаду година у Кини, а касније су ту необичну праксу прихватили и Јапанци. Они је још и данас лове помоћу корморана на реци Нагара, али не толико због самих риба колико као атракцију пред бројним туристима.

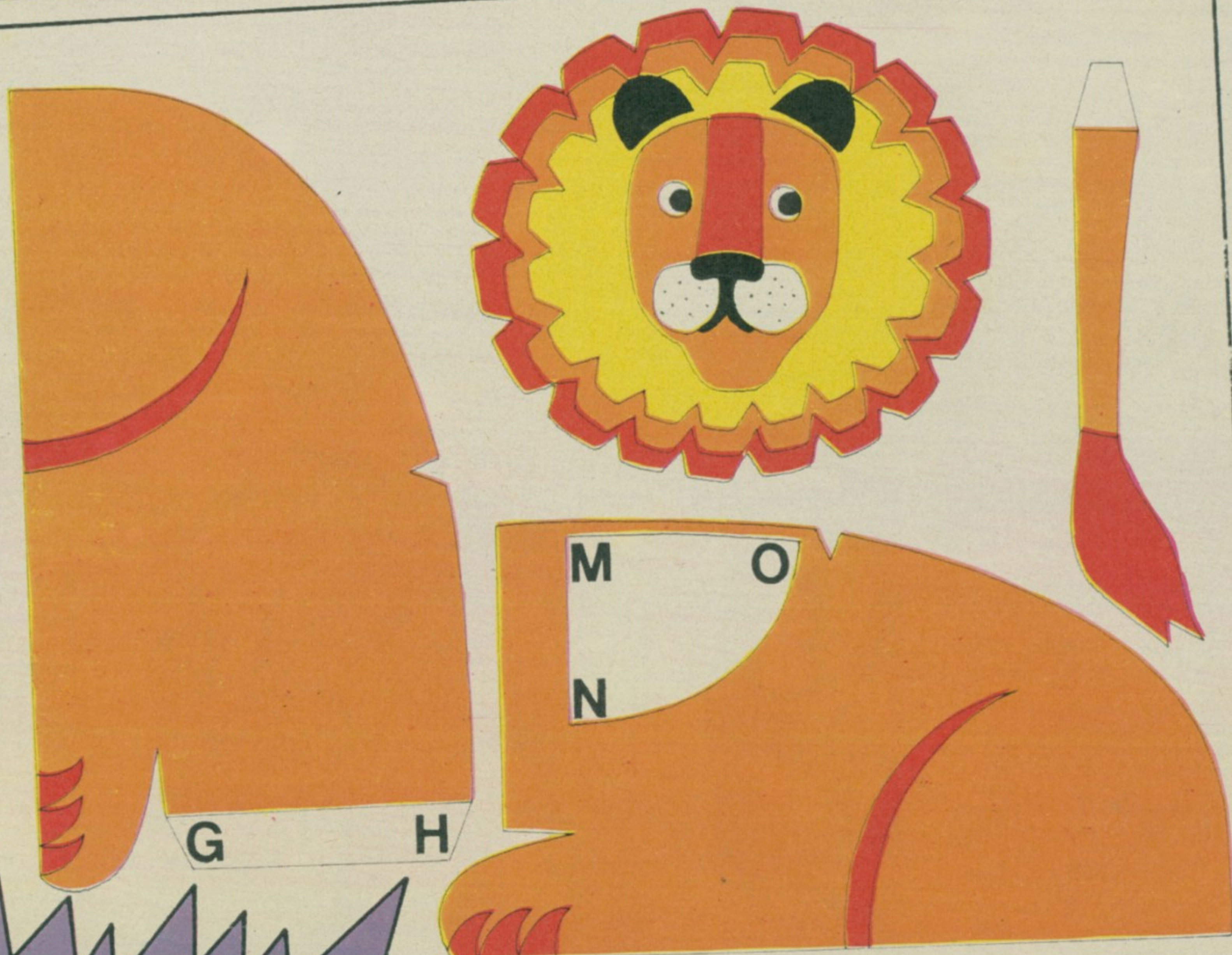
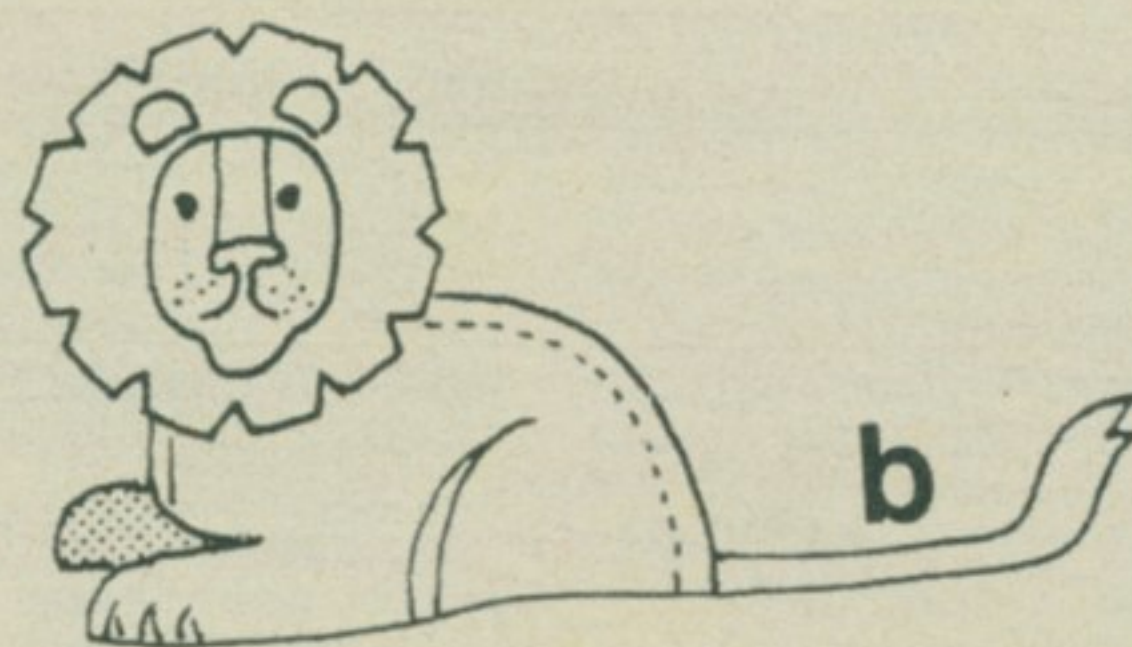
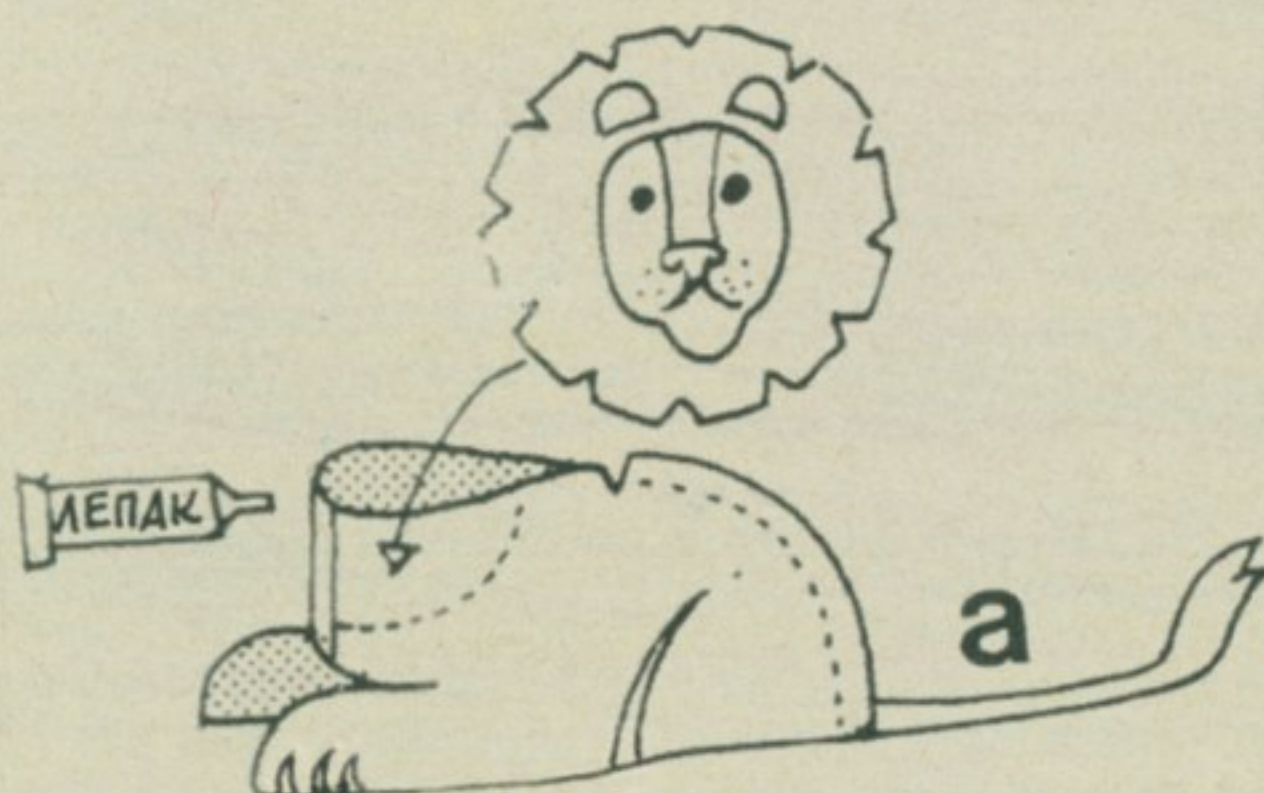

Цицин кутан

КАКАВ ЛАВ СТРАШАН ЛАВ!

Овај лав је тако до-
броћудан да се не-
ће разбеснети ни
ако га повучете за реп.
Уз мало стрпљења може-
те га зачас направити. Пр-
во исеците труп, главу и
реп. Труп спојите на мес-
ту обележеном словима

G и H, пресавијте га (као
што је приказано на црте-
жу А) и залепите дуж са-
ме ивице леђа. Део на
који треба да залепите
главу обележен је слови-
ма М, N, и O. На крају
залепите реп и — лав је
готов.

Позивамо читаоце да нам пошаљу идеје и цртеже
за »Цицин кутан«. Сви објављени радови биће
хонорисани.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

Обичан француски кључ послат на Алдебаран 7 због трошкова превоза кошта као да је од платине — рекао је Фриц ван Нун. — Што дубље продиremo у свемир, све је бесмисленије слати опрему за инжењерске радове. Ко онда треба да путује на Границу познатих светова? Механичари без алата? Или, пак, домишљати људи који, ослањајући се на исконски научни дух, знају да се довију у свакој ситуацији? То је оно што зовем примитивним инжењерством и мислим да нам је оно једино решење.

Ван Нун је ухутао. Окупљени чланови Управе свемирских територија расправљали су између себе. Десно од говорника смркнута лица седео је командант инжењерског сервиса пуковник Белинг. Ван Нун је знао да његов шеф није нимало наклоњен овој теорији.

Један млади официр јавио се за реч.

— Капетан Вилсон из Инспекције праничних територија. Волео бих да чујем како би примитивно инжењерство решило један тежак проблем на Граници. Ради се о великом астероиду Неграв у систему пара планета који кружи око звезде Спрингер 218Г.

Ван Нун је осетио замку. Да ли је то пуковник Белинг подметнуо тврд орах?

Црна рупа

Једна од двеју планета, Леда 4, занима нас због богатих минералних наслага — наставио је млади официр. — Али, најпре бисмо морали да је проучимо из непосредне близине. Астероид би одлично послужио као опсерваторија кад не би око полутара имао негативну гравитацију, због чега се и зове Неграв. Центрифугална сила обртања превазилази привлачну силу масе за отприлике 0,7 део јачине Земљине теже. На несрећу, посматрање би морало да се врши управо са полутара.

— Ако сам вас добро разумео, проблем је само у томе да се опсерваторија причврсти за тле како не би одлетела — одговорио је Ван Нун. — За то постоји низ устаљених метода, поготову што је антигравитација тако слаба.

— Постоји још један проблем — рекао је официр оклевајући. — Друга од поменутих двеју планета и није планета већ врло мала црна рупа.

Ван Нуну је почело да бива јасно. Пуковник поред њега подмукло се смешкао.

— Астероид Неграв, дакле, кружи око црне рупе — рекао је Ван Нун. — Колико близу?

— Практично се додирују. Наш проблем на Неграву није како да нам база не одлети, већ како да избегнемо да је црна рупа не увуче у себе. Има ли примитивно инжењерство одговор на тај проблем? Модерно га нема.

Када је Ван Нун сутрадан ушао код пуковника Белинга, овај се још злурадо смејао.

— Честитам, Фрице, честитам! Надам се да смо овим скинули с дневног реда твоје примитивно инжењерство.

— Знао сам да сте ви подметнули то питање. Да ли сте чули најновију вест?

— Какву вест? — упитао је Белинг уозбиљивши се.

— Проблем Неграва није послужио само да мене извргне руглу. Управа жели да га реши јер јој је стало до минерала на Леда 4. Задатак је понуђен мени. Морате да дате пристанак пошто се, како рече онај официр, модерно инжењерство показало немоћно.

— Ти баш хоћеш да изгубиш главу. У реду, иди. По свој прилици се више нећемо видети.

— Претерао си с инатом — рекао је наредник Џеко Хајн. — Сви ћемо изгинути.

Ван Нун је укорио свог потчињеног.

— До јуче си веровао у моју теорију! Видећеш, историја показује да се све може решити људском домишљатошћу.

— Боље ми реци нешто корисно. На пример, о црним рупама.

— Црна рупа је, оно што остаје од сагореле звезде. Кад звезда истроши енергију, престаје и притисак зрачења који је одржава. Звезда почиње да се сабија, смањује се услед сопствене гравитације све док, тако рећи, не нестане у себи самој. Оно што остаје је малено гравитационо поље али тако снажно да гута све што му се нађе на путу, чак и светлост.

— Отуда назив „црна рупа“? — Дабоме. Оно што у њу уђе, више не излази. Бива сабијено док не престане да постоји — такозвана „бесконачна густина материје“.

— Хм... све ми се мање свиђа ова експедиција — закључио је Џеко Хајн.

Не збуни охрабрујуће

Хипербрзи брод Управе свемирских територија одвео их је до Хроноса у граничној области одакле су спорим бродом прешли у базу Управе на планети Нова Аустралија. Одатле до система Спрингера 218Г с његовим необичним паром сателита и астероидом преостајале су још три недеље лета инжењерском летелицом. Када су стигли на два дана од Неграва, Ван Нун је сазвао састанак петочлане екипе.

ЛУДА СРЕЋА

ХОЋЕ ЛИ ФРИЦ ВАН НУН УЋИ У ИСТОРИЈУ КАО ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ ИЗГУБИО АСТЕРОИД?

грава, Ван Нун је сазвао састанак петочлане екипе.

— Време је да освежимо знање о Неграву — рекао је. — Астероид се састоји од легуре њикла и гвозђа. Површина му је пример савршене обраде метала — халатљива црна рупа олизала ју је и углачала као огледало. У сталном померању орбите није прескочен ниједан сантиметар. Оно што је остало од астероида сада је ван домаћаја црне рупе али тек толико да би њено гравитационо поље сместа „смазало“ чак и најмању избочину. Према томе, на површини не можемо да градимо.

— Очигледно намераваош да идеш у дубину — приметио је геолог Џим Фанинг. — Смем ли да те подсетим да је легура тако тврда да у њој ништа не бисмо избушили за 36 сати, колико протеку времена између два проласка црне рупе кроз исту тачку?

— Свејан сам тога.

— Па онда?

— Још размишљај.

— Не звучи охрабрујуће.

Ван Нун се није дао поколебати. — Желим да имате на уму гесло које је досад унапређивало човечанство — рекао је. — Сваки проблем је истовремено и решење.

Брод је мировао у близини углачане металне лопте одсликавајући се у њој као у најсавршеније изграђеном огледалу. Екипа је искористила време између два про-

ласка црне рупе, чији су положај инструменти тачно показивали, да испита површину астероида, али није открила ништа ново.

Примитивно решење

Два дана касније Ван Нуну још није синула велика идеја. Екипа је безвољно тумарала по броду, све мање уверена у смисао експедиције. Трећег јутра Ван Нун је окупио посаду у својој соби. Лице му је било озарено.

— Сећате ли се да сам вам рекао како је сваки проблем истовремено и решење?

— Да — одговорио је Фанинг. — Немој рећи да ти га је црна рупа пришапнула на уво.

— Скоро да је тако. Замислите да имамо алат који би бушио и секао Неграв без икаквог напора и утрошка енергије. Да ли би онда наш циљ постао остварљив?

— Да, али где ти је такав алат?

— Ту, наомак руке. Тај алат је црна рупа! Могли бисмо привремено да променимо путању астероида тако да црна рупа просече тунел испод самог његовог полутара. Ту би стало хиљаду опсерваторија!

— Фрице, овом лудошћу превазишао си самог себе — рекао је Џеко. — Како мислиш да промениш путању Неграва?

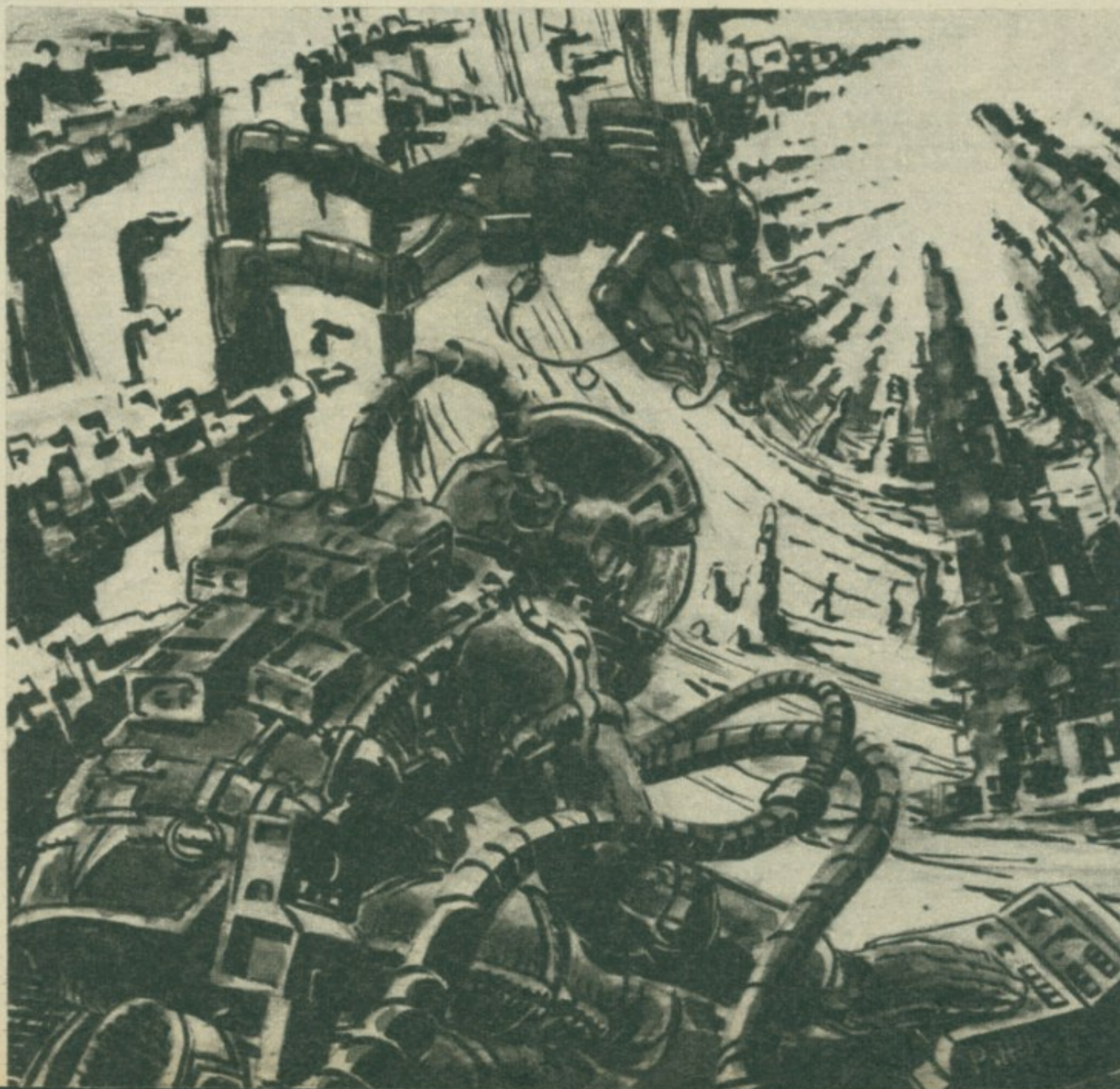
— Сасвим једноставно, у духу примитивног инжењерства: гурнућу га мало...

Небески билијар

Вратили су се у базу на Новој Аустралији где је Ван Нун требало да изврши сложене компјутерске прорачуне, снабде се потребним материјалом и, наравно, затражи дозволу за нечувен потез померања небеског тела. Техничари на Новој Аустралији забринуту су саслушали Ван Нунов план и хитно упутили поруку на Земљу тражећи дозволу пуковника Белинга.

„Ако Ван Нун жели да игра небески билијар, пустите га“, гласио је одговор.

Неколико дана касније, пошто је више пута проверио прорачуне, Ван Нун је био спреман. Знао је да сви сматрају његов план лудошћу, а и сам је имао нападе сумње. Ипак, сада се није могао повући — од њега је зависила бу-

СТЈУАРТ БАРИС

дућност примитивног инжењерства.

Све су увежбали неколико пута, а онда је куцнуо час акције. Први модул напустио је инжењерски брод и кренуо према Неграви. Џеко Хајн прилепио је помоћу магнета први пакет експлозива за површину астероида. Он се још није ни вратио, а кренуо је други модул. Трећи пакет понео је сам Ван Нун. Површина Неграва била је тако уједначена да је само захваљујући радио-упутствима имао представу где се налази. Већ је био сасвим близу астероида кад је зачуо упозорење:

— Пази! Скренуо си с курса и идеш право у сусрет црној рупи!

Пилот модула реаговао је још пре но што је Ван Нун издао упутство. Нагло заокренувши мала летелица покушала је да се ишчупа из гравитационог поља које је већ деловало. Али, мотори су били немоћни и привлачна сила која је клизила по Неграву бацила је машину на астероид. На срећу, црна рупа већ се удаљавала. Одупирући се моторима модул је добио у времену управо толико да за длаку измакне невидљивим чељустима. Одмах затим негативна гравитација астероида одбацила га је натраг у простор.

Ударац у Неграв био је лак и модул није претрпео никакво оштећење. Али, ошамућени Ван Нун није био нимало задовољан: експлозив је остао на непредвиђеном месту.

Наирађени за грешку

Преосталих пет набоја постављено је без незгода тачно где је требало а потом су сви активирали. Екипа је са безбедног одстојања посматрала како се експлозије ређају једна за другом попут тачкица светлости. Временски је све ишло по плану, али је резултат, због непрецизности распореда, био непредвидив.

Ван Нун се ипак запрепастио када је прочитао извештај компјутера. Нова путања Неграва поклапала се са положајем црне рупе. То је значило да се пројектор гравитационо поље сада налазило усред астероида и да ће га, пре или касније, читавог појести!

Ван Нун је схватио да му се пред очима одиграва пораз примитивног инжењерства. До краја живота указиваће на њега као на човека који је изгубио астероид. Али, док је снужено прегледао компјутерске извештаје о орбити Неграва, лице му се постепено разведравало. Џеко га је затекао како се наглас смеје.

— Имаш редак смисао за хумор, Фрице — рекао је.

— Смешно је, драги мој Џеко, што смо награђени за грешку. Погледај компјутерски налаз.

Пошто је пажљиво проучио ствар, Џеко се и сам осмехнуо.

— Неграв убрзава кретање.

— Тако је. Заборавили смо на очување момента кретања. Астероид ће се отрести црне рупе и, пошто је сада лакши, наставиће да кружи у вишој орбити, на безбедном одстојању. У међувремену, ако је веровати овој рачуници, црна рупа ће свуда унаоколо направити шупљину каква се само пожелети може, не само за опсерваторију већ и за читаву базу —

можда чак и за прераду минерала са Леде 4. Биће то највећа база на Граници!

Вилсон ђлаче

Како је компјутер предвидео, после отприлике 32 часа црна рупа изишла је из Неграва и стабилизувала се на 11 километара од њега.

Ван Нун и Џеко спустили су се на површину Неграва помоћу магнета и ушли кроз отвор који је црна рупа направила при изласку. ходајући по спољашњем зиду новонастале шупљине за који их је прибијала негативна гравитација, усхићено су посматрали приказ око себе. У свом слепом кружењу црна рупа избушила је тунел широк један километар са чудесним вајарским делима: невидљивим кулама, мостовима, дивовским стубовима од сјајног метала који су спајали спољни зид са унутрашњим. Свака ивица и свака површина одговарале су некој сложеној математичкој једначини као да их је пројектовао циновски компјутер програмиран да оствари савршенство облика.

Дванаест сати обилазили су овај фантастичан метални свет једва верујући да су сами изазвали његов настанак. Да није потребна за базу, била би то невидљива туристичка атракција. Ван Нун и његова екипа опасно су се поиграли природом. А она их је наградила делом које им је уливало страхопоштовање и осећање сопствене ништавности.

У инспекцију је први дошао млади капетан Вилсон који је на оном давном састанку злонамерно покренуо питање Неграва. Ушао је у астероид с надменим осмехом а изишао толико потресен да је бризнуо у плач.

Сада је на сцену ступило модерно инжењерство са својим усталим операцијама — убризгавањем ваздуха за нормално дисање, подизањем енергетских погона и општом организацијом људског живота у далеком свемиру. Примитивни инжењери вратили су се на Земљу.

— Не мораш да дижеш нос, Фрице — рекао је пуковник Белинг. — Признајем да си био у праву: примитивно инжењерство има примену у неким ситуацијама. У сваком случају, на Управу свемирских територија оставио си такав утисак да је затражила допштење да колонију на Неграву назове База Ван Нун. Мислим да је најбоље да се лично одрекнеш те части.

— Да се одрекнем? Зашто?

На Белинговом лицу појавио се стари пакосни осмех.

— Погледао сам извештаје твојих компјутера. Немој мислити да не знам: ти си битку, у ствари, изгубио и спаса те је само невероватна случајност. Зар би заиста допустио да базу назову твојим именом?

— У том случају, покоравам се — рекао је Ван Нун благо поцрвеневши. — Ипак, задржавам право да сам изаберам име.

— А то је?

— Нека се база зове Луда срећа. Пуковник се насмејао и протресао Ван Нунову руку.

— Важи! А сада, нешто друго. На Егару 24 треба ископати тунел. Имаш ли при руци неку црну рупу?

укрштене речи

СЛАВКО ЈАНЕВСКИ

Писац првог македонског романа „Село иза седам јасенова“ (наслов нове верзије треба уписати поред броја 4), Славко Јаневски се, поред романа на чије наслове треба уписати у квадрате одређене бројевима 1, 2, 3 и 5, с успехом огледао у више књижевних родова. Добитник награде АВНОЈ-а пише и сценарија и режира филмове, преводи поезију са српскохрватског и руског језика. Аутор је и значајних песама, поема, путописа и стихова за децу.

АУТОР: БЕ-МАК	1	ЗНАК ИРИДИ-ЈУМА	2	БЕЛЕЖНИЦА	ЗАГРЕБАН-КА ГЛАВ-НИЦА БРЖИШ-НИЦ	УБИРАЊЕ У ЗЕМЉУ ФР. КОМ-НАР ЖАК	КЉИЖКЕ-НИ ПО-КУШАЈИ	МЕСТА ЗА ГАЂАЊЕ ВАРЈАНИ ОРУЖЈЕМ
ЕКИПА				НЕМАЧКИ КЉИЖКЕ-НИК МАН				
КОЈИ ЈЕ ОБЛИКА ВРЕТЕ-НА								
ИРАДИ-ЈУС		НЕБОДЕР						
		УЛОСКА ОЦЕНА						
3								
ГРАД У АЛБАНИЈИ					БЕЗОСЕ-ЉАЖ-НОСТ		ЗНАК ЗА ИЛИРИ-ЈУМ	
ДАВАЊЕ ГЛАСА НА ИЗБОРИМА							РВАЧКИ ЗАХВАТ	
				ПЕК		Н. Ш.		
				РЕКА У ФРАНЦУС-КОЈ		ИЗБЕГЛИ НАРОД		
ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТ			ИВО АНДРИЋ			СЕСТРИН МУЖ		
А. Д.						ГЛАС (ТУРЦ.)		
ДОМАЌЕ ГОВЕЧЕ			4					
			ЗОЛА					
5								ЗНАК ЗА РЕИ-ЈУМ
ЧУВАР НЕКОГА ИЛИ НЕЧЕГА	ПРВАК			РУСКО МУШКО ИМЕ (БУЛИЧОВ)				
	ТОНА							
						НЕГАЦИ-ЈА		

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: ПРЕСТУПНА. — Растислав, Оз, отказ, СВЕТЛОСНА, та, кокта, алкав, очи, ар, Ирвин, цитат, Вити, Химера, И(ван) Ц(анкар), т, прича, и, Ис, обичај, операција, лак, Ракел.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Директор НО „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живо-рад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредник: Бојана Дожић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републич-ког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 10 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	110.00 динара
6 месеци	220.00 динара
1 година	440.00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	220.00 динара
6 месеци	440.00 динара
1 година	880.00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29/28 уз обавезу ка-знаку — НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР „Продаја“ претплата на лист „По-литикин забавник“

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	\$ 47 —
СР НЕМАЧКА	DM 83.—
ШВЕДСКА	Skr 195.—
ФРАНЦУСКА	Ffr 193.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr 77 —

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „ПОЛИТИКА“ код ИНВЕСТ БАНКЕ — БЕОГРАД, на рачун број 6081-620-53-257300-00351, са обавезом назнаком, претплата на „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

25
г.р.

50
г.р.

ПРВИ ПРАВИ ДОМАЋИ КРЕМ
cremita
И У НОВОМ МАЛОМ ПАКОВАЊУ

намењена је младима, спортистима и свима који воле
слатко или који су изложени великом физичком напору

cremita

ДАЈЕ СНАГУ

SUBOTICA

ЕВРОПСКА НАГРАДА ЗА
УНАПРЕЂЕЊЕ ТЕХНОЛО-
ГИЈЕ И ПРОИЗВОДЊЕ
ЛОНДОН 1979 —
„FOOD EUROPE“

Прејришћ лејвих жеља и **PEZ** бомбона у Новој Јудини
желе вам ваши љубимци

© Walt Disney Productions

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД

МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавниче,

СПИСАК ЈЕ ДУГАЧАК

Молим те да ми одговориш који се новац употребљава у земљама Азије, Африке и Америке?

Жоке Симончић,
Марибор

Готово свака земља има сопствену новчану јединицу што значи да би одговор на твоје питање био подужи списак. Ево, уместо њега, назива новца који се користи у неким афричким државама: у Танзанији — квача, Заиру — заир, Нигерији — наира, Алжиру — динар, Гвинеји — сили, Гани — цеди, Мароку — дирхам. Споменућемо и новац неких азијских земаља: у Индији је у оптицају

рупија, Јапану — јен, Кини — ренминби, Народној Демократској Републици Кореји — вон, Пакистану — рипија, Авганистану — авгани. У Јужној и Северној Америци користе се следеће новчане јединице: у САД и Канади — долар, Парагвају — гварани, Перуу — сол, Еквадору — сукре, Колумбији — пезос, Костарики — колон.

ОТКРИЋЕ КОЈЕ ТО НИЈЕ

Желео бих да знам ко је и када открио планету Сатурн?

Зоран Петровић,
Краљево

Сатурн, планета око 95 пута већа од Земље шеста је по реду удаљености од Сунца. Ко ју је „пронашао“ и када, тешко је рећи јер спада у оних пет планета за које се знало и пре проналаска телескопа 1609. године. Наиме, видљив је и — голим оком. Према томе, откриће Сатурна може да се „припише“ сваком ко га је видео од најдавнијих времена. Ова планета разликује се по једној особе-

ности од свих других у Сунчевом систему: опасана је прстеном који је 1610. године открио италијански физичар, астроном и математичар Галилео Галилеј. Занимљиво је и да Сатурн има 10 сателита од којих је шести по реду, Титан, тек нешто мало мањи од наше планете.

ОБРАТИ СЕ ЛЕКАРУ

Имам 14 година и веома сам несрећна јер већ дуже време по телу имам беле флеке. Молим вас да ми објасните чиме могу да их отклоним?

Читатељка из Руског Села

Флеке о којима нам пишеш отклањају се — лечењем. Зато се обрати лекару опште праксе у свом месту који ће те упутити специјалисти дерматологу.

И ИМА И — НЕМА

У разговору с другом спорјечкао сам се око тога да ли Канада има краљицу или не. Молим те да ми помогнеш и кажеш који је од нас двојице у праву.

З. М.
Ријека

Канада је парламентарна земља, чланица Комонвелта (нови вид

међународне организације највећег дела бивше Британске Империје, настао из потребе да се односи између Вел. Британије и њених бивших колонија уреде на бази равноправности. Како је Елизабета II краљица Уједињеног Краљевства Велике Британије и Северне Ирске и поглавар Комонвелта, она је уједно и краљица Канаде. Међутим, њено „владање“ је формално: Елизабета II је титуларни поглавар Канаде који је сва овлашћења пренео својом „заступнику“ — генералном гувернеру. А гувернера именује премијер ове северноамеричке земље.

ЗАШТО ЈЕДНА?

Већ дуже време питам се зашто неки младићи носе само једну минђушу, на левом или десном уху?

Гордана Гашић,
Драже Павловића 8,
Београд

Другу су, вероватно, изгубили, или дали својој сестри. Не знамо. А можда ни они не знају.

НИШТА БЕЗ ШЕМЕ

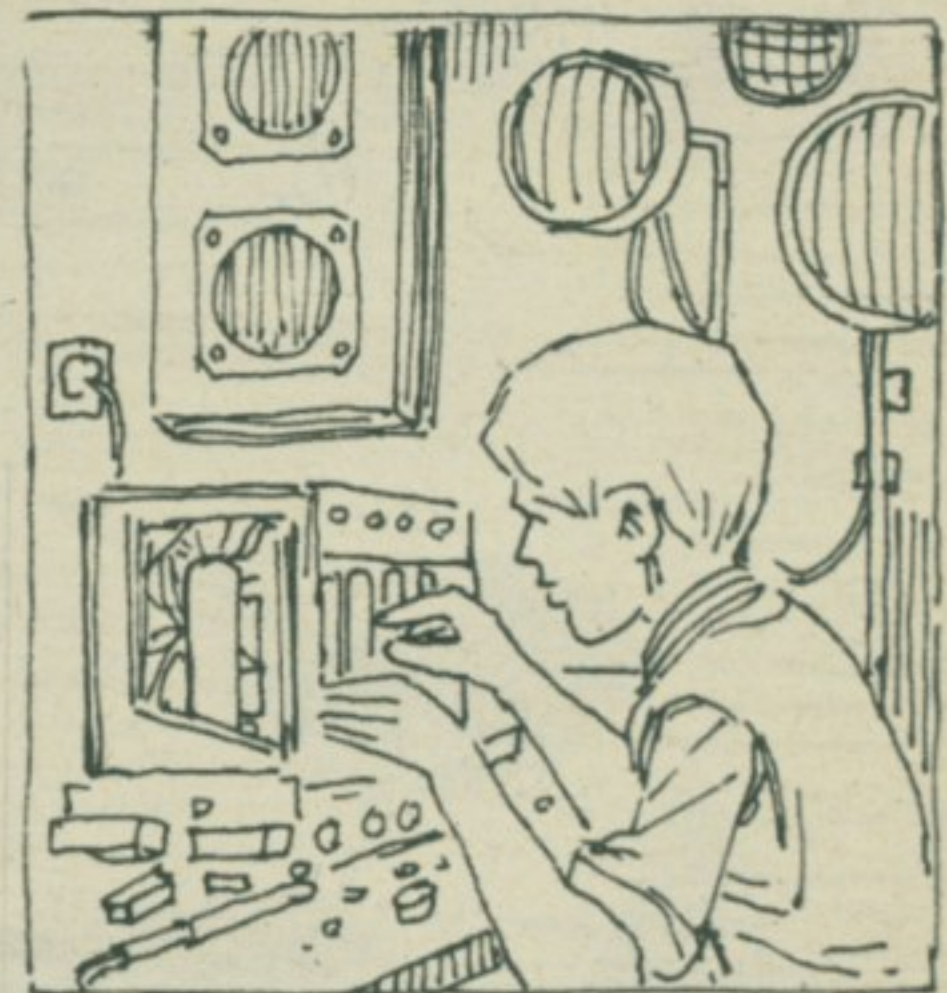
Интересује ме на којем се принципу пале и гасе светла у диско-клубу и шта ми је све потребно да бих направио лајт-шоу?

Драган Борониса,
Лазара Кујунџића 65,
Београд

Светла у диско-клубу раде уз помоћ тиристора, односно електронског склопа који мења напон зависно од ритма музике или говора. Променљив напон у тиристорну напаја само једну или читав низ сијалица које, зависно од његове јачине, мењају светлост. То би био принцип рада најједноставнијег лајт-шоа. Иначе, постоје

и веома компликовани којима се постижу разни светлосни ефекти.

Да би се направио најједноставнији лајт-шоу, потребан ти је тиристор, 1 трансформатор, 1 диода (исправљач), шасија на коју ће се поставити сви ови елементи. Треба да набавиш и кутију у коју ће се ова „направа“ да се стави. На крају, неопходна ти је и шема по којој ћеш све то да склапаш.

ИВАН — ЈОВАН

Прочитала сам да се један крсташки ред витезова на Малти звао Јовановци или Ивановци. Интересује ме да ли имена Јован и Иван имају исто значење?

Мирјана Благојевић,
Београд

Оба имена имају потпуно исто порекло: настала су од хебрејског Јоханаан што значи Бог је милостив. У нашој земљи ова два имена се врло често срећу, међутим, нису популарна само код нас. Исто толико омиљена су у Енглеској, Америци, Италији, додуше нешто друкчије звуче него наш Иван или Јован. Тако је од старог хебрејског имена у Француској настао Жан, Енглеској — Џон, Немачкој — Јохан, у Шпанији Хуан, а у Италији Ђовани.

КРАЉ — БЕГУНАЦ

Желела бих да знам шта је по окончању рата радио бивши краљ Петар II и где се сада налази?

Шејла Жулић,
VIII крајишке бригаде 126,
Газин

Петар II Карађорђевић имао је 11 година када му је погинуо отац, краљ Александар I. Пошто је био малолетан, власт је преузело Намесништво на челу са његовим стрицем Павлом. Убрзо се показа-

ло да кнез не жели много да мења у унутрашњој политици: њега је више занимала спољна. Већ у првим месецима владавине Павле је показао изразиту склоност ка пријатељству са — Немачком и Италијом.

Петров стриц остао је на челу земље све до официјерског пуча 27. марта 1941. године када је био приморан да власт преда малолетном Петру. Међутим, краљ Петар II се није дуго задржао: убрзо по нападу Немачке на Југославију побегао је у Лондон где је формирао избегличку владу. А у њој су се нашли и издајници народа који су своју помоћ својевремено понудили окупатору. Управо због тога Антифашистичко веће народног ослобођења Југославије је на Другом заседању АВНОЈ-а 29. новембра 1943. године забранило повратак у земљу краљу-бегунцу. Истом том одлуком остављено је

да се народ, по коначном ослобођењу, изјасни по питању монархије и краља. А он је то и учинио гласајући 11. октобра 1945. године за листу Народног фронта и маршала Тита.

Не могавши да се врати у земљу из које је срамно побегао, Петар II Карађорђевић је почетком педесетих година напустио Енглеску и преселио се у Америку. Ту је неко време радио као представник за рекламу фирме која се бавила припремама за јавна иступања познатих људи. Године 1967. штампа је забележила да је некадашњи краљ постао председник саветодавног одбора познате штедионице у Калифорнији.

Петар Карађорђевић умро је 5. новембра 1970. године у болници у Лос Анђелосу. Смрт је, како је објављено, наступила услед „тешке срчане кризе која је била последица запаљења плућа и низа других компликација“.

ОЧИ СОКОЛОВЕ

Често имам прилику да чујем како неко за неког каже да има „очи соколове“ па бих желео да знам има ли соко заиста тако оштар вид.

Љубомир М.
Травник

Три америчка биолога извела су експеримент с једним соколом. Дали су му задатак да лети према два екрана: један од њих био је прекривен попречним цртама и птица би, сваки пут кад би долетела до њега, добила по комад меса. Други екран био је „празан“

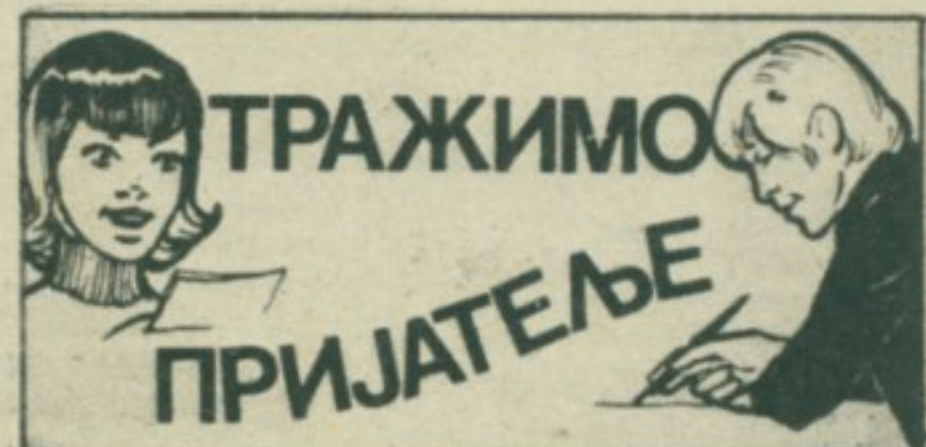
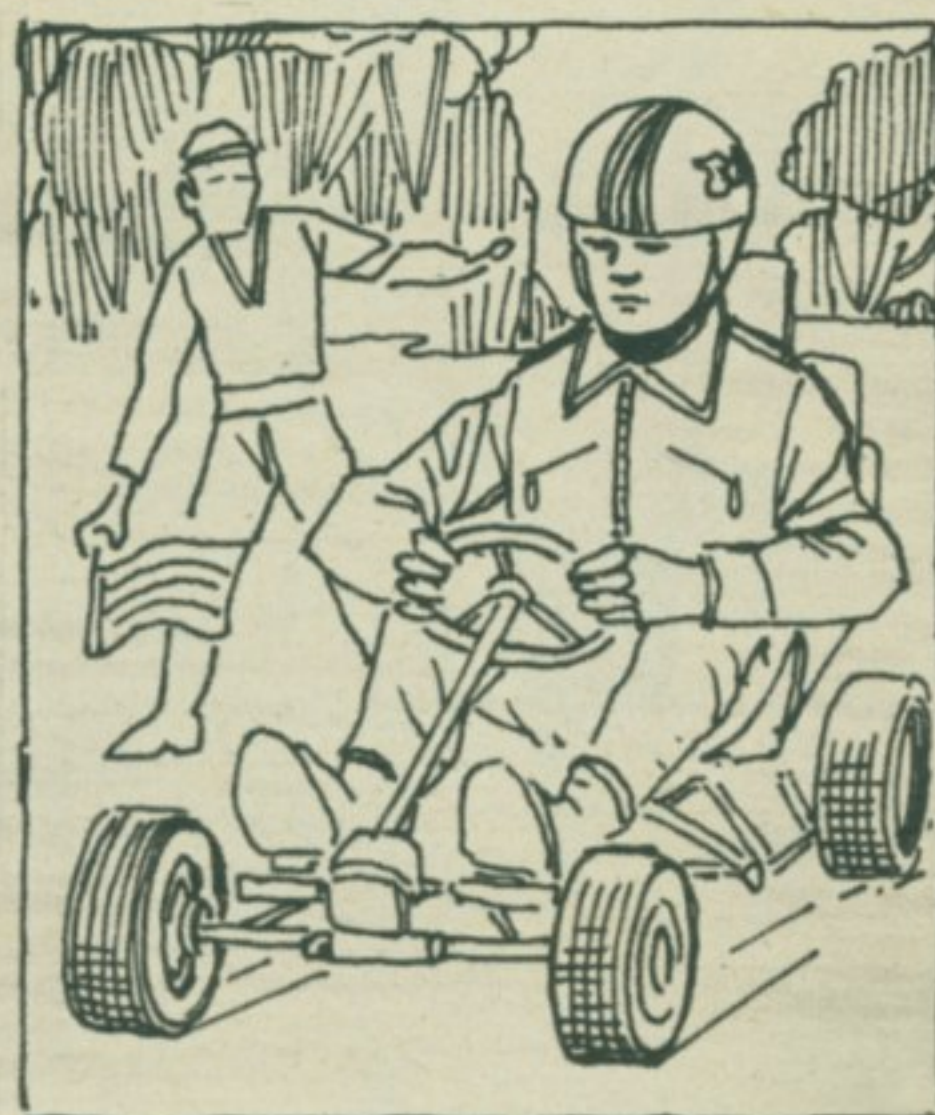
и није доносио никакву награду. Смањујући интензитет светлости попречних црта на првом екрану, научници су могли прецизно да утврде када је соко престао да разликује „пуни“ од „празног“ екрана па су тако дошли до закључка да ова птица има 2,6 пута оштрији вид од човека.

КАРТИНГ, КАД И ГДЕ

Да ли у Београду постоји картинг-клуб и где се он налази?

Драган Обућина,
Београд

Картинг клуб у Београду налази се у Улици Алексе Дејовића број 13. Упис се врши сваког дана од 7 до 15 часова.

Милутин Биочанин, 11070
Нови Београд, Булевар АВНОЈ-а 161/23 — 12 година, сакупља постере и воли забавну музику

* * *

Марјан Томић, 25260 Апатин, Пољска 13 — 16 година, сакупља значке, воли „Ватрени пољубац“ и „Бијело дугме“

* * *

Јасмина Радојковић, 12209
Кличевац, Пожаревачка 10 — 11 година

* * *

Милица Пеулић, 21411 Беч, Вука Караџића 59а — 13 година

* * *

Радојка Станковић, 19000 Зајечар, Похорска 66 — 11 година

* * *

Сандра Александровић, 52000 Пула, Копарска 5/III — 11 година, воли спорт рок и панк музику

* * *

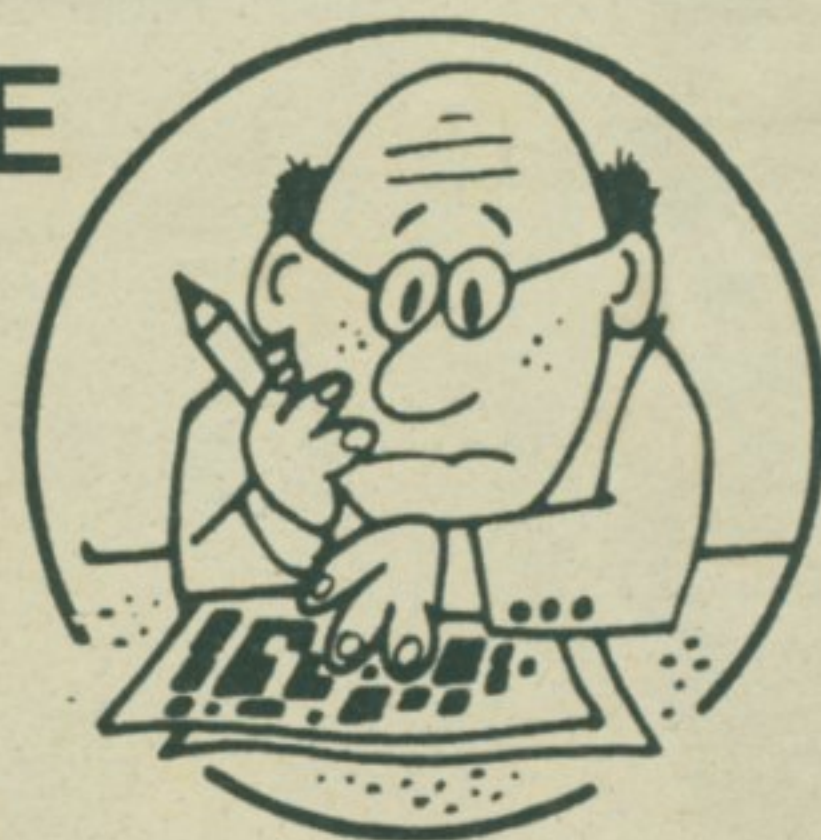
Астрида Обрадовић, 18000 Ниш, Сремска 17/2 — 11 година, воли музику, сакупља постере група и певача

У НОВОМ
БРОЈУ
ЛИСТА

ПОЛИТИКЛА
Мозаик

- ПРЕКО 40 УКРШТЕНИХ РЕЧИ, РЕБУСА, АНАГРАМА И ДРУГИХ ЕНИГМАТСКИХ ПРИЛОГА
- ЉУБАВНЕ И ДЕТЕКТИВСКЕ ПРИЧЕ
- ТЕСТ КАКАВ СТЕ РАДНИК
- СВЕ О СЕБИ СРЕБРЕНКО РЕПЧИЋ
- КВИЗОВИ ЗНАЊА
- МНОГО ДРУГИХ ЗАНИМЉИВОСТИ

WALT
DISNEY

МНКН

УХ, ШТА САМ
ОНО ХТЕО?

СЕТИО
САМ СЕ...

...АЛИ КА-
ЧО! СВЕ
САМ ОФАР-
БАО А ЈА
ОСТАО У
КОШКУ!

ДОБРО ЈЕ ШТО
МИНИ НИЈЕ КОД
КУЉЕ!

ХММ! АКО ИДЕМ
УНАЗАД ПРЕМА
ВРАТИМА...

Distributed by King Features Syndicate

...И ОФАРБАМ
СВОЈЕ СТО-
ПЕ...

Copyright © 1979
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

...ПОПРАВИКУ
ГРЕШКУ!

9-2

ЕТО! МУДАР
САМ ЈА, НЕМА
ШТА!

МИНИ НЕЋЕ
НИШТА ДА ПРИ-
МЕТИ!

